

Prognos

Statens budget och de offentliga finanserna

Juni 2019

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Om ESV:s prognoser

Ekonomistyrningsverket (ESV) gör oberoende prognoser och analyser av statens budget och den offentliga sektorns finanser. Nuvarande prognos sträcker sig till 2022.

ESV:s prognoser ska fungera som besluts- och diskussionsunderlag för finanspolitiken och baseras därför på den senaste budgeten.

Prognosen grundar sig på ESV:s bedömning av den makroekonomiska utvecklingen. Ekonomisk rapportering från statliga myndigheter är också en viktig utgångspunkt för beräkningarna.

Juniprognosen beaktar månadsutfall för statens budget till och med april 2019. Beräkningarna slutfördes den 7 juni 2019.

Ladda ner prognosen

Publikationen Statens budget och de offentliga finanserna kan laddas ner som PDF från www.esv.se. Även detaljerade tabeller till prognosen och tidigare prognoser finns att tillgå via webbplatsen i olika format.

Datum: 2019-06-18

Dnr: 2019-00348

Tabeller

Numera publicerar vi de flesta tabeller i en samlad excelfil. Den finns på samma webbsida som publikationen och heter i juniprognosen: [prognostabeller juni 2019](#)

Sammanfattning

Konjunkturen är fortfarande god men den har passerat toppen. Den ekonomiska tillväxten bromsar in och skatteintäkterna ökar i långsammare takt. I år bidrar även skattesänkningar till den lägre ökningstakten. De takbegränsade utgifterna ökar måttligt i år och nästa år. Sammantaget innebär detta att den offentliga sektorns finansiella sparande försvagas i år. Nästa år blir överskottet lite större igen.

I förhållande till målnivån ligger det strukturella sparandet i underkant i år. Sparandet förstärks nästa år men är fortfarande lägre än målnivån. Skulden ligger inom ramen för skuldankaret. Utgiftstaken klaras med god marginal. Det blir svårare för kommuner och regioner att klara balanskravet framöver, men kommunsektorn som helhet antas klara balanskravet alla år.

Offentliga sparandet nära noll

I år försvagas den offentliga sektorns finansiella sparande från 43 miljarder kronor till 1 miljard kronor. Minskningen beror på att skatteintäkterna ökar långsammare när ekonomin bromsar in, men även skattesänkningar bidrar. De takbegränsade utgifterna ökar samtidigt måttligt. Mot bakgrund av den starka konjunkturen är överskottet litet. Nästa år blir dock överskottet lite större igen då intäkterna ökar snabbare samtidigt som utgifterna fortsätter att öka måttligt.

Sparandet i staten är fortsatt på en hög nivå, drygt 1 procent av BNP. Kommunsektorn har däremot ett ihållande underskott, främst som en följd av stora investeringar. Kommunsektorn antas ändå klara balanskravet alla år. Balanskravet utvärderas mot kommunernas resultat, som är högre än det finansiella sparandet.

Budgetsaldot, som är ett annat saldomått för staten, stärks med nära 20 miljarder kronor i år. Saldoförstärkningen och skillnaden mot det

finansiella sparandet beror främst på att Riksbanken har beslutat att inte refinansiera de lån hos Riksgälden vilka förfaller i år. Lånen uppgår till 69 miljarder kronor.

Det strukturella sparandet i underkant

Från och med 2019 är överskottsmålet för det finansiella sparandet i offentlig sektor sänkt från 1 procent av BNP över en konjunkturcykel till en tredjedels procent. Det strukturella sparandet, det vill säga det finansiella sparandet justerat för konjunkturvariationer och engångseffekter, ska användas för att följa måluppfyllelsen av överskottsmålet.

I år blir det strukturella sparandet $-0,2$ procent av trend-BNP¹. Detta är i underkant i förhållande till målnivån, även med hänsyn tagen till ett osäkerhetsintervall på $\pm 0,5$ procentenheter. Nästa år förstärks det strukturella sparandet till $0,1$ procent, vilket är något under målnivån men inom intervallet. Utrymmet för ofinansierade reformer är därmed mycket begränsat nästa år.

Den offentliga sektorns bruttoskuld, den så kallade Maastrichtskulden, fortsätter att sjunka 2019 – till 34 procent av BNP. Skulden är därmed inom ramen för det skuldankare som introduceras från och med 2019, det vill säga 35 procent av BNP med en möjlig avvikelse på 5 procentenheter över eller under denna nivå.

Högkonjunkturen mattas av

Konjunkturen har passerat toppen. BNP-tillväxten bromsar in och blir betydligt lägre i år än förra året. Inbromsningen beror främst på att bostadsinvesteringarna fortsätter att sjunka. Tillväxttakten förblir relativt svag under kommande år och konjunkturen fortsätter att mattas av.

I år dämpas även sysselsättningsökningen. Sysselsättningsgraden, som ligger på en mycket

¹ Uppskattningen av trend-BNP görs med en statistisk metod som delar upp faktisk BNP i en cyklisk komponent och en trend-komponent. Trend-BNP är inte samma mått som ESV:s bedömning av potentiell BNP.

hög nivå, fortsätter dock att stiga något i år. Nästa år mattas sysselsättningstillväxten av ytterligare och sysselsättningsgraden sjunker. Den ligger dock kvar på en historiskt sett hög nivå.

Arbetslösheten bottnar i år på 6,3 procent som årsgenomsnitt och stiger till 6,8 procent när konjunkturen når ett normalt läge 2022.

Det höga resursutnyttjandet har ännu inte påverkat löneökningstakten i någon större utsträckning, men vi räknar med att den kommer att stiga något framöver. Den förblir dock låg och prisökningarna förblir också relativt låga. Inflationen enligt KPIF väntas inte nå upp till 2 procent de närmsta åren, och ligger således under Riksbankens inflationsmål. Trots att inflationen inte når upp till inflationsmålet väntas Riksbanken höja räntan ytterligare tre gånger innan 2022 med början under inledningen av nästa år.

Skatteintäkterna ökar långsammare

När tillväxttakten i ekonomin dämpas ökar skatteintäkterna långsammare. I år bidrar även skattesänkningar på totalt 18 miljarder kronor till att hålla tillbaka ökningstakten. Störst effekt har förstärkningen av jobbskatteavdraget som beräknas minska skatteintäkterna med 10 miljarder kronor.

Intäkterna från skatt på arbete och konsumtion ökar långsammare i år än förra året, medan kapital-skatteintäkterna i stort sett är oförändrade. Intäkterna från skatt på arbete hålls tillbaka både av att utbetald lön ökar långsammare och att skatterna sänks.

Skatt på konsumtion ökar betydligt långsammare än förra året, främst till följd av att bostadsinvesteringarna minskar kraftigt. Skatt på kapital dämpas av att hushållens kapitalvinster blir lägre. Intäkterna hålls dock uppe av att skatt på företagsvinster fortfarande ökar relativt mycket. Kommande år ökar de totala intäkterna snabbare än i år men de fortsätter öka betydligt långsammare än de gjort under de senaste fyra åren.

I år sjunker skattekvoten med 0,7 procentenheter till 43,3 procent av BNP. Det beror främst på skattesänkningar och på att hushållens kapitalvinster och bostadsinvesteringarna minskar.

Budgetsatsningar höjer utgifterna

De takbegränsade utgifterna ökar i år och nästa år med 2,1 procent respektive 2,4 procent. Satsningar i tidigare budgetar bidrar till att höja utgifterna. Satsningarna är dock betydligt mindre i år och nästa år jämfört med 2018, och därmed ökar utgifterna långsammare i år än förra året.

De utgifter som ökar mest i år är allmänna bidrag till kommuner, försvaret och rättsväsendet. Men utgifterna ökar även relativt mycket inom områdena för barn och familj samt för hälso- och sjukvård. Flera andra utgiftsområden på statens budget ökar också till följd av stigande löner och priser.

Samtidigt sjunker utgifterna för migration och integration till följd av att färre söker asyl nu än under åren 2014–2016. Det lägre antalet asylsökande får genomslag i minskade utgifter med viss eftersläpning. Utgifterna har mer än halverats sedan 2017, då de var som högst.

Utgifterna för arbetsmarknadsområdet är i stort sett oförändrade. Minskade förvaltningsanslag och sänkta utgifter för arbetsmarknadspolitiska program motverkas av stigande utgifter för arbetslöshetsersättning.

Utgifterna för sjuk- och aktivitetsersättningen sjunker till följd av ett fortsatt högt utflöde från sjukersättningen till ålderspension.

Utgiftstaken klaras samtliga år och marginalen till utgiftstaket överstiger de säkerhetsmarginaler som ESV rekommenderar.

Något mindre sparande än i föregående prognos

Konjunkturen är i stort sett densamma som i föregående prognos. Prognosen för BNP-tillväxten har höjts något 2019 men sänkts åren därefter. Det finansiella sparandet i den offentliga sektorn är något mindre än i föregående prognos på grund av att skatteintäkterna har sänkts. Sparandet är mindre både i staten och i kommunsektorn.

Risk för lägre tillväxt

Osäkerheten vad gäller den globala utvecklingen är fortsatt stor. Bland annat är det fortfarande oklart kring Brexit, och det finns risk för att det införs fler handelshinder som kan bromsa tillväxten. Räntorna kan bli lägre än prognostiserat, även om konjunkturen utvecklar sig som väntat. Det kan gynna tillväxten på kort sikt men påverkar förutsättningarna för att hantera en framtida lågkonjunktur med traditionell penningpolitik.

Sveriges Maastrichtskuld bland de lägsta i EU

I denna rapport finns även ett fördjupningsavsnitt. Det belyser utvecklingen av Maastrichtskulden sedan 1999 och orsakerna till den nu historiskt sett låga nivån som andel av BNP. Sveriges skuld är bland de lägsta i EU. Nuvarande prognos pekar på att den nedåtgående trenden fortsätter vilket innebär att skuldkvoten blir lägre än den nedre gränsen för skuldankaret, det vill säga under 30 procent. Detta givet ett antagande om oförändrad finanspolitik.

Tabell 1. Sammanfattande nyckeltal

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BNP, fasta priser, proc. utv.	1,2	2,6	4,5	2,7	2,1	2,4	1,5	1,6	1,5	1,5
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, proc. utv.	1,2	2,7	4,2	2,4	2,4	2,5	1,5	1,3	1,4	1,5
Hushållens konsumtion, proc. utv.	1,9	2,1	3,1	2,9	2,2	1,2	1,4	1,8	2,0	2,2
Offentlig konsumtion, proc. utv.	1,3	1,5	2,4	3,6	0,0	0,9	0,7	0,6	-0,2	-0,6
Investeringar, proc. utv.	0,6	5,4	6,7	4,2	6,0	4,0	1,0	1,9	1,6	2,3
Lager, bidrag till BNP-förändringen	0,2	0,2	0,4	-0,1	0,1	0,4	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Export, proc. utv.	-0,8	5,3	5,7	3,0	3,2	3,9	3,6	3,0	2,8	2,7
Import, proc. utv.	-0,1	6,3	5,2	4,3	4,8	3,8	2,6	2,7	2,6	2,8
Real disponibel inkomst, proc. utv.	2,4	2,8	2,5	3,6	1,9	1,9	2,8	1,1	1,2	0,9
Hushållens sparande, exklusive tjänste- och premiepensioner, andel av disponibel inkomst	8,6	9,2	8,7	9,3	9,0	9,6	10,8	10,2	9,5	8,3
Lönesumma, proc. utv.	2,7	3,8	4,3	4,8	4,8	4,9	3,8	3,5	3,3	3,4
Arbetade timmar, kalenderkorrigerade, proc. utv.	0,4	1,8	0,9	2,0	2,1	2,4	1,0	0,3	0,1	0,1
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	8,0	7,9	7,4	6,9	6,7	6,3	6,3	6,3	6,6	6,8
Finansiellt sparande i offentlig sektor, mdkr	-52	-61	2	44	65	43	1	14	36	74
Finansiellt sparande i offentlig sektor, proc. av BNP	-1,4	-1,6	0,0	1,0	1,4	0,9	0,0	0,3	0,7	1,4
Offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden), proc. av BNP	40,7	45,5	44,2	42,4	40,8	38,8	34,1	32,4	30,6	28,5
Bakåtblickande åttåårssnitt, finansiellt sparande	0,5	0,1	-0,4	-0,5	-0,2	-0,1	-0,1	0,1	0,3	0,7
Strukturellt sparande	-0,9	-1,2	-0,7	0,3	0,6	0,2	-0,2	0,1	0,7	1,4
Skattekvot, proc. av BNP	42,9	42,5	43,1	44,2	44,4	44,0	43,3	43,2	43,2	43,2
Totala utgifter på statens budget, mdkr	921	862	892	917	940	992	943	1 057	1 051	1 049
Takbegränsade utgifter, mdkr	1 067	1 096	1 135	1 184	1 229	1 282	1 309	1 340	1 363	1 380
varav Ålderspensionssystemet, mdkr	257	258	267	285	299	307	317	325	334	344
Marginal till utgiftstaket, mdkr	28	11	23	31	45	55	42	48	76	118
Budgetsaldo, mdkr	-131	-72	-33	85	62	80	98	0	47	115
Engångseffekter på statens budget, mdkr	-74	-14	1	52	10	1	64	-34	-29	2
Underliggande budgetsaldo, mdkr	-57	-58	-33	33	52	79	35	34	76	113
Statsskuld, proc. av BNP	32,8	34,2	32,2	29,5	27,6	25,0	20,8	19,6	18,2	15,9

Källa: SCB och ESV

Principer och metoder för ESV:s prognoser

För att kunna tolka Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) prognoser och förstå hur de skiljer sig från prognoser från andra prognosinstitut är det viktigt att känna till ESV:s principer och metoder.

ESV:s prognos – ett underlag för politiska beslut: ESV:s prognos ska vara ett beslutsunderlag för den ekonomiska politiken. Prognosen omfattar hela samhällsekonomin, med fokus på inkomster och utgifter för den offentliga sektorn. Nyckelaggregaten i beräkningarna är statens budgetsaldo och det finansiella sparandet i den offentliga sektorn samt den offentliga skuldsättningen. Prognosen omfattar innevarande år och de följande tre åren. Prognosen baseras på gällande regler samt förslag och tydliga aviseringar om framtida finanspolitik som regeringen har presenterat i den senaste budgetpropositionen.² ESV gör inga antaganden om ny finanspolitik, vilket är en viktig skillnad mot flera andra prognosinstitut.

Makroekonomi: Prognosen för hur svensk ekonomi utvecklas är grunden för beräkningarna för de offentliga finanserna. För innevarande och nästa år är makroprognosen en konjunkturprognos som fångar efterfrågan i ekonomin. Därefter baseras prognosen i stället på ekonomins utbudssida. Produktion och sysselsättning antas då konvergera mot den uppskattade potentialen i svensk ekonomi, givet finanspolitiken i den senaste budgeten. Potentialen beror i stor utsträckning på demografin och produktivitetens utvecklingen i ekonomin. På längre sikt, vanligen slutåret i beräkningen, antas den cykliska variationen ha upphört och resursutnyttjandet vara normalhögt (varken hög- eller lågkonjunktur). Produktion och sysselsättning är då i nivå med potentialen.

Inkomster i offentlig sektor: Skatteintäkterna har en stark koppling till makroekonomin, eftersom de stora skattebaserna i hög grad samvarierar med BNP. Därtill kan regeländringar få stor påverkan på intäkterna. ESV:s beräkningar på längre sikt visar som regel ungefär oförändrade skatteintäkter som andel av BNP.

Utgifter i staten: Utgifterna i staten påverkas inte i lika stor utsträckning som skatteintäkterna av hur makroekonomin utvecklas. Vissa utgifter påverkas inte alls utan är helt budgetstyrda, medan andra är regelstyrda och påverkas av makro- och volymutvecklingen inom respektive område. Däremellan finns en gråzon, exempelvis myndigheternas förvaltningsutgifter, som både är budgetstyrda och påverkas av pris- och löneutvecklingen.

ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik i förhållande till den senaste budgeten innebär att utgifterna på längre sikt tenderar att minska som andel av BNP eftersom det förutsätts att inga nya utgiftshöjande beslut tillkommer. Det beror främst på att budgetpraxis är att vissa utgifter är nominellt oförändrade efter aktuellt budgetår. Det gäller exempelvis som regel de generella statsbidragen till kommunerna. Andra budgetstyrda utgiftsanslag räknas i budgeten upp enligt regeringens prioriteringar även för kommande år, till exempel utgifterna för försvar och infrastruktur. Vår prognos för dessa utgifter visar hur vi räknar med att de budgeterade medlen kommer att utnyttjas. De statliga myndigheternas förvaltningsutgifter räknas schablonmässigt upp med pris- och löneutvecklingen, justerat med ett produktivitetsavdrag. Därutöver kan budgeten för ett förvaltningsanslag förändras till följd av att myndighetens uppdrag ändras.

Även vissa regelstyrda utgifter tenderar att minska som andel av BNP över tid givet vår prognosmetod att utgå från den senaste budgeten. Exempelvis beräknas utgifterna för barnbidrag utifrån gällande (eller föreslagna) nivå på barnbidraget.

Kommunsektorn: Prognosen förutsätter att kommunsektorn klarar balanskravet. Givet antagandet om oförändrad finanspolitik hålls skattesatserna oförändrade och de generella statsbidragen räknas upp enligt den senaste budgeten, vilket för kommande år ofta innebär en obefintlig eller endast måttlig uppräknings. De kommunala konsumtionsutgifterna anpassas till de beräknade inkomsterna med balanskravet som restriktion, vilket vanligen leder till lägre volymökningar än vad som är demografiskt motiverade.

Finansiellt sparande: ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik påverkar beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande. Metoden innebär en gradvis förstärkning av sparandet, en "automatisk budgetförstärkning"³ utan att några särskilda beslut behöver fattas, eftersom inkomsterna vanligen ökar snabbare än utgifterna (se ovan). Prognosen visar vilket finansiellt utrymme som finns, givet att över-skotts målet nås, och ska inte tolkas som det mest sannolika utfallet.

ESV:s prognos för det finansiella sparandet är fullt ut jämförbar med regeringens prognos eftersom ESV baserar prognosen på samma finanspolitik som i den senaste budgeten. Många andra prognosinstitut gör egna antaganden om framtida finanspolitik vilket innebär att deras prognoser inte är direkt jämförbara med regeringens eller ESV:s prognoser.

² Därtill tar ESV hänsyn till budgetpåverkande förslag i andra propositioner, exempelvis i vårpropositionen och i ändringsbudgetar för innevarande år.

³ Se ESV:s publikation Automatisk diskretionär finanspolitik – ADF (ESV2013:58).

Innehåll

1	Makroekonomisk utveckling.....	7
2	Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget.....	15
2.1	Offentliga sektorns skatteintäkter	15
2.1.1	Skatt på arbete.....	16
2.1.2	Skatt på kapital	19
2.1.3	Skatt på konsumtion.....	22
2.2	Inkomster på statens budget	25
3	Utgifter på statens budget.....	27
3.1	Totala utgifter	27
3.2	Takbegränsade utgiftsområden	28
3.2.1	Migration (UO 8) samt Jämställdhet och nyanlända invandras etablering (UO 13)	28
3.2.2	Hälsovård, sjukvård och social omsorg (UO 9).....	30
3.2.3	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (UO 10)	31
3.2.4	Ekonomisk trygghet för familjer och barn (UO 12)	31
3.2.5	Arbetsmarknad och arbetsliv (UO 14).....	33
3.2.6	Andra utgiftsområden som förändras	34
3.3	Utgifter som inte är takbegränsade	35
3.3.1	Statsskuldräntor (UO 26).....	35
3.3.2	Riksgäldens nettoutlåning.....	36
3.4	Realekonomiskt fördelade utgifter	37
4	Finansiellt sparande och budgetsaldo.....	39
4.1	Offentliga sektorns finansiella sparande.....	39
4.2	Sparandet i staten	40
4.3	Saldot på statens budget.....	41
4.4	Sparandet i kommunsektorn.....	42
4.5	Sparandet i ålderspensionssystemet.....	45
5	Den offentliga skulden	47
5.1	Maastrichtskulden.....	47
5.2	Statsskulden.....	48
6	De budgetpolitiska målen	51
6.1	Överskottsmålet för offentlig sektor	51
6.2	Skuldankaret för den offentliga sektorns bruttoskuld	52
6.3	Utgiftstaket i statens budget	52
6.4	Balanskravet i kommunsektorn	53
7	Revideringar	55
7.1	Revideringar sedan marsprognosen.....	55
8	Fördjupningsavsnitt	59
	Maastrichtskulden	61
	Tabeller över inkomster och utgifter på statens budget	67
	Kontaktpersoner.....	71

Prognostabeller juni 2019 på ESV:s webbplats

Arbetsmarknad

Nyckeltal för arbetsmarknaden

Budgetsaldo och engångseffekter

Budgetsaldo och underliggande budgetsaldo samt specificering av engångseffekters påverkan på budgetsaldot

Finansiellt sparande i staten

Bro mellan statens budgetsaldo och det finansiella sparandet med specificering av poster som skiljer dem åt

Finansiellt sparandet för den konsoliderade offentliga sektorn

Finansiellt sparande i staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet samt konsoliderat i offentlig sektor

Försörjningsbalans

Försörjningsbalans, i fasta och löpande priser, nivå samt procentuell utveckling

Förändring av anslagsbehållningar

Ingående, utgående och förändring av anslagsbehållningar

Hushållens disponibla inkomster

Disponibel inkomst, årlig procentuell förändring samt sparkvot

Inkomster av statens aktier m.m.

Specificering av årliga utdelningar från statligt ägda bolag, affärsverk samt Riksbanken

Kassamässig korrigerings- och Riksgäldskontorets nettoutlåning

Specificering av poster under kassamässig korrigerings- och Riksgäldens nettoutlåning

Löner, lönesumma och priser

Makroekonomiska nyckeltal inklusive timlön, lönesumma, KPI, och inkomstindex och balanstal

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

Statens skatteintäkter uppdelat på arbete, kapital, konsumtion och övrigt samt statens övriga inkomster inklusive utdelningar

Räntor och valutor

Makroekonomiska nyckeltal för räntor och valutor

Skattebaser

Skattebaser som påverkar inkomstsidan på statens budget

Statsskuld och Maastrichtskuld

Statsskulden med fördelning på förändringskomponenter samt offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld

Utgifter på statens budget samt ålderspensionssystemet

Budgeten uppdelat på utgiftsområden och realekonomisk fördelning samt ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Utgiftstak och förändringar av dessa

Initial bedömning av, ursprungligt beslutade och slutligt fastställda utgiftstak samt specifikation av tekniska justeringar

Volymer

Volymer som påverkar utgifts- och inkomstsidan på statens budget

1 Makroekonomisk utveckling

Högkonjunkturen i svensk ekonomi har passerat toppen. I år blir tillväxten betydligt lägre än förra året, främst till följd av att investeringarna ökar långsammare. Även sysselsättningsökningen bromsar in. Kommande år förblir tillväxten relativt svag och konjunkturen fortsätter att mattas av. Sysselsättningsgraden ligger dock kvar på en hög nivå och arbetslösheten på en relativt låg nivå, även om den stiger något kommande år. Det fortsatt höga resursutnyttjandet i ekonomin slår med viss eftersläpning igenom i något högre löneökningar framöver. Inflationen blir dock lägre än 2 procent de närmaste åren. Riksbanken bedöms ändå höja reporäntan ytterligare några gånger.

Högkonjunkturen mattas av

BNP-tillväxten har varit högre än den trendmässiga tillväxten de senaste fyra åren. Sysselsättningen har också ökat starkt och sysselsättningsgraden ligger nu på mycket höga nivåer. Kapacitetsutnyttjandet i ekonomin har stigit och arbetsgivarna i både näringslivet och offentlig sektor uppger att det råder brist på arbetskraft. Mot bakgrund av detta är vår bedömning att resursutnyttjandet fortfarande är högre än normalt även om toppen har passerats. Det innebär att BNP och sysselsättningen ligger över sina potentiella nivåer. I år bromsar dock BNP-tillväxten in, antalet sysselsatta ökar långsammare och högkonjunkturen mattas successivt av. Den utvecklingen fortsätter nästa år. Efter 2019 antar vi att konjunkturen går mot ett normalläge som nås 2022, se metodruta nedan.

Det höga resursutnyttjandet har ännu inte gett några större avtryck i löneökningarna och prisutvecklingen. Vi räknar dock med att löneökningstakten kommer att stiga något framöver. Men den förblir låg och inflationen kommer att ligga under 2 procent. Trots att inflationen inte når upp till inflationsmålet väntas Riksbanken höja räntan tre gånger framöver, till 0,5 procent i början av 2021. Den ligger därmed kvar på en låg nivå men den passerar nollstrecket.

Metod för makroprognoser på kort och lång sikt

På kort sikt gör vi konjunkturprognoser som bland annat grundar sig på vår omvärldsbild, de senaste utfallen, effekter av penning och finanspolitik, företagsundersökningar och andra indikatorer. På längre sikt antar vi att konjunkturen går mot ett normalläge som i nuvarande prognos nås år 2022, utan några störningar på vägen. Konjunkturen antas då vara i balans; det råder varken hög- eller lågkonjunktur. Både BNP och sysselsättningen ligger då på sina potentiella, trendmässiga, banor. I dagsläget bedöms de dock ligga över sina potentiella nivåer, det vill säga både BNP- och sysselsättningsgapet bedöms vara relativt stora. Det innebär att tillväxten 2020-2021 blir svagare än den potentiella tillväxten som enligt vår bedömning uppgår till i genomsnitt knappt 2 procent per år för BNP respektive 0,5 procent per år för sysselsättningen. Beräkningarna av potentiell tillväxt grundar sig i hög grad på den demografiska utvecklingen - ökningen av befolkningen och förändringar av sammansättningen i befolkningen - samt bedömningar av arbetskraftsdeltagande, medelarbetstid och jämviktsarbetslöshet samt potentiell produktivitetstillväxt.

Global avmattning

Den globala tillväxten dämpas jämfört med föregående år. Den bilden stöds av att flertalet internationella framåtblickande indikatorer har fallit tillbaka under de senaste kvartalen.

Utvecklingen är dock splittrad. Tillväxten i den amerikanska ekonomin fortsätter att vara relativt stark i år – delvis tack vare tillfälliga faktorer – men ökningstakten dämpas både i år och nästa år. I Europa bromsar tillväxten in och blir svag i år. Utvecklingen är särskilt svag i Tyskland och Italien. Parallellt har dock utsikterna för tillväxtmarknaderna ljusnat något jämfört med slutet av förra året och tillväxten väntas bli ungefär lika stark som förra året, både i år och nästa år. Detta gäller bland annat den kinesiska ekonomin som väntas få ökad draghjälp av att den inhemska politiken framöver blir mer stimulerande. Det motverkar till stor del effekterna av ökade handelshinder. I Norge och Danmark, som är viktiga exportmarknader för svenska varor, väntas tillväxten bli starkare i år än förra året. Det håller uppe den sammanvägda marknadstillväxten för svensk export.

Centralbankerna signalerar långsamma höjningar av styrräntorna

Under årets början har ett skifte ägt rum i global penningpolitik då flera centralbanker, med Federal Reserve (Fed) och Europeiska centralbanken (ECB) i täten, intagit en mjukare hållning. Bakom skiftet står en svagare global tillväxt än väntat, ett fortsatt lågt inflationstryck och en ökande oro för en kraftig konjunkturavmattning. Vår bedömning är att både Fed och ECB, liksom Riksbanken, kommer att hålla sina styrräntor oförändrade i år och därefter gå försiktigt fram med ytterligare höjningar.

Tabell 2. Räntor och valutor

Årsgenomsnitt om inget annat anges

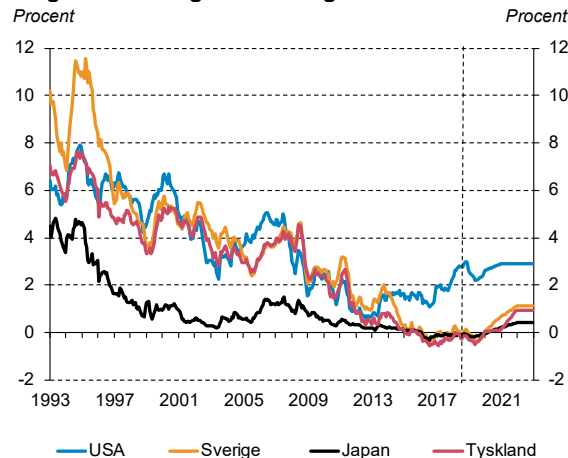
	2018	2019	2020	2021	2022
Reporänta, vid årets slut	-0,25	-0,25	0,25	0,50	0,50
3-månaders statsskuldväxel	-0,7	-0,4	0,0	0,4	0,5
5-årig statsobligation	0,1	-0,2	0,4	0,9	1,1
10-årig statsobligation	0,7	0,2	0,7	1,1	1,4
SEK/Euro	10,3	10,6	10,5	10,3	10,1
SEK/USD	8,7	9,4	9,3	8,8	8,5

Källa: Riksbanken och ESV

En inflationstakt under förväntan och ökad osäkerhet om konjunkturutvecklingen bidrog till att Riksbanken i april indikerade en långsammare räntehöjningstakt än vad de signalerat tidigare. Vår prognos är nu att Riksbanken höjer reporäntan först i början på nästa år i takt med att det underliggande inflationstrycket ökar måttligt.

Långa statsobligationsräntor i såväl Sverige som omvärlden är historiskt låga på grund av en expansiv penningpolitik och vikande tillväxtutsikter. De långa räntorna väntas förbli låga även om stigande styrräntor bidrar till en viss ökning. Den svenska 5-åriga statsobligationsräntan väntas gradvis stiga till drygt 1 procent i slutet av 2022.

Diagram 1. 5-åriga statsobligationsräntor

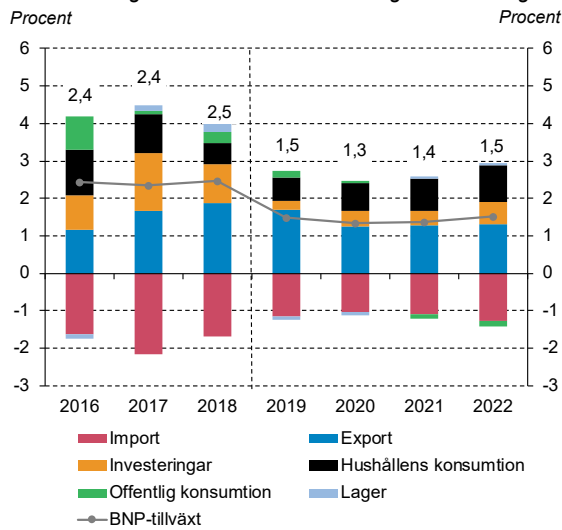
Källa: Macrobond och ESV

Kronan har fortsatt att försvagas mot både euron och den amerikanska dollarn under inledningen av året. Riksbankens expansiva penningpolitik har bidragit till deprecieringen, liksom indikationer på en avmattning i svensk ekonomi. En del av den försvagning som skett under senare år kan vara av permanent snarare än av övergående natur. Vår nuvarande bedömning är ändå att kronan är undervärderad och vi förväntar oss att den kommer att appreciera framöver. På sikt kommer euron att långsamt stärkas mot dollarn allt eftersom ECB försiktigt stramar åt penningpolitiken.

BNP-tillväxten i Sverige bromsar in

Efter tre år med en tillväxt runt 2,5 procent per år väntas BNP i år öka med 1,5 procent. Den främsta anledningen till inbromsningen är att investeringarna ökar betydligt långsammare än de gjort de senaste åren. Ett stort omslag i lageruppbyggnaden bidrar också, från att ha höjt BNP-tillväxten med 0,4 procentenheter förra året till att sänka den med 0,1 procentenheter i år. Dessutom ökar den offentliga konsumtionen mindre i år än förra året. Det är en följd av långsammare ökning av skatteintäkterna, minskade utgifter för migrationen och mindre satsningar i budgeten för 2019.

Diagram 2. BNP till marknadspris, fasta priser
Kalenderkorrigerade årsvärden och bidrag till förändring

Källa: SCB och ESV

Hushållens konsumtion, som bedöms ha varit tillfälligt svag förra året, ökar dock något mer i år. Exporten ökar i ungefär samma takt som förra året medan importen ökar långsammare. Bidraget från nettoexporten blir därmed större i år än förra året.

Nettoexporten fortsätter höja BNP-tillväxten

Exporten ökade mer än den sammanvägda ökningen av efterfrågan från Sveriges exportmarknader förra året. Framför allt var ökningen stark under fjärde kvartalet, både för varor och för tjänster. Exporten av varor väntas öka långsammare i år än förra året som en följd av att exportorderingen har dämpats den senaste tiden, även om nivån fortfarande ligger relativt högt. Exporten av vissa varor, bland annat läkemedel, bedöms också ha varit tillfälligt hög förra året, vilket dämpar ökningstakten i år. Däremot väntas exporten av tjänster, som tog ordentlig fart redan under andra halvåret förra året, öka snabbare i år än förra året. Totalt sett ökar exporten i ungefär samma takt i år som förra året. Även i år ökar den något snabbare än marknadsstillväxten. Det innebär att svensk export fortsätter att ta marknadsandelar. Den kraftiga försvagningen av kronan som har stärkt exportföretagens internationella konkurrenskraft bedöms bidra till det.

Nästa år fortsätter marknadsstillväxten att öka i ungefär samma takt som i år men exporten ökar lite

långsammare och exportindustrin bedöms därmed tappa marknadsandelar igen, som den trendmässigt gjort sett över en längre period.

En inbromsning i den inhemska efterfrågan minskar efterfrågan på importerade varor. Därmed stiger importen något långsammare i år än förra året. Det innebär att nettoexporten höjer BNP-tillväxten även i år. Även kommande år räknar vi med positiva bidrag från nettoexporten om än inte lika stora som i år.

Investeringarna fortsätter bromsa in

Investeringarna ökade relativt mycket förra året även om ökningstakten blev betydligt lägre än 2017. Det var främst minskade investeringar i bostäder i kölvattnet av fallande bostadspriser som bidrog till inbromsningen. Övriga investeringar i näringslivet ökade dock relativt mycket, liksom investeringarna i kommunsektorn. Efter att ha ökat starkt i flera år ligger nu investeringarna på en hög nivå som andel av BNP.

I år fortsätter bostadsinvesteringarna att sjunka, med nästan 9 procent. Övriga investeringar i näringslivet ökar långsammare än förra året eftersom behovet av att öka produktionskapaciteten inte är lika stort. Investeringarna i kommunsektorn bromsar in efter flera år med höga ökningstal. De ligger dock kvar på en historiskt sett hög nivå eftersom den demografiska utvecklingen medför ett fortsatt stort behov av nya investeringar. I staten tar bygginvesteringarna fart i år. Olika väg- och järnvägsprojekt i Göteborg, vägprojektet Förbifart Stockholm samt byggandet av Ostlänken bidrar till ökningen. Nästa år ökar investeringarna lite snabbare än i år trots att investeringarna i kommunsektorn och i näringslivet exklusive bostäder ökar långsammare. Det beror på att bostadsbyggandet inte sjunker lika mycket som i år.

Försiktiga hushåll håller nere konsumtionen

Efter en svag ökning förra året väntas hushållens konsumtion öka lite mer i år och än mer nästa år. Konsumtionen ökade oväntat svagt förra året mot bakgrund av en stark ökning av sysselsättningen och de disponibla inkomsterna. Satsningar i budgetpropositionen för 2018, som höjda barnbidrag och sänkt skatt för personer över 65 år, bidrog till

att höja de disponibla inkomsterna. Konsumtionen ökade dock betydligt mindre än de disponibla inkomsterna vilket innebar att hushållens sparande fortsatte stiga, till en mycket hög nivå. Den förhållandevis svaga konsumtionen speglar att hushållens framtidsförväntningar dämpades under förra året och att de sannolikt blev mer försiktiga med att konsumera. En annan förklaring till den förhållandevis svaga konsumtionen är att bilinköpen minskade. Det var delvis en effekt av att fordonsskatten på nya bensin- och dieseldrivna personbilar höjdes i och med införandet av det nya fordonsskattesystemet bonus-malus. Eftersom det samtidigt var brist på nya bilar som inte omfattas av den nya skatten hölls de totala bilinköpen nere.

Tabell 3. Försörjningsbalans
Procentuell förändring

	2018	2019	2020	2021	2022
Hushållens konsumtion	1,2	1,4	1,8	2,0	2,2
Offentlig konsumtion	0,9	0,7	0,6	-0,2	-0,6
Fasta investeringar	4,0	1,0	1,9	1,6	2,3
Lager ¹	0,4	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Export	3,9	3,6	3,0	2,8	2,7
Import	3,8	2,6	2,7	2,6	2,8
Nettoexport ¹	0,2	0,5	0,3	0,2	0,1
BNP	2,4	1,5	1,6	1,5	1,5
BNP, kalenderkorrigerad	2,5	1,5	1,3	1,4	1,5
BNP per capita	1,2	0,5	0,7	0,7	0,7

Källa: SCB och ESV

¹Förändring i procent av BNP föregående år.

Hushållen är fortfarande pessimistiska om framtiden, både vad gäller sin egen och Sveriges ekonomi. Men konsumtionen har ökat starkare under årets första månader än under slutet av förra året. Vi räknar med att hushållen blir mer optimistiska under året och att konsumtionen fortsätter att öka mer än förra året. Stigande bostadspriser, återhämtning på börsen och minskad osäkerhet om den framtida politiken borde bidra till det. Skattesänkningar i form av utökad jobbskatteavdrag och höjt grundavdrag för personer över 65 år bidrar till att hålla uppe ökningen av de disponibla inkomsterna även om sysselsättningsökningen dämpas. Bilinköpen fortsätter dock att minska i år eftersom det

fortfarande är brist på vissa bilmodeller. Nedgången är dock inte lika stor som förra året, men den bidrar till att hålla nere konsumtionen också i år. Även om konsumtionen totalt sett ökar mer i år än förra året fortsätter den att öka långsammare än de disponibla inkomsterna. Sparkvoten stiger därmed ytterligare.

Nästa år ökar bilinköpen igen och den totala konsumtionen ökar mer än i år. Det sker trots att de disponibla inkomsterna ökar långsammare till följd av att sysselsättningen ökar svagt och att räntorna stiger. Det innebär att hushållen minskar sitt sparande och sparkvoten sjunker.

Svag offentlig konsumtion

Efter en relativt stark ökning förra året, till följd av satsningar i budgetpropositionen för 2018, ökar den offentliga konsumtionen långsammare i år. Nästa år dämpas ökningstakten ytterligare och året därefter sjunker konsumtionen.

I staten minskar konsumtionen både i år och kommande år till följd av att utgifterna för migrationen fortsätter sjunka och att satsningarna i budgeten på utgiftssidan är relativt små.

Den kommunala konsumtionen ökar ungefär lika mycket i år som förra året, men sammansättningen ändras. Utgifter kopplade till migrationen fortsätter att sjunka som en följd av att det minskade antalet asylsökande jämfört med 2015 successivt slår igenom i färre kommunmottagna. Samtidigt ger höjda generella statsbidrag större utrymme för kommunsektorn att möta det ökade behovet av välfärdstjänster. Övrig konsumtion ökar därför mer än förra året. För att upprätthålla konsumtionen antas dock kommunerna och regionerna minska sitt sparande.

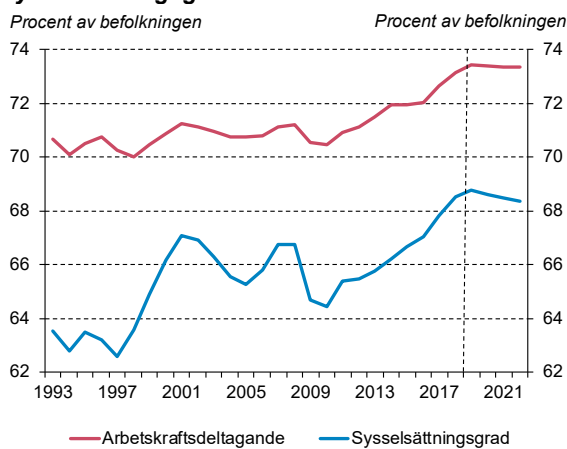
Kommande år anpassar vi den kommunala konsumtionen till kommunsektorns inkomster, eftersom vi antar att kommunsektorn klarar balanskravet. Se ruta Beräkningsmetod för kommunsektorn under avsnitt 4.4. Inkomsterna ökar långsammare framöver, både till följd av att sysselsättningsökningen dämpas och att de generella statsbidragen inte höjs lika mycket som i år. Det innebär att den kommunala konsumtionen beräknas stiga långsamt efter 2019. Den höjning av de generella statsbidragen som nu är beslutad för 2020 och 2021 är

alltså inte tillräckligt stor för att kommunerna ska kunna öka konsumtionen i samma takt som de demografiska behoven ökar.

Sysselsättningstillväxten dämpas

Sysselsättningen har ökat starkt under flera år och sysselsättningsgraden ligger nu på den högsta nivån sedan början på 1990-talet. Den är hög även i ett internationellt perspektiv. I år dämpas dock sysselsättningsökningen som en följd av att konjunkturen mattas av och att BNP-tillväxten bromsar in. Inbromsningen har börjat synas i utfallen och företagens anställningsplaner är inte lika expansiva som förra året. Mätt som årsgenomsnitt fortsätter dock antalet sysselsatta öka relativt mycket i år, med drygt 1 procent eller drygt 55 000 personer. Antalet sysselsatta ökar mer än befolkningen i åldern 15–74 år vilket innebär att sysselsättningsgraden fortsätter att stiga.

Diagram 3. Arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad

Källa: SCB, KI och ESV

Nästa år dämpas sysselsättningsökningen ytterligare, till 0,3 procent, i takt med att konjunkturen fortsätter att mattas av och produktiviteten stiger något. Sysselsättningsgraden börjar då sjunka. Åren därefter fortsätter sysselsättningen att öka lite långsammare än befolkningen när konjunkturen går mot en normal nivå, som nås år 2022. Sysselsättningsgraden sjunker därmed ytterligare något.

Tabell 4. Nyckeltal på arbetsmarknaden

Procentuell förändring om inget annat anges
Kalenderkorrigerade värden

	2018	2019	2020	2021	2022
BNP, fp	2,5	1,5	1,3	1,4	1,5
Produktivitet	0,1	0,6	1,0	1,2	1,4
Arbetade timmar	2,4	1,0	0,3	0,1	0,1
Medelarbetstid	0,6	-0,1	0,0	0,0	0,0
Sysselsatta	1,8	1,1	0,3	0,1	0,1
Arbetskraft	1,4	1,0	0,4	0,4	0,4
Personer i program, tusental	187	177	171	167	158
Arbetslöshet ¹	6,3	6,3	6,3	6,6	6,8
Öppen arbetslöshet ^{1,2}	4,3	4,3	4,4	4,6	4,8

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB och ESV

¹Procent av arbetskraften.

²Arbetslösa exklusive heltidsstuderande arbetssökande i åldrarna 16–64 år.

Sysselsättningsgraden ligger kvar på en hög nivå även om den sjunker något

Enligt vår bedömning kan en stor del av den nuvarande höga sysselsättningsgraden förklaras av att det har skett strukturella förändringar sedan finanskrisen. Vad som har lett till denna strukturella förbättring är svårare att uttala sig om. Politiska åtgärder som har syftat till att öka arbetskraftsutbudet har sannolikt bidragit. Andra faktorer som kan ha bidragit är förändrad lönebildning, striktare regler inom sjukförsäkringen, ökad livslängd som gör att fler är kvar längre i arbetslivet samt en snabbare integration av utlandsfödda. Den strukturella förbättringen kan fortsätta en tid. Vi räknar ändå med att resursutnyttjandet nu är högre än normalt och att sysselsättningsgraden kommer att sjunka något kommande år då konjunkturen går mot ett normalt konjunkturläge. Bedömningen grundar sig i att många arbetsgivare inom både näringslivet och offentlig sektor uppger att bristen på arbetskraft är hög och att de har svårt att rekrytera. Eftersom det ännu inte har drivit upp löneökningstakten i någon större utsträckning är det möjligt att sysselsättningsgraden kan komma att ligga kvar på samma höga nivå som i dagsläget, eller ännu högre. Men i nuläget är vår bedömning att den kommer att sjunka något. Jämfört med tidigare normala konjunkturlägen är den dock kvar på en hög nivå. Det gäller inom de flesta åldersgrupper, både bland

de som är födda i Sverige och de som är födda utomlands. Sysselsättningsgraden är ändå lägre bland de utlandsfödda än bland de inhemskt födda även om nivåerna har närmat sig varandra.

Sysselsättningsökningen sker främst i tjänstesektorn

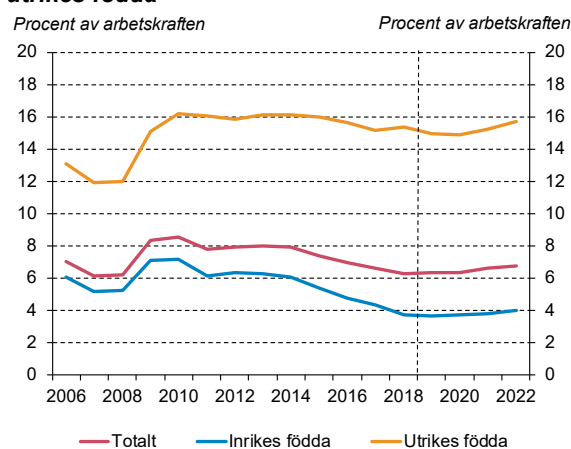
Det är inom tjänstesektorn som den största ökningen av antalet sysselsatta sker. I byggsektorn bromsar ökningen in i år och nästa år minskar antalet sysselsatta till följd av att bygginvesteringarna minskar. I industrin minskar sysselsättningen, både i år och nästa år, efter att ha ökat tillfälligt under 2017 och 2018. Sysselsättningen i offentlig sektor har ökat starkt de senaste åren. Främst har ökningen skett i kommunsektorn eftersom både konsumtionen och investeringarna har ökat mycket, delvis till följd av det stora antalet asylsökande åren 2014 och 2015. I år ökar antalet sysselsatta i offentlig sektor betydligt långsammare än de senaste åren och nästa år beräknas de minska. Det beror på att skatteintäkterna ökar långsammare och på att nuvarande utgiftssatsningar för 2020 är mindre än förra året, bland annat är det generella statsbidraget till kommunerna oförändrat. Det ger mindre utrymme för att öka sysselsättningen. Givet vår metod att inte räkna med någon finanspolitik utöver den som föreslagits, aviserats eller beslutats kommer personaltätheten i offentlig sektor minska.

Arbetslösheten har bottnat

Att sysselsättningen har kunnat öka så starkt de senaste åren är till stor del en effekt av att arbetskraftsdeltagandet också har stigit. Det beror främst på att andelen arbetsoförmögna utanför arbetskraften har sjunkit kraftigt, vilket hänger samman med att antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning har minskat. Andelen väntas fortsätta minska. Även andelen studerande har minskat. Det är sannolikt till stor del en konjunktoreffekt och andelen väntas öka framöver. Andelen pensionärer mellan 65 och 74 år har också minskat men totalt sett har andelen pensionärer ökat eftersom de över 65 år har stigit som andel av befolkningen.

Sysselsättningen har ändå ökat mer än arbetskraften och arbetslösheten har därmed sjunkit. Förra året låg den på 6,3 procent. För de inrikes födda låg arbetslösheten på endast 3,8 procent, vilket är en låg nivå jämfört med genomsnittet sedan mitten på 2000-talet. Även bland utlandsfödda har den minskat men nivån ligger fortfarande betydligt högre än för de födda i Sverige. Förra året låg den på 15,4 procent.

Diagram 4. Arbetslöshet uppdelat på inrikes och utrikes födda

Källa: SCB och ESV

Vi räknar med att arbetslösheten nu har bottnat och att den stiger till 6,8 procent när konjunkturen når ett normalt läge 2022.

Medelarbetstiden oförändrad

Medelarbetstiden har ökat de senaste åren till följd av att sjukfrånvaron har minskat. I år och kommande år väntas antalet arbetade timmar öka i ungefär samma takt som antalet sysselsatta. Medelarbetstiden kommer med andra ord vara i stort sett oförändrad. Produktiviteten, som har ökat svagt de senaste tio åren, väntas ta lite mer fart kommande år. Men ökningstakten förblir låg sett i ett historiskt perspektiv.

Löneökningstakten stiger

Löneökningarna är för närvarande låga mot bakgrund av den starka arbetsmarknaden och den stigande inflationen de senaste åren. Löneökningstakten steg dock något förra året och vi räknar med att

den fortsätter stiga, även om den förblir förhållandevis låg.

Nominellt ligger löneökningstakten nu runt 2,5 procent, som den har gjort de senaste åren. Eftersom inflationen har stigit har dock reallöneökningstakten dämpats från i genomsnitt drygt 1,5 procent per år 2012–2016 till runt 0,5 procent de två senaste åren. Några faktorer som har hållit nere löneökningarna är låg produktivitetstillväxt och låga löneökningar i Sveriges konkurrentländer. Därtill har sammansättningseffekter bland löntagarna bidragit. Bland annat har andelen yngre och andelen utrikes födda, som har lägre löner än genomsnittet, ökat. Men de låga löneökningarna kan inte förklaras fullt ut med de faktorer som normalt påverkar lönebildningen, vilket gör det svårt att bedöma hur mycket lönerna kommer att stiga framöver. Vi räknar dock med att ett fortsatt högt resursutnyttjande, inflationsförväntningar som ligger runt 2 procent, stigande produktivitetstillväxt och högre löneökningar i våra grannländer kommer att höja både den nominella och den reala⁴ löneökningstakten framöver. Jämfört med tidigare högkonjunkturer kommer löneökningarna ändå att förbli förhållandevis låga, delvis till följd av att produktivitetstillväxten fortsätter att vara låg sett i ett historiskt perspektiv.

Tabell 5. Löner och priser

Procentuell förändring om inget annat anges

	2018	2019	2020	2021	2022
Timlön, KL ¹	2,6	2,7	3,0	3,1	3,2
Timlön, NR ¹	2,2	2,7	3,0	3,1	3,2
Lönesumma	4,9	3,8	3,5	3,3	3,4
KPI	2,0	1,9	1,9	2,0	2,4
KPIF ²	2,1	1,8	1,7	1,7	1,9
Prisbasbelopp, nivå	45,5	46,5	47,4	48,3	49,2

Källa: Medlingsinstitutet, SCB och ESV

¹KL avser SCB:s konjunkturlönestatistik, NR avser SCB:s Nationalräkenskaper.

²KPIF avser KPI med oförändrade bostadsräntor.

Lönesumman, som är den viktigaste skattebasen, ökade relativt starkt förra året trots låga löneökningar. Det förklaras av att antalet arbetade timmar ökade mycket. I år och kommande år sker

en nedväxling i ökningen av antalet arbetade timmar och därmed av lönesumman även om timlönerna då ökar något snabbare.

KPIF-inflationen ligger under 2 procent

Den underliggande inflationen enligt KPIF, KPI med oförändrade bostadsräntor, uppgick till 2,1 procent förra året. Höjda priser på drivmedel och el förklarar en stor del av prisuppgången. Exklusive energi ökade KPIF med endast 1,4 procent. I år ökar inte energipriserna lika mycket. Därmed blir inflationen lägre än förra året även om KPIF exklusive energi ökar mer.

Vi väntar oss att priserna på inhemska varor och tjänster ökar lite mer i år och nästa år än förra året som en följd av att löneökningstakten stiger. Det höga resursutnyttjandet i ekonomin väntas få genomslag i högre löneökningstakt och högre konsumentpriser med viss eftersläpning.

Vi räknar med stigande producent- och konsumentpriser även i omvärlden, vilket höjer priset på importerade varor. Försvagningen av kronan jämfört med förra året bidrar också till att höja priserna på importerade varor i år. Nästa år blir dock effekten den omvända då kronan väntas stärkas mot euron och den amerikanska dollarn.

Vår bedömning är dock att prisökningarna förblir relativt låga totalt sett, bland annat eftersom löneökningstakten fortsätter vara låg och ändrade handelsmönster bidrar till att hålla nere pristrycket. Inflationen enligt KPIF väntas inte nå upp till 2 procent de närmaste åren. Inflationen kommer alltså ligga under Riksbankens inflationsmål.

Högre boräntor driver upp KPI

KPI, det vill säga KPIF plus räntekostnader, har ökat långsammare än KPIF ända sedan finanskrisen, bortsett från år 2011. Även i år ökar KPI något långsammare än KPIF. Men från och med nästa år beräknas stigande räntor lyfta KPI som då ökar mer än KPIF.

Risk för sämre tillväxt

Läget i världsekonomin och i Sverige är fortfarande relativt gott men det finns risker för sämre

⁴ Mätt med KPIF.

tillväxt. Oklarheterna kring Brexit är fortfarande stora och det finns risk för att Storbritannien lämnar EU utan något avtal. Det kan få stora konsekvenser för Sveriges export. Ökade handelshinder kan också bidra till en svagare världshandel än väntat och påverka vår export negativt. Det finns även risk för att världskonjunkturen blir svagare än väntat även om det inte införs fler handelshinder. Räntekurvorna i USA har blivit allt flackare och vissa korta räntor är nu högre än de långa räntorna. Det har historiskt sett varit ett tecken på en nära förestående recession i den amerikanska ekonomin. Om utvecklingen i USA blir svagare än vi räknat med skulle det sannolikt påverka hela den

globala tillväxten. Räntorna kan också bli lägre än prognostiserat även om konjunkturen utvecklas som väntat. Vi räknar med att räntorna höjs ytterligare några gånger trots att den globala och den svenska konjunkturen mattas av. Reporäntan kan dock bli kvar på minustal i Sverige och styrräntan i USA kan sänkas framöver i stället för att höjas. På kort sikt kan det gynna tillväxten men det påverkar förutsättningarna för att hantera en framtida lågkonjunktur med traditionell penningpolitik.

2 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

Den dämpning av ökningstakten för skatteintäkterna som inleddes 2017 fortsätter i år. Det beror bland annat på skattesänkningar och en långsamare utveckling av de flesta skattebaserna. Nästa år ökar skatteintäkterna totalt sett mer än i år även om ökningstakten är lägre än den varit de senaste åren. Det beror främst på att det inte föreslagits eller aviserats några större skatteändringar för nästa år.

2.1 Offentliga sektorns skatteintäkter

Den offentliga sektorns skatteintäkter består av statliga skatteintäkter, kommunala skatteintäkter och avgifter till ålderspensionssystemet. Totalt uppgår de i år till 2 143 miljarder kronor. Statens andel är drygt 50 procent, kommunernas drygt 35 procent och avgifterna till ålderspensionssystemet uppgår till knappt 15 procent.

Av de totala skatteintäkterna utgör skatt på arbete 60 procent, skatt på konsumtion knappt 30 procent och skatt på kapital drygt 10 procent. Dessa andelar har varit relativt stabila under de senaste 10 åren.

Intäkterna från skatt på arbete ökar långsammare framöver än de gjort de tre senaste åren. Det beror på att ökningen av de största skattebaserna, löner och pensioner, dämpas. I år bidrar också skattesänkningar till att hålla nere ökningstakten.

Intäkterna från skatt på kapital ökar svagt i år. Det beror på att hushållens kapital skatter sjunker liksom avkastningsskatten, fastighetsskatten och stämpelskatten. Kapitalskatteintäkterna hålls dock uppe av skatt på företagsvinster som ökar med 5 procent, vilket är långsammare än de senaste åren men ändå högre än BNP-utvecklingen.

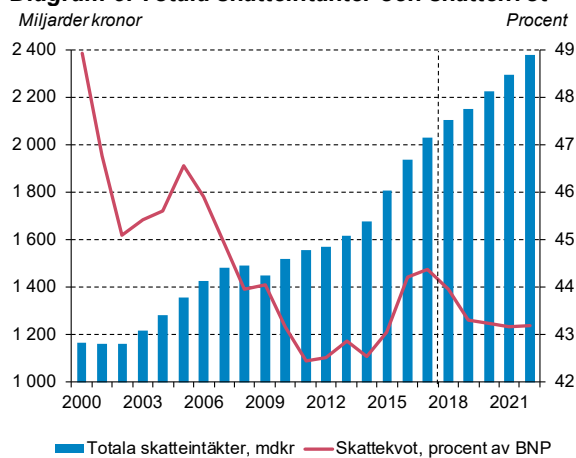
Intäkterna från skatt på konsumtions- och insatavaror ökar också långsammare i år och kommande år än de gjort de senaste åren. Intäkterna från mervärdesskatt dämpas när bostadsinvesteringarna minskar. Även punktskatterna utvecklas långsammare. Det beror på att koldioxidskatterna minskar samtidigt som skatt på energi, alkohol och tobak

ligger på ungefär samma nivåer som förra året. Skatt på vägtrafik ökar dock starkt, vilket beror på att fordonsskatteintäkterna ökar med drygt 1 miljard kronor i år. Det förklaras av att malusdelen i bonus-malussystemet, som infördes vid halvårsskiftet 2018, höjer fordonsskatten under de första tre åren för fordon med relativt stora utsläpp.

Skattekvoten fortsätter sjunka i år

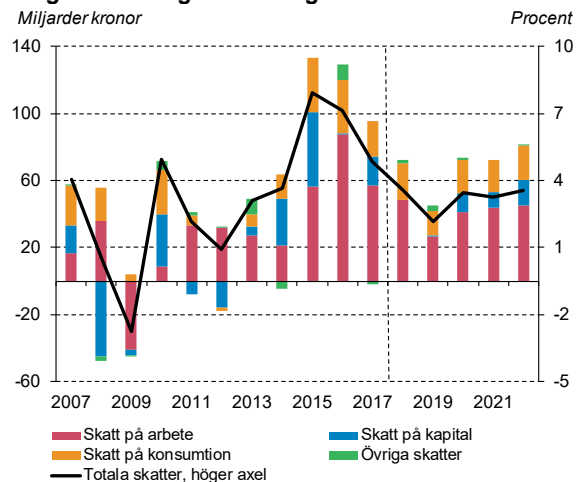
Skattekvoten, det vill säga skatteintäkterna som andel av BNP, sjunker från 44,0 procent 2018 till 43,3 procent i år. Allmänt sett följer skatteintäkterna i stort konjunkturutvecklingen. Det innebär att skattekvoten är relativt oförändrad under förutsättning att inga regeländringar sker.

Diagram 5. Totala skatteintäkter och skattekvot

Källa: SKV och ESV

I år ökar skatt på arbete, kapital och konsumtion, långsammare än BNP. Skatt på arbete minskar som andel av BNP till följd av regeländringar. Skatt på kapital minskar till följd av att hushållens kapitalvinster blir lägre och skatt på konsumtion minskar till följd av att bostadsinvesteringarna faller. Sammantaget leder detta till att skattekvoten sjunker med 0,7 procentenheter i år. Framöver ligger skattekvoten stabilt då inga regeländringar sker.

Diagram 6. Årlig förändring av skatteintäkterna

Källa: ESV

Statens skatteintäkter ökar långsammare än kommunernas

I år ökar statens skatteintäkter svagare än skatteintäkterna i kommunsektorn och ålderspensionssystemet. Det förklaras delvis av att kapital- och konsumtionsskatterna utvecklas svagt. Det beror även på att det utökade jobbskatteavdraget och den höjda skiktgränsen för statlig skatt dämpar ökningen av statens skatteintäkter samtidigt som den genomsnittliga kommunala skattesatsen höjs.

Tabell 6. Skatteintäkter per sektor
Procentuell förändring

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Staten	5,1	3,2	0,8	3,5	3,2	3,8
Kommunsektorn	4,5	4,0	3,2	3,4	3,2	3,3
ÅP-systemet	4,8	4,9	3,5	3,4	3,4	3,3
Offentliga sektorns skatteintäkter	4,8	3,7	2,0	3,4	3,2	3,5

Källa: SKV och ESV

Skatteintäkterna bromsar in i takt med att tillväxten i ekonomin avtar

Den lägre tillväxten i ekonomin och sysselsättningen innebär att viktiga skattebaser utvecklas långsammare i år och kommande år än under de senaste åren. I år ökar skatteintäkterna långsammare än

övriga prognosår som en följd av att bostadsinvesteringarna faller och hushållens kapitalvinster minskar. Kommande år stiger marknadsräntorna vilket gör att både ränteinkomster och ränteutgifter samt avkastningsskatten stiger. Förändringarna tar dock i stort sett ut varandra. Därför påverkar inte räntehöjningarna skatteintäkterna totalt sett i någon större utsträckning.

Tabell 7. Förändring i vissa skattebaser och antaganden med stor påverkan på skattebaserna
Procentuell förändring om inte annat angivet

	2018	2019	2020	2021	2022
Skatt på arbete					
Utbetalda löner	4,7	3,8	3,5	3,3	3,4
Inkomst-/Balansindex	1,5	3,1	2,7	2,9	3,0
KPI, juni-juni	2,1	2,1	1,8	2,0	2,5
Skatt på kapital					
Statslåneräntan, årsgenomsnitt (nivå)	0,5	0,2	0,7	1,1	1,4
Statslåneräntan, 30 november (nivå)	0,5	0,3	0,9	1,3	1,4
Hushållens utgiftsräntor (nivå)	1,9	2,0	2,3	2,4	2,5
Bruttodriftsöverskottet i företagssektorn	7,5	4,2	4,0	3,3	3,1
Skatt på konsumtion					
Hushållens konsumtion, lp	3,6	3,3	3,5	3,7	4,0
Investeringar, lp	7,1	2,9	3,5	3,3	3,7
Varav bostadsinvesteringar i näringslivet, lp	-0,4	-7,8	-1,1	1,6	3,4

Källa: ESV

2.1.1 Skatt på arbete

Skatt på arbete består av direkta och indirekta skatter. Intäkterna har ökat snabbt de senaste åren. Det beror dels på en stark ökning av sysselsättningen, dels på skattehöjningar om 11 respektive 30 miljarder kronor 2015 och 2016. I år dämpas sysselsättningsökningen samtidigt som skatterna sänks⁵. Det bidrar till att ökningen av intäkterna från skatt på arbete bromsar in.

⁵ Ett utökad jobbskatteavdrag, höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt och en ytterligare höjning av grundavdraget för personer över 65 år är de största skattesänkningarna.

Tabell 8. Skatt på arbete

Miljarder kronor/Procent

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Direkta skatter	607	635	657	663	686	708	731
Indirekta skatter	530	559	585	606	624	646	668
Totalt	1 137	1 194	1 243	1 269	1 310	1 354	1 399
Förändring (%)	8,3	5,0	4,1	2,1	3,2	3,3	3,3
Varav direkta	8,7	4,7	3,5	0,9	3,4	3,2	3,3
Varav indirekta	7,8	5,4	4,8	3,5	3,0	3,4	3,4
Underliggande utv.							
Förändring (%)	5,5	4,7	4,7	3,7	3,4	3,3	3,3
Varav direkta	6,2	4,4	4,3	3,7	3,3	3,2	3,3
Varav indirekta	4,7	5,0	5,2	3,8	3,6	3,4	3,4

Källa: SKV och ESV

Direkt skatt på arbete ökar långsammare i år

De direkta skatterna på arbete består av statlig och kommunal inkomstskatt, allmän pensionsavgift samt skattereduktioner. Pensionsavgiften påverkar inte de totala intäkterna eftersom den motverkas av en lika stor skattereduktion. De viktigaste skattebaserna är löner och pensioner.

Direkt skatt på arbete utgör ca 30 procent av de totala skatteintäkterna. Intäkterna fastställs i taxeringen som är klar i december året efter inkomståret. Skatteintäkterna för 2018 är således fortfarande en prognos.

Utbetalda löner, vilket är den enskilt viktigaste skattebasen för skatt på arbete, ökar långsammare i år än förra året. Detta dämpar ökningstakten för skatteintäkterna. Ökningstakten dämpas också av skattesänkningar på totalt 18 miljarder kronor. Störst effekt har förstärkningen av jobbskatteavdraget som beräknas minska skatteintäkterna med 10 miljarder kronor.

Ökningen av utbetalda löner dämpas även nästa år för att därefter stabiliseras kring 3,5 procent per år. Eftersom inga större skatteförändringar ännu har aviserats för kommande år innebär det en något högre ökningstakt för skatt på arbete från nästa år. Ökningstakten är dock lägre än under de senaste åren.

Taxerad inkomst och beskattningsbar förvärvsinkomst ökar svagare än utbetalda löner de närmaste åren. Det beror på att pensionerna och transfereringarna ökar långsammare än utbetalda löner.

Tabell 9. Skattebaser – skatt på arbete

Procentuell förändring om inget annat anges

	Nivå ¹	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Utbetalda löner²	1 712	4,7	3,8	3,5	3,3	3,4	3,4
Transfereringar	126	1,0	2,3	1,5	1,4	1,5	1,5
Varav Aktivitets- och sjukersättning	24	-3,4	-2,5	-3,2	-3,3	-3,3	-3,3
Varav Sjukpenning och föräldrapenning	76	3,6	2,2	2,6	2,4	2,7	2,7
Varav Arbetsmarknadsersättningar	26	-2,7	7,0	2,6	2,1	1,4	1,4
Pensioner	497	3,2	3,3	3,1	3,0	2,9	2,9
Inkomst av näringsverksamhet	48	2,9	2,3	1,9	1,8	1,9	1,9
Taxerad inkomst	2 405	4,3	3,6	3,3	3,2	3,2	3,2
Beskattningsbar förvärvsinkomst	2 181	3,9	3,0	3,4	3,3	3,3	3,3

Källa: SKV och ESV

¹2017 redovisas i miljarder kronor²Samma utvecklingstakt som lönesumman, se avsnittet makroekonomisk utveckling. Nivån 2017 avviker dock från lönesumman eftersom begreppen skiljer sig åt.

Skillnaden mellan den taxerade och den beskattningsbara inkomsten förklaras av grundavdraget. Grundavdraget, som indexeras med prisbasbeloppet, utgör i princip en lägsta gräns för när en medborgare ska börja betala skatt. Personer över 65 år har ett förhöjt grundavdrag som delvis kompenseras för att jobbskatteavdraget medges för löneinkomster. Det förhöjda grundavdraget förstärks i år, vilket beräknas minska skatteintäkterna med 5 miljarder kronor. Utökningen av det förhöjda grundavdraget leder till att den beskattningsbara inkomsten utvecklas långsammare än den taxerade inkomsten i år.

Tabell 10. Intäkter från statlig inkomstskatt

Miljarder kronor om inget annat anges

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Statlig inkomstskatt	58	60	56	57	58	58
Nedre skiktgräns	53	54	50	50	51	52
Övre skiktgräns	6	6	6	6	6	6
Förändring (%)	5,2	1,9	-6,0	1,0	1,6	1,5

Källa: SKV och ESV

I år har den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt höjts utöver den vanliga indexeringen⁶.

⁶ Räknas normalt upp med KPI+2 procentenheter.

I år uppgår den till 490 700 kronor, vilket är en ökning med ca 6 procentenheter utöver indexeringen. I kombination med att den övre skiktgränsen räknas upp som normalt innebär det att den statliga inkomstskatten totalt minskar med knappt 4 miljarder kronor i år. Framöver ökar KPI med omkring 2 procent årligen, vilket bidrar till att den statliga inkomstskatten ökar långsammare än den kommunala. Den genomsnittliga kommunala skattesatsen höjs i år med 6 öre, vilket, allt annat lika, ökar skatteintäkterna med 1 miljard kronor.⁷

Tabell 11. Kommunala uppräkningsfaktorer och kommunal skatt

Miljarder kronor/Procent

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aktuell prognos	4,5	3,9	3,0	3,4	3,2	3,3
Föregående prognos	4,5	3,6	3,3	3,5	3,1	3,1
Fastställda	4,8	4,0	3,9			
Underliggande utveckling	4,5	4,5	3,7	3,4	3,2	3,3
Kommunal skatt	700 ¹	3,9	3,2	3,4	3,2	3,3

Källa: SKV och ESV

¹Miljarder kronor

Skattereduktionerna ökar under prognosperioden

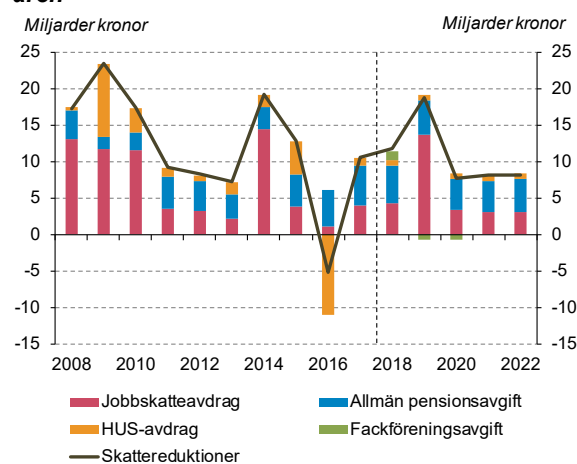
Skattereduktionerna uppgår i år till sammanlagt 273 miljarder kronor, vilket är en ökning med 19 miljarder kronor jämfört med förra året. Jobbskatteavdraget och kompensationen för den allmänna pensionsavgiften står för över 90 procent av skattereduktionerna.

Utvecklingen för jobbskatteavdraget följer i stort utvecklingen av de utbetalda lönerna om det inte sker några regeländringar. I år förstärktes jobbskatteavdraget, vilket beräknas minska skatteintäkterna med 10 miljarder kronor. Det är förklaringen till att jobbskatteavdraget i år ökar med 12 procent jämfört med förra året, samtidigt som utbetalda löner ökar med 4 procent.

HUS-avdraget består av ROT- och RUT-avdragen. ROT-avdraget utgör ungefär 65 procent av det sammanlagda HUS-avdraget. De senaste åren har efterfrågan på hushållsnära tjänster (RUT-tjänster) ökat och den utvecklingen fortsätter i år om än i

långsammare takt. Takbeloppet för RUT-avdraget för personer under 65 år har i år höjts till 50 000 kronor per år. År 2015 var det senaste året då alla kunde göra RUT-avdrag med 50 000 kronor. Av de som var under 65 år och hade rutavdrag hade då ca 1,4 procent avdrag på mer än 25 000 kronor, vilket är det nuvarande takbeloppet. Återställandet av takbeloppet bedöms därför få en begränsad effekt på skatteintäkterna.

Diagram 7. Skattereduktioner: förändring mellan åren

Källa: SKV och ESV

Skattereduktionen för fackföreningsavgifter återinfördes den 1 juli 2018. I och med riksdagens budgetbeslut hösten 2019 avskaffades den från och med april i år. Avskaffandet beräknas stärka intäkterna 2019 med ca 2 miljarder kronor och ytterligare 700 miljoner kronor från och med 2020.

Nedsättningar påverkar skatteintäkterna från indirekt skatt på arbete

De indirekta skatterna på arbete utgörs av socialavgifter (det vill säga arbetsgivaravgifter och egenavgifter), allmän löneavgift och särskild löneskatt. De indirekta skatterna motsvarar knappt hälften av intäkterna från skatt på arbete.

Utvecklingen av skatteintäkterna från indirekt skatt på arbete påverkas främst av utvecklingen av de

⁷ Vi har inte räknat med ändrade kommunala skattesatser nästa år. Se principer och metoder för ESV:s prognoser.

totala utbetalda lönerna. Ökningen av totala utbetalda löner är lägre i år än tidigare år vilket dämpar ökningstakten för skatteintäkterna.

De senaste åren har intäkterna från indirekt skatt på arbete ökat på grund av att nedsättningen av socialavgiften för unga har slopats. I år ökar dock nedsättningarna då det införs en ny nedsättning för ungdomar. Dessutom utvidgas växa-stödet så att de med stöd får nedsatta arbetsgivaravgifter för en nyanställd i två år. Båda reformerna påverkar skatteintäkterna från halvårsskiftet i år. Nästa år fortsätter nedsättningarna att öka eftersom de nya nedsättningarna då får full effekt.

Tabell 12. Avgiftssatser för arbetsgivaravgifter
Avgiftssatser

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Arbetsgivaravgifter	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42
Varav						
Sjukförsäkringsavgift	4,35	4,35	4,85	4,35	4,35	3,55
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60
Arbetskkadeavgift	0,30	0,30	0,30	0,20	0,20	0,20
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	1,17	1,17	0,70	0,70	0,60
Arbetsmarknadsavgift	2,91	2,64	2,64	2,64	2,64	2,64
Allmän löneavgift	9,88	10,15	9,65	10,72	10,72	11,62

Källa: SKV och ESV

I år sänktes sjukförsäkringsavgiften och efterlevandepensionsavgifterna i både arbetsgivar- och egenavgifterna med 0,8 respektive 0,1 procentenheter. Tanken är att intäkten från avgiften ska motsvara de förväntade utgifterna inom socialförsäkringssystemet och därför behöver delavgifterna justeras ibland. För att inte den totala arbetsgivaravgiften eller egenavgiften ska förändras höjdes den allmänna löneavgiften från 10,72 procent till 11,62 procent.

2.1.2 Skatt på kapital

Skatt på kapital utgörs av hushållens kapitalskatter, skatt på företagsvinster, avkastningsskatt, fastighetsskatt, kupongskatt samt stämpelskatt. I år ligger intäkterna kvar på samma nivå som förra året, 263 miljarder kronor, vilket innebär att de sjunker som andel av BNP. Anledningen till det är framför allt att hushållens kapitalinkomster minskar. På längre sikt ökar dock skatteintäkterna bland annat då hushållens kapitalinkomster ökar igen.

Tabell 13. Skatt på kapital
Miljarder kronor/Procent

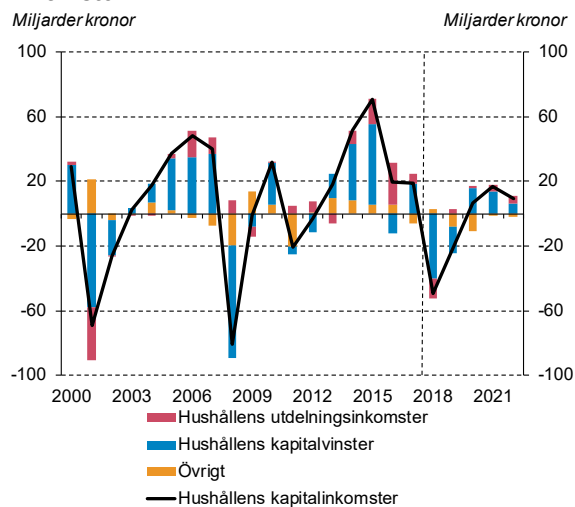
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Intäkter	263	263	263	275	284	299
Förändring, (%)	7,0	-0,1	0,3	4,2	3,4	5,3

Källa: SKV och ESV

Hushållens kapitalskatter minskar även i år

Hushållens kapitalskatter består av skatt på kapitalvinster, löpande kapitalinkomster samt av avdrag för utgifter såsom ränteutgifter. Beskattning av kapitalvinster sker när vinst realiserar. Kapitalinkomster som beskattas löpande är utdelningsinkomster, ränteinkomster och schablonintäkter. Totalt utgör nettot av hushållens kapitalskatter cirka 3 procent av den offentliga sektorns skatteintäkter. Andelen varierar dock ganska mycket från år till år eftersom hushållens kapitalskatter varierar mycket över tid.

Hushållens kapitalskatter minskade förra året till följd av lägre kapitalvinster och utdelningsinkomster. Kapitalvinsterna fortsätter att minska även i år. Trots det ligger hushållens kapitalskatter kvar på en historiskt hög nivå totalt sett. Det är främst utdelningsinkomsterna, vilka har ökat mycket de senaste åren, som väntas ligga kvar på en hög nivå.

Diagram 8. Årlig förändring av hushållens kapitalinkomster

Källa: ESV

I år antas hushållens kapitalvinster sjunka med 0,4 procentenheter till 3,1 procent av BNP vilket är lägre än det beräknade historiska genomsnittet⁸. Prognosen ligger i linje med ett historiskt genomsnitt justerat för regeländringar. En av de regeländringar som vi har justerat för är den tillfälliga möjligheten att få uppskov för kapitalvinstskatten vid bostadsförsäljningar. Från nästa år blir kapitalvinsterna något högre som andel av BNP då den temporära regleringen av uppskoven upphör från och med den 1 juli 2020.

Hushållens utdelningsinkomster har ökat snabbt sedan 2005 och de väntas ligga kvar på en hög nivå. I kombination med förhållandevis låga ränteadrag, till följd av låga räntenivåer, bidrar det till den historiskt sett höga nivån på hushållens kapitalinkomster. Nettot av de löpande inkomsterna och utgifterna⁹ minskade skatteintäkterna med 3 miljard kronor förra året. Även i år minskar nettot av de löpande inkomsterna något till följd av att ränteutgifterna ökar mer än inkomsterna.

⁸ På grund av den volatila utvecklingen av de finansiella och reala kapitalvinsterna är ESV:s prognosmetod att anta att kapitalvinsterna går mot ett historiskt genomsnitt som andel av BNP år 2020. Genomsnittet är beräknat för perioden 2002–2017 för de reala kapitalvinsterna och för 2012–2017 för de finansiella kapitalvinsterna.

Tabell 14. Hushållens kapitalinkomster
Miljarder kronor

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Utdelningsinkomster	112	114	102	105	107	111	115
Ränteinkomster	6	5	5	5	7	8	9
Schablonintäkter investeringsfonder	2	2	2	3	3	3	3
Schablonintäkter investeringsparkonton	7	8	12	13	11	19	24
Schablonintäkter uppskavsbelopp	5	5	5	6	6	6	6
Övrigt	8	9	9	10	10	10	9
Kapitalinkomster exkl. kapitalvinster	140	143	136	141	144	156	167
Ränteutgifter	76	78	80	90	103	112	119
Netto exkl. kapitalvinster	64	65	56	50	41	45	47
Kapitalvinster, netto	186	204	164	148	164	177	184
Netto kapitalinkomster	250	269	219	198	205	222	231
Skatt på kapital, hushåll	75	80	66	60	62	66	70

Källa: SKV och ESV

Skatt på företagsvinster bromsar in från en hög nivå

Skatt på företagsvinster utgör i år knappt 7 procent av de totala skatteintäkterna och är den enskilt största skatten i inkomstslaget kapital. Intäkterna drivs till stor del av företagens resultat och varierar med konjunkturläget, i både Sverige och omvärlden, samt med kronans växelkurs.

Intäkterna från skatt på företagens vinster ökar i år med knappt 7 miljarder kronor, vilket motsvarar 5 procent. Intäkterna ligger därmed på en historiskt sett hög nivå som andel av BNP, men utvecklingen bromsar in från de senaste årens höga ökningstakter. Exklusive större engångseffekter ökade skatteintäkterna från företagsvinster i snitt med cirka 9 procent per år 2014–2017.

Den främsta förklaringen till att intäkterna ökar mindre i år är att aktiviteten i ekonomin bromsar in, vilket gör att företagens vinster utvecklas svagare. De nya skattereglerna för företagssektorn¹⁰ som trädde i kraft den 1 januari i år bidrar även till att skatteintäkterna ökar mindre i år.

⁹ Löpande kapitalinkomster definieras här som nettot av hushållens kapitalinkomster exklusive kapitalvinsterna som beskattas vid realisation.

¹⁰ Reglerna avser främst en generell ränteadragsbegränsning och sänkt bolagsskattesats.

Tabell 15. Skatt på företagsvinster

Miljarder kronor/Procent

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Intäkter	115	127	138	145	154	154	161
Förändring, (%)	-3,6	10,3	8,3	4,9	6,3	0,5	4,2
Underliggande förändring, (%) ¹	10,4	10,0	6,9	5,5	4,0	3,3	3,1

Källa: SKV och ESV

¹Utveckling exklusive regelförändringar och engångseffekter.

Nästa år tilltar ökningstakten, då intäkterna ökar med 9 miljarder kronor. Det beror främst på att de nya skattereglerna för företagssektorn ger motsatt effekt jämfört med i år och därmed istället ökar intäkterna¹¹.

Lågränteläget håller nere avkastningsskatten

Avkastningsskatt tas ut på kapital- och pensionsförsäkringar och påverkas främst av statslåneräntan och livbolagens tillgångar. Avkastningsskatten baseras på en schablonmässigt beräknad avkastning som beräknas utifrån ett kapitalunderlag. Skatteintäkterna har varit historiskt låga de senaste åren till följd av det mycket låga ränteläget. I år utgör dessa intäkter cirka 0,3 procent av de totala skatteintäkterna.

Skatteunderlaget för skatt på kapitalförsäkringar beräknas genom att multiplicera kapitalunderlaget med statslåneräntan den sista november året innan med ett pålägg på 1 procentenhet. För avkastningsskatt på pensionsförsäkringar används istället årsgenomsnittet för statslåneräntan året innan. För båda skatteunderlagen finns ett golv för statslåneräntan¹². På det framräknade skatteunderlaget utgår en avkastningsskatt med 30 procent på kapitalförsäkringar och med 15 procent på pensionsförsäkringar.

Den totala avkastningsskatten uppgår till knappt 6 miljarder kronor i år och till drygt 5 miljarder kronor nästa år. Avkastningsskatten har varit låg historiskt sett sedan 2016 till följd av den låga statslåneräntan, som avkastningsskatten baseras på. Eftersom statslåneräntan sjunker även i år fortsätter intäkterna från avkastningsskatten att sjunka även nästa år. Från och med 2021 väntas dock intäkterna öka till följd av stigande räntor.

¹¹ Vissa företag kan på kort sikt kvitta det ökade skattemässiga resultatet till följd av begränsad avdragsrätt mot underskott från tidigare år. Denna möjlighet minskar dock med tiden vilket gör att skatteintäkterna ökar snabbare år 2020.

¹² För beskattningen av kapitalförsäkringar är golvet 1,25 procent. För beskattningen av pensionsförsäkringar är golvet 0,5 procent.

Tabell 16. Intäkter från avkastningsskatt

Miljarder kronor/Procent

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Intäkter	4	4	6	6	5	8	11
Förändring, (%)	-44,5	-9,5	39,0	-1,0	-6,4	45,6	45,3

Källa: SKV och ESV

Högre fastighetsavgift och lägre fastighets-skatt

Fastighetsskatten minskar med 6 procent i år till följd av den sänkta skattesatsen för vattenkraftverk som sker i fyra steg 2017–2020. Fastighetsavgiften ökar däremot med 3 procent. Det beror på att takbeloppet¹³ för både småhus och lägenheter höjs till följd av indexeringen med inkomstbasbeloppet. Ökningen beror också på att den allmänna fastighetstaxeringen på hyreshus höjer avgiftsintäkterna från lägenheter under takbeloppet.

Tabell 17. Fastighetsskatt och fastighetsavgift

Miljarder kronor

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Småhus	14,4	14,9	16,1	16,5	16,9	17,5	18,0
varav fastighetsavgift	13,9	14,4	15,5	15,9	16,3	17,0	17,4
Hyreshus, bostadslägenheter	3,0	3,2	3,2	3,5	3,6	3,6	3,8
varav fastighetsavgift	2,8	2,9	3,0	3,2	3,3	3,4	3,5
Hyreshus, lokaler	8,3	8,2	8,2	9,0	9,0	9,0	9,9
Industrier	2,2	2,3	2,3	2,5	2,5	2,5	2,5
Vattenkraftverk	5,4	4,2	3,1	1,1	0,6	0,6	0,6
Vindkraftverk	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Summa	33,4	32,9	32,9	32,7	32,7	33,5	34,9
Varav fastighetsskatt	16,7	15,6	14,4	13,6	13,1	13,1	14,0
Varav fastighetsavgift	16,7	17,3	18,5	19,1	19,6	20,3	20,9

Källa: SKV och ESV

Intäkterna från fastighetsavgiften har ökat långsammare än taxeringsvärdena sedan den infördes 2008. Exempelvis har taxeringsvärdena på småhus

¹³ Med takbelopp avses den maximala fastighetsavgiften per bostad. I år är takbeloppet för småhus 8 049 kr och takbeloppet för lägenheter är 1 377 kr. År 2008 var takbeloppen 6 000 kr respektive 1 200 kr.

ökat med 125 procent, från 1 848 till 4 159 miljarder kronor, samtidigt som fastighetsavgiften på småhus har ökat med 57 procent, från 9,9 till 15,5 miljarder kronor. Taxeringsvärdesökningarna har inte fått fullt utslag eftersom fastighetsavgiften begränsas av takbeloppet för många bostäder. I samband med förra årets fastighetstaxering på småhus minskade antalet småhusenheter med en lägre fastighetsavgift än takbeloppet.

Tabell 18. Fastighetsavgiftsintäkter per län
Procentuell förändring om inget annat anges

	Mdkr ¹		2018	2019	2020	2021	2022
	2016	2017					
Stockholm	3,2	4,4	3,5	3,5	3,0	3,3	3,3
Uppsala	0,6	4,2	7,2	3,4	2,8	3,5	2,8
Södermanland	0,6	3,6	8,6	3,7	2,6	3,6	2,6
Östergötland	0,8	3,8	8,5	3,3	2,7	3,6	2,6
Jönköping	0,6	3,4	7,3	3,1	2,6	3,7	2,2
Kronoberg	0,3	2,1	6,6	3,0	2,9	3,8	1,9
Kalmar	0,5	3,2	8,8	2,8	2,4	4,1	2,0
Gotland	0,2	5,2	7,9	3,1	3,0	4,0	2,7
Blekinge	0,3	2,1	6,4	2,7	2,2	4,1	1,9
Skåne	2,3	3,8	4,9	3,3	2,7	3,6	2,8
Halland	0,7	4,6	5,5	3,2	3,0	3,6	2,9
Västra Götaland	2,9	3,7	6,3	3,3	2,8	3,5	2,7
Värmland	0,5	2,5	8,5	2,8	2,5	4,0	1,7
Örebro	0,4	3,3	11,2	3,3	2,3	3,9	2,1
Västmanland	0,4	3,0	9,4	3,9	2,3	3,5	2,5
Dalarna	0,6	2,5	12,1	3,1	2,2	4,1	1,8
Gävleborg	0,5	1,9	11,9	3,5	2,0	4,0	1,8
Västernorrland	0,3	1,6	12,6	3,6	2,0	3,9	1,8
Jämtland	0,3	3,7	7,7	3,4	3,0	4,1	2,3
Västerbotten	0,4	3,6	11,5	3,3	2,5	3,9	2,3
Norrbottn	0,4	2,5	13,2	3,6	2,0	3,9	2,1
Riket	16,7	3,6	6,9	3,3	2,7	3,6	2,6
Inkomstbasbelopp	3,7	3,7	1,6	3,0	2,6	2,9	2,9

Källa: ESV

Anmärkning: Fastighetsavgiften avser intäkten till staten. Fördelningen per län är gjord utifrån fastigheternas belägenhet. Utbetalningarna av fastighetsavgiftsmedel till kommunerna utvecklas på ett annat sätt än de i tabellen redovisade utvecklingstakterna.

¹2016 redovisas i miljarder kronor

Enligt ESV:s beräkningar är nu ungefär 45 procent av småhusen och 29 procent av lägenheterna belagda med en lägre fastighetsavgift än takbeloppet. Under prognosperioden kommer fastighetsavgiften att öka snabbare än inkomstbasbeloppet, dels till följd av volymökningar, dels till följd av fastighetstaxeringarna¹⁴.

Sedan 2012 är alla nybyggda bostäder skattefria i 15 år. Enligt ESV:s beräkning leder detta just nu till ett skattebortfall på cirka 0,8 miljarder kronor per år. Om lika många nya bostäder byggs fram till 2027 kommer skattebortfallet vara ungefär 2 miljarder kronor, uttryckt i 2018 års skattenivå.

Tabell 19. Bostäder byggda 2012–2017
Antal/Miljarder kronor

	Antal	Taxeringsvärde	Skattebortfall 2018
Småhus	77 333	125	0,6
Lägenheter	159 442	116	0,2
Summa bostäder	236 775	242	0,8

Källa: ESV

2.1.3 Skatt på konsumtion

I konsumtionsskatterna ingår mervärdesskatt och punktskatter på alkohol, tobak, fordon, energi och miljö. Ökningstakten för intäkterna från konsumtionsskatterna minskar i år. Det beror dels på att bostadsinvesteringarna faller, dels på en svag utveckling av punktskatterna.

Tabell 20. Skatt på konsumtion och import
Miljarder kronor/Procent

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Intäkter	561	585	597	618	637	657
Förändring, (%)	4,0	4,4	2,0	3,4	3,1	3,2

Källa: SKV och ESV

¹⁴ Fastighetsavgiften för bostäder som har en lägre avgift än takbeloppet påverkas vid allmän och förenklad fastighetstaxering. Småhustaxeringarna sker 2018 och 2021. Hyreshustaxeringarna sker 2016, 2019 och 2022 och lantbrukstaxeringarna 2017 och 2020.

Fastighetsavgiften påverkas i allmänhet mest vid fastighetstaxering av småhus eftersom en stor andel av intäkterna kommer från småhusägare.

Minskade bostadsinvesteringar dämpar momsökningen

Mervärdesskatten, momsen, är den största av konsumtions-skatterna och utgjorde 21 procent av de totala skatteintäkterna 2018. Den största basen för momsintäkter är hushållens konsumtion. Även investeringar och offentlig konsumtion bidrar till utvecklingstakten för mervärdesskatten. Av dessa baser är det bostadsinvesteringarna som varierat mest mellan åren.

Tabell 21. Mervärdesskatt

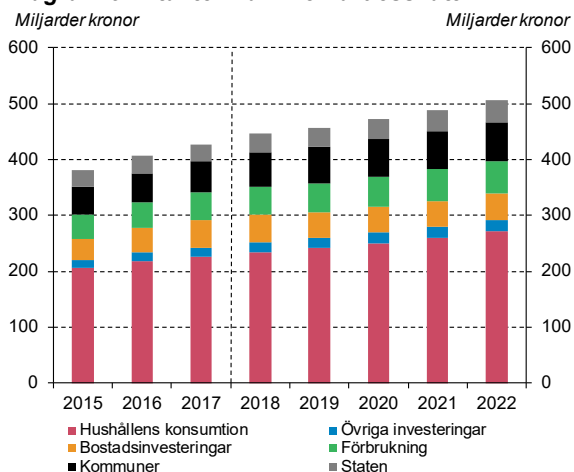
Miljarder kronor/Procent

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Intäkter	427	446	457	472	488	505
Förändring, (%)	5,1	4,4	2,4	3,4	3,3	3,6

Källa: ESV

Intäkterna från momsen har ökat med 91 miljarder kronor, eller 26 procent, mellan 2014 och 2018. Momsen från bostadsinvesteringar har ökat från 30 miljarder kronor år 2014 till 52 miljarder kronor 2018. Denna ökning på knappt 70 procent är betydligt högre än för övriga momsbaser, som har ökat med ungefär 20 procent under samma period.

Diagram 9. Intäkter från mervärdesskatt

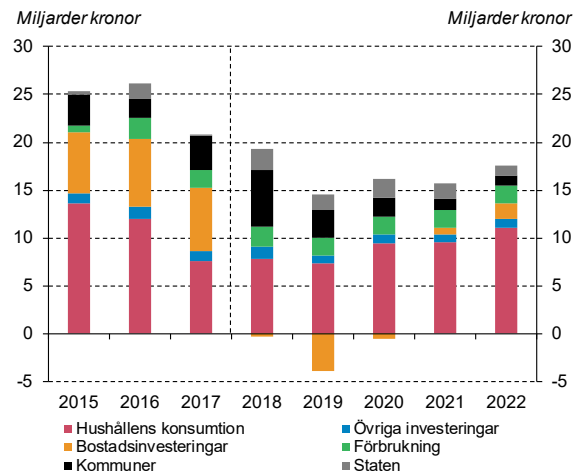

Källa: SKV och ESV

Förra året minskade intäkterna från bostadsinvesteringar efter att ha ökat kraftigt under fyra års tid. I år minskar de betydligt mer. Även nästa år minskar bostadsinvesteringarna för att sedan öka

långsammare än tidigare. Ökningstakten för momsen från hushållens konsumtion är lägre i år än tidigare år till följd av sammansättningseffekter, men nästa år är ökningstakten åter på en genomsnittlig nivå. Ökningstakten för övriga momsbaser förblir i stort sett oförändrade.

Diagram 10. Årlig förändring av intäkterna från mervärdesskatt

Källa: SKV och ESV

Regelförändringar ger utslag på energi- och koldioxidskatterna

Energi- och koldioxidskatt utgör drygt 3,5 procent av de totala skatteintäkterna, och andelen minskar. De stora skattebaserna utgörs av el, bensin och diesel. Intäkternas sammansättning påverkas av förändringar av drivmedelsanvändningen och av olika tillväxtfaktorer, däribland industrins behov av godstransporter.

Intäkterna från energi- och koldioxidskatterna minskar i år med cirka en procent, för att sedan öka med drygt 3 procent eller nära 2,5 miljarder kronor 2020. Minskningen i år förklaras dock av periodiseringseffekter, som för 2018 tillfälligt höjde utfallet.¹⁵

¹⁵ Ändrad redovisningsskyldighet för energiskatt på el ger upphov till en omperiodisering av utfallet för 2018, som därför omfattar 14 månader. Då justeringen är av teknisk karaktär påverkas inte

banan för skatteintäkterna bortom innevarande år. Utan omperiodisering skulle utfallet för 2018 följa utvecklingen från tidigare år och prognosen för skatteintäkterna vara stigande även 2019.

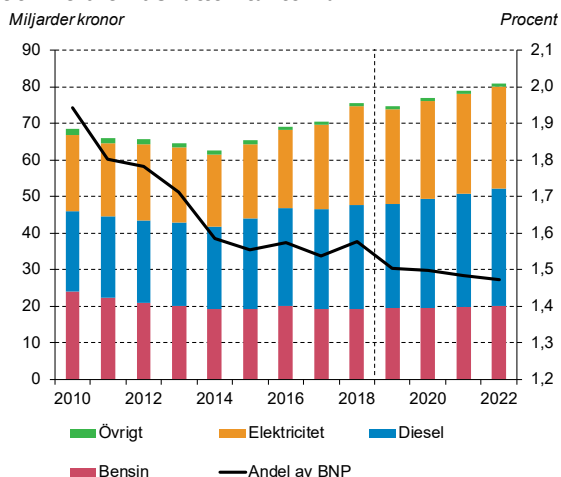
Tabell 22. Energi- och koldioxidskatteintäkter

Miljarder kronor/Procent

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Intäkter	70,1	75,4	74,6	77,0	78,9	80,9
Förändring, (%)	2,0	7,2	-1,0	3,2	2,5	2,5

Källa: SKV och ESV.

Tillväxten i de stora skattebaserna är fortsatt svag. Därutöver påverkas skatteintäkterna negativt av att indexeringen av skatt på bensin och diesel är fryst från och med halvårsskiftet 2019 i den av riksdagen beslutade budgeten, liksom av att KPI-inflationen väntas bli något lägre. Höjda priser på drivmedel och el förklarade en stor del av förra årets KPI-inflation, men i år väntas energipriserna inte stiga lika mycket. Höjd energiskatt på el motverkar i viss mån denna utveckling.

Diagram 11. Energislagens nettobidrag till energi- och koldioxidskatteintäkterna¹⁶

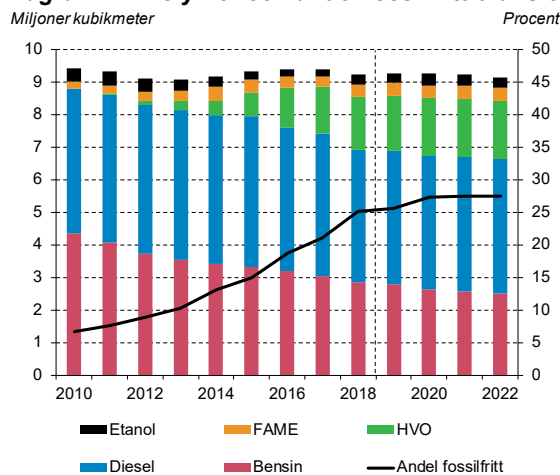
Källa: Energimyndigheten och ESV

Samtidigt som energiskatteintäkterna ligger i princip oförändrade jämfört med fjolårets utfall minskar intäkterna från koldioxidskatten med drygt 4 procent, jämfört med drygt 2 procent 2018. Sammantaget beräknas dessa intäkter minska med uppåt 900 miljoner kronor 2019. De nya reglerna i form av reduktionsplikt¹⁷ och bonus-malus som infördes vid halvårsskiftet 2018 gav märkbar effekt

¹⁶ Skatteintäkter från biodrivmedel ingår i bensen respektive diesel.¹⁷ Reduktionsplikten avser relativ årlig utsläppsminskning. Det innebär att utsläppen från det som klassas som reduktionspliktiga

på nyregistreringen av olika slags bilar, som totalt sett minskade med 7 procent under året¹⁸. Nyregistreringen av elbilar ökade med nästan 60 procent och el- och laddhybrider med nästan 25 procent under 2018 jämfört med året innan, medan uttaget av nya dieselbilar minskade med nästan 30 procent. Totalt minskade hushållens inköp av bilar med nära 4 procent under förra året, och i år ligger de kvar på i stort sett samma nivå. Från och med 2020 bedöms denna tillfälliga effekt ha klingat av och hushållens totala konsumtion av bilar återigen öka.

I samband med införandet av reduktionsplikten justerades även vissa skattesatser. Störst förändring skedde i beskattningen av dieselbränslen. Bland annat slopades nedsättningen av skatten på låginblandad biodiesel, som nu beskattas som sin fossila motsvarighet. Reduktionspliktens krav på ökad inblandning av biodrivmedel påskyndar dock övergången till fossilfria bränslen. Andelen av skatteintäkterna som kommer från fossil diesel minskar, medan andelen som kommer från biodiesel (HVO och FAME i diagram 12) ökar.

Diagram 12. Volymer och andel fossilfritt bränsle

Källa: SKV och ESV

drivmedel, vid en given energimängd, ska sjunka med en bestämd andel jämfört med vad utsläppen hade varit om man använt rent fossila drivmedel istället.

¹⁸ Källa: Trafikanalys.

2.2 Inkomster på statens budget

Inkomsterna på statens budget utgörs av kassamässiga skatteinkomster samt av övriga inkomster. Skatteinkomsterna är de skatter som betalas in ett visst år medan intäkterna är de skatter som avser ett visst år.

De övriga inkomsterna kan variera kraftigt över tid, främst på grund av försäljningsinkomster av statlig egendom och aktieutdelningar från de hel- och delägda statliga bolagen. I övriga inkomster ingår också bland annat Riksbankens och affärsverkens inlevererade överskott, finansieringsavgift från a-kassor, ränteinkomster, statliga pensionsavgifter samt bidrag från EU.

Statens övriga inkomster, det vill säga inkomster som inte definieras som skatter, uppgår i år till 63 miljarder kronor. Sammantaget ökar de övriga inkomsterna med 3 miljarder kronor i år, vilket främst beror på högre inkomster från de statliga pensionsavgifterna och högre inlevererat överskott från Riksbanken. Även kommande år väntas inkomsterna från de statliga pensionsavgifterna öka starkt, med i genomsnitt 10 procent per år. Detta motverkas dock av att Riksbankens inlevererade överskott minskar kraftigt från och med 2021 i samband med att räntorna stiger.

Tabell 23. Övriga inkomster
Miljarder kronor/Procent

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inkomster	50	60	63	65	65	64
Förändring, (%)	-7,3	19,6	4,8	3,9	0,4	-2,4

Källa: ESV

Högre skatteintäkter än skatteinkomster

På grund av förskjutningar i uppbörd av skatt och betalning av skatter till andra sektorer utvecklas statens skatteinkomster annorlunda än statens skatteintäkter. För 2019 är statens skatteinkomster 9 miljarder kronor lägre än skatteintäkterna. Detta beror främst på betalningsförskjutningar från företag och hushåll. Statens skatteinkomster minskar i år med 22 miljarder kronor jämfört med föregående år, medan skatteintäkterna ökar med 9 miljarder kronor jämfört med samma period. Denna skillnad beror i huvudsak på betalningsförskjutningar av skatt från företag och hushåll, och på uppbördsförskjutningar.

Periodiseringar av skatteinkomsterna

Periodiseringarna består av anstånd, uppbörds- och betalningsförskjutningar. Uppbördsförskjutningarna visar skillnaden mellan inkomsterna i den löpande redovisningen och den periodiserade intäkten. Betalningsförskjutningarna består av skillnaden mellan in- och utbetalningar på samtliga skattekonton och debiterade skatter.¹⁹

Skatteinkomsterna har under fyra års tid påverkats positivt av kapitalplaceringar på skattekontot. I år räknar vi med att kapitalplaceringarna på skattekontot minskar med fem miljarder kronor, vilket leder till att budgetsaldot minskar. I takt med att räntorna stiger räknar vi med att alla kapitalplaceringar tas ut från skattekontot under kommande år. Detta betyder att skatteinkomsterna blir betydligt lägre än skatteintäkterna under 2020 och 2021. Det medför även en kraftig negativ effekt på budgetsaldot dessa år. Se tabell 36 i kapitlet finansiellt sparande och budgetsaldo.

En ny avgift för public service

Från och med i år ersätts radio- och tv-avgiften av en skatt som alla över 18 år med inkomst ska betala. Skatten uppgår i år till ca 9 miljarder kronor och ökar därmed skattekvoten med ca 0,2 procentenheter. Skatten är dock specialdestinerad vilket innebär att den förs till ett konto i Riksgälden. Därifrån sker utbetalning till programbolagen. Skatten påverkar därför i stort inte statens lånebehov, se kapitel 3 – Utgifter på statens budget.

Stabila utdelningar från de statliga bolagen

Statens aktieutdelningar baseras på bolagens resultat och utdelningspolicy. Utdelningarna avseende ett år betalas normalt ut under det andra kvartalet året därpå.

I år uppgår statens aktieutdelningar till 15 miljarder kronor, vilket är något högre än förra året. Efterföljande år fortsätter utdelningarna att öka.

¹⁹ För mer information se ESV:s publikation "Inkomstliggaren 2019".

Tabell 24. Utdelningar från statliga bolag

Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Akademiska Hus	1,6	1,7	1,7	1,8	1,9
LKAB	2,9	3,2	3,2	3,3	3,5
Telia Company	3,7	3,8	4,0	4,1	4,3
Vattenfall	2,0	2,0	2,4	2,9	3,4
Övriga bolag	4,4	4,5	4,1	4,3	4,4
Totalt	14,6	15,1	15,4	16,4	17,4

Källa: ESV

De fyra bolagen Telia Company, Vattenfall, LKAB och Akademiska Hus står normalt för merparten av statens totala aktieutdelningar. Det statliga aktieinnehavet är 37,3 procent i Telia Company medan de tre övriga bolagen ägs helt av staten.

Riksbankens utdelningar minskar framöver

Varje år betalar Riksbanken ut vinstmedel till staten. Riksbankens inlevererade överskott ska utgöra 80 procent av det genomsnittliga resultatet för de fem senaste åren. För 2019 och 2020 uppgår inleveransen till cirka 4 miljarder kronor, för att sedan minska till knappt en halv miljard kronor 2022. Det är framför allt stigande internationella marknadsräntor som gör att utdelningarna minskar i slutet av prognosperioden.

3 Utgifter på statens budget

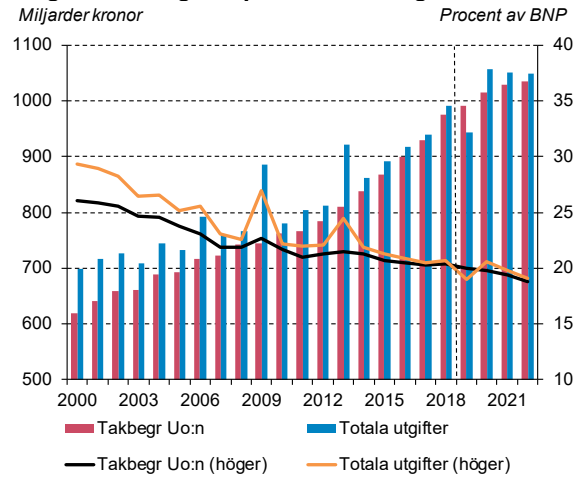
De takbegränsade utgifterna ökar i långsammare takt i år än förra året till följd av mindre satsningar på utgiftssidan i budgeten för 2019. Utgifterna för allmänna bidrag till kommuner och försvaret ökar mest. Utgifterna för migration och integration fortsätter att minska. De totala utgifterna minskar däremot i år, främst till följd av en kraftigt minskad nettoutlåning.

3.1 Totala utgifter

De totala utgifterna på statens budget, det vill säga alla utgiftsområden (UO) och nettoutlåningen, minskar i år med 49 miljarder kronor (-4,9 procent). De takbegränsade utgifterna där nettoutlåningen inte ingår, ökar dock med 27 miljarder kronor i år. Att de totala utgifterna minskar relativt mycket i år är främst en följd av att nettoutlåningen tillfälligt minskar då flera lån som förfaller för Riksbankens räkning inte refinansieras. De allmänna bidragen till kommunerna, utgifterna för försvaret och statsskuldsräntorna är de som ökar mest i år. Även utgifterna för rättsväsendet och EU-avgiften ökar relativt mycket medan utgifterna för migration och integration fortsätter att sjunka. Nästa år ökar de totala utgifterna med 114 miljarder kronor, en ökning på 12,1 procent, medan de takbegränsade ökar i ungefär samma takt som i år.

Förutom att olika budgetsatsningar kan påverka utgifterna har antalet personer i olika transfereeringssystem och den makroekonomiska utvecklingen stor betydelse för budgetens utgiftssida. Exempelvis är antagandena kring befolkningsutveckling, pris- och löneutveckling, räntenivåer och valutakurser viktiga för utgiftsprognosen.

Diagram 13. Utgifter på statens budget

Källa: ESV

Anm.: De takbegränsade utgiftsområdena bildar tillsammans med statsskuldsräntor, Riksgäldens nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost budgetens totala utgifter.

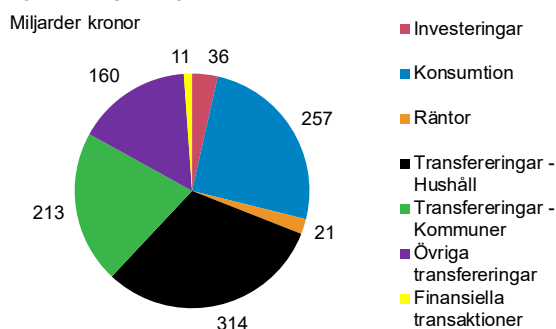
Utgiftskvoten, det vill säga utgifterna som andel av BNP, uppgår i år till 19,0 procent. Det är en minskning jämfört med föregående år, främst till följd av den minskade nettoutlåningen. Under 2020 ökar utgiftskvoten till 20,6 procent.

För åren 2021 och 2022 ligger de totala utgifterna i stort sett stilla, vilket innebär att utgiftskvoten återigen sjunker. En starkt bidragande orsak till att kvoten sjunker är den beräkningsmetodik som ESV tillämpar. Ingen ytterligare finanspolitik ingår i beräkningarna utöver den som regeringen föreslagit eller aviserat.²⁰

Det finns olika sätt att redovisa utgifterna på statens budget. Utgifterna kan, förutom att delas in efter utgiftsområde, även delas in efter typ av ekonomisk aktivitet, så kallad realekonomisk fördelning.

²⁰ Mer information om ESV:s beräkningsmetodik finns i metodavsnittet.

Diagram 14. Realekonomisk fördelning av utgifterna på utgiftsområdena 2019

Källa: ESV

Av diagrammet framgår att drygt två tredjedelar av utgifterna utgörs av transfereringar, främst till hushåll och kommuner. Mer information om den realekonomiska fördelningen återfinns i slutet av kapitlet.

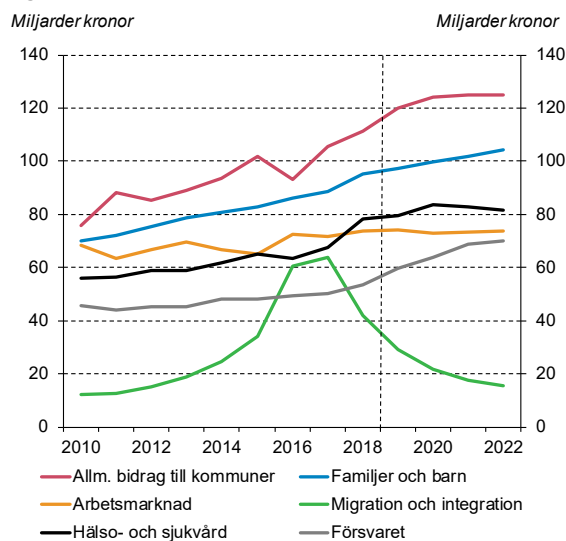
3.2 Takbegränsade utgiftsområden

De takbegränsade utgiftsområdena i budgeten, det vill säga alla utgiftsområden utom räntor, ökar 1,7 procent i år och 2,3 procent nästa år.

Utgifterna för allmänna bidrag till kommunerna ökar i år och nästa år, främst för att kompensera primärkommunerna och regionerna för ytterligare sänkt skatt för pensionärer, och för att ge extra resurser till primärkommunerna. Försvaret får mer pengar för att stärka den operativa förmågan och satsningar på polisen ökar utgifterna inom rättsväsendet. Därutöver ökar utgifterna för bland annat familjer och barn samt för hälso- och sjukvård. Samtidigt sjunker utgifterna för migration och integration till följd av att färre personer söker asyl nu än under åren 2014–2016. Även utgifterna för sjukdom och funktionsnedsättning fortsätter att minska.

I diagrammet nedan visas utvecklingen för de områden där det sker störst förändringar och för vissa utvalda utgiftsområden som vi redovisar mer detaljerat i kommande avsnitt.

Diagram 15. Utveckling för vissa utvalda utgiftsområden

Källa: ESV

3.2.1 Migration (UO 8) samt Jämställdhet och nyanlända invandras etablering (UO 13)

Migrationsområdet består till 46 procent av utgifter för ersättningar och boendekostnader samt till 36 procent av Migrationsverkets förvaltningskostnader. Området Jämställdhet och nyanlända invandras etablering består till 73 procent av utgifter för kommunersättningar vid flyktingmottagande.

Realekonomiskt består utgifterna inom de två utgiftsområdena till 55 procent av transfereringar till den kommunala sektorn. 28 procent är konsumtion, där den största delen utgörs av löner.

Utgifterna för utgiftsområdena Migration samt Jämställdhet och nyanlända invandras etablering fortsätter att sjunka i år. Utgifterna har mer än halverats sedan 2017, då de var som högst.

För åren 2020–2022 fortsätter utgifterna att sjunka, dock i avtagande takt.

Migrationer utgifterna fortsätter sjunka

I år väntas utgifterna för migration sjunka ytterligare efter den halvering som skedde mellan 2017 och 2018. Den stora minskningen 2018 förklaras av en kombination av färre asylsökande och att den sänkta schablonersättningen under 2017 fick genomslag i utgifterna 2018. Enligt det nya systemet som trädde i kraft 2017 ersätts kommunernas kost-

nader samma år som de uppstår i stället för i efterhand. Detta gjorde att utgifterna var extra höga 2017, då ersättningar betalades ut avseende både 2016 och 2017.

Tabell 25. Utgiftsområdet Migration samt avräkning från biståndsanslaget
Miljarder kronor

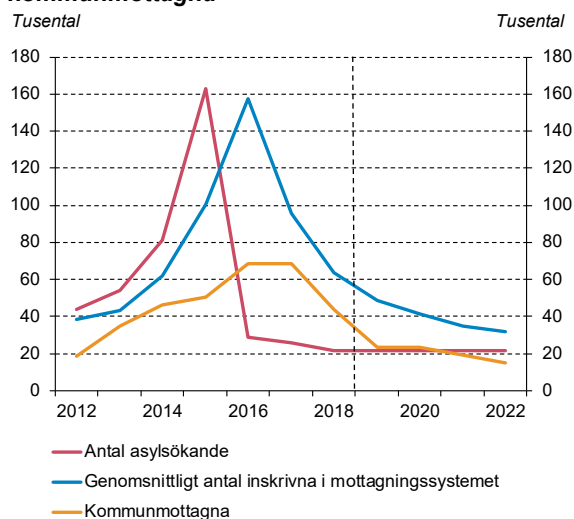
	2018	2019	2020	2021	2022
UO 8 Migration	19,6	12,9	10,2	9,2	8,5
Migrationsverkets förvaltningsanslag	5,2	4,7	4,0	4,0	4,1
Ersättningar och bostadskostnader	11,7	5,9	4,6	3,8	3,3
Övriga anslag	2,7	2,3	1,6	1,4	1,1
Avräkning från UO 7 Bistånd	-3,0	-2,9	-2,7	-2,5	-2,4
Summa UO 8 inklusive avräkning från UO 7	16,6	10,0	7,5	6,7	6,1

Källa: ESV

Vi räknar med att 21 500 personer, varav 950 ensamkommande barn, ansöker om asyl i Sverige i år. Det är lika många som förra året. Reglerna om tillfälliga uppehållstillstånd förväntas förlängas i sommar. ESV räknar därför med att antalet asylsökande kommer att vara konstant även 2020–2022.

Utgifterna för anslaget Ersättningar och boendekostnader beror inte direkt på antalet asylsökande utan på genomsnittligt antal inskrivna i mottagningssystemet. Antalet inskrivna i mottagningssystemet har inte sjunkit i samma takt som antalet asylsökande. Det har tagit tid att fatta beslut i ärenden vilket resulterat i att många stannat kvar länge i mottagningssystemet. I takt med att antalet inskrivna minskar i år och kommande år, sjunker också utgifterna.

Diagram 16. Antal asylsökande, genomsnittligt antal inskrivna i mottagningssystemet samt antal kommunmottagna

Källa: ESV

Utgifterna för migration finansieras till viss del av biståndsmedel. I år beräknas utgifterna för internationellt bistånd bli 3 miljarder kronor lägre än de skulle ha varit utan avräkningen för flyktingkostnader. Det är i nivå med avräkningarna förra året men mer än en halvering jämfört med avräkningen för 2017.

I år uppgår avräkningen till 6 procent av biståndsramen. Andelen antas sjunka något de kommande åren.

Tabell 26. Avräkning för flyktingkostnader
Procent av biståndsramen

	2018	2019	2020	2021	2022
Avräkning för flyktingkostnader	6	6	5	5	4

Källa: ESV

Utgifterna för nyanlända invandras etablering sjunker

Utgifterna för kommunernas mottagande av nyanlända, inom utgiftsområdet Jämställdhet och nyanlända invandras etablering, beräknas i år sjunka från en hög nivå 2018. Trots att antalet kommunmottagna nästan halverats i år jämfört med förra året sjunker inte utgifterna lika mycket. Det

beror främst på att kommunerna får ersättning under två år för mottagande av nyanlända personer med uppehållstillstånd²¹.

Tabell 27. Utgiftsområdet Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering
Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Kommunersättningar vid flyktingmottagande	16,2	11,8	8,7	6,0	5,2
Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	4,9	2,9	2,1	1,8	1,5
Övrigt	1,1	1,5	0,8	0,5	0,5
Totalt	22,2	16,3	11,6	8,3	7,2

Källa: ESV

Etableringsstöd och ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare ges också under ungefär två år från det att en person blivit kommunplacerad. Även dessa utgifter sjunker i år och beräknas sjunka ytterligare under de kommande åren.

3.2.2 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (UO 9)

Området består till 66 procent av utgifter för statlig assistansersättning och bidrag till läkemedelsförmånerna. Den resterande delen består av ett flertal anslag, som exempelvis bidrag till folkhälsa och sjukvård samt tandvårdsförmåner.

Realekonomiskt består utgifterna till 88 procent av transfereringar varav 51 procentenheter till den kommunala sektorn och 36 procentenheter till hushållssektorn

Utgifterna för Hälsovård, sjukvård och social omsorg ökar 2019 till följd av olika satsningar i budgeten inom bland annat folkhälsa och sjukvård samt det nya anslaget för att korta vårdköerna. Samtidigt minskar satsningarna till stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet.

Ett nytt avtal har tecknats mellan staten och Sveriges kommuner och landsting om statens bidrag till landstingen för läkemedelsförmånerna för 2019. Avtalet innebär väsentligt ökade utgifter.

Utgifterna för den statliga assistansersättningen

minskar totalt i år. Det beror dels på höga engångsutgifter under 2018 i samband med införandet av efterskottsdebitering av kommunernas andel av kostnaderna. Vidare beror minskningen på att antalet brukare minskar. Samtidigt medför den årliga ökningen av timersättningen och ett högre antal timmar per brukare att utgifterna stiger. Antalet timmar ökar dock i något långsammare takt än tidigare.

Tabell 28. Utgiftsområdet Hälsovård, sjukvård och social omsorg
Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Bidrag för Läkemedelsförmånerna	27,1	28,4	29,7	29,7	29,7
Kostnader för statlig assistansersättning	25,3	24,3	24,9	25,3	25,7
Tandvårdsförmåner	6,5	6,9	7,1	7,3	7,5
Bidrag till folkhälsa och sjukvård	7,7	8,6	8,8	8,8	6,9
Bidrag till psykiatri	1,6	2,0	1,9	0,8	0,8
Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	2,8	1,0	1,2	1,4	1,4
Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna	0,0	1,5	2,9	3,0	3,0
Övriga anslag	7,4	7,0	7,1	6,7	6,7
Totalt	78,4	79,7	83,5	82,9	81,7

Källa: ESV

Under 2020 ökar utgifterna ytterligare främst beroende på att ytterligare medel tillförs för att korta vårdköerna. Avtalet för 2019 för statens bidrag för läkemedelsförmånerna innebär ökade utgifter bland annat beroende på att bidraget betalas ut med 2 månaders förskjutning. Även utgifterna för assistansersättningen ökar beroende på att timersättningen och antalet timmar per brukare ökar. Det motverkas i viss mån av att antalet brukare fortsätter att minska.

Under 2021 och 2022 minskar utgifterna främst beroende på att satsningar inom psykiatrin upphör efter 2020 och personalsatsningen inom folkhälsa och sjukvård upphör efter 2021. Utgifterna för den statliga assistansersättningen bedöms samtidigt fortsätta att öka.

²¹ För ensamkommande barn kan kommunerna få ersättning under en längre period.

3.2.3 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (UO 10)

Området består till 83 procent av utgifter för sjuk- och rehabiliteringspenning respektive aktivitets- och sjukersättning.

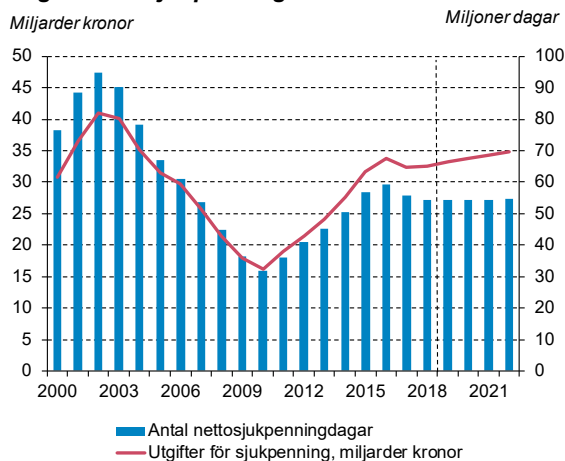
Realekonomiskt består utgifterna till 79 procent av transfereringar till hushåll.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning minskar i år, till följd av lägre utgifter för aktivitets- och sjukersättningen. Utgifterna för sjukpenningen ökar något i år. Utgifterna för området som helhet fortsätter att minska under perioden 2020–2022.

Stabiliserat uttagande av sjukpenningdagar

I början av 2017 skedde ett trendbrott för utvecklingen inom sjukpenningen då antalet nettosjukpenningdagar började minska, efter att ha ökat kraftigt sedan 2010. En bidragande orsak till minskningen är Försäkringskassans arbete med att stärka handläggningen. Förra året avtog minskningstakten, och vi räknar därför med att antalet nettosjukpenningdagar är så gott som oförändrade under 2019. Trots det så ökar utgifterna för sjukpenningen i år. Det beror främst på att taket för sjukpenningen höjdes i juli 2018, från 7,5 till 8 prisbasbelopp.

Diagram 17. Sjukpenning

Källa: ESV

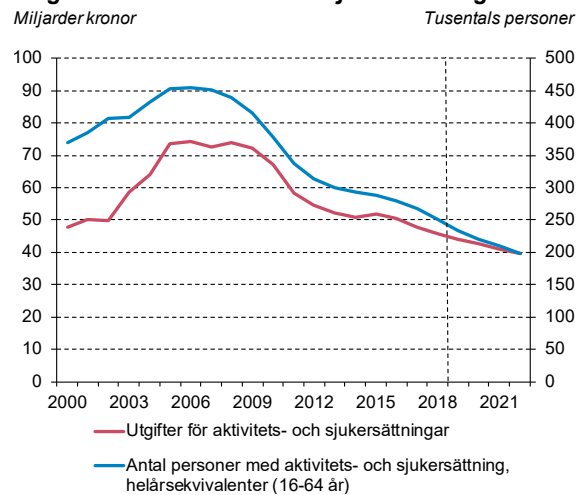
Andelen sysselsatta med sjukpenning väntas uppgå till knappt 3,0 procent i år. Eftersom vi antar

att nivån nu har stabiliserats räknar vi med att andelen sysselsatta som har sjukpenning kommer vara konstant framöver. Det innebär att utvecklingen av sjukpenningen följer sysselsättningsstillväxten. Då sysselsättningen ökar svagt medför det att antalet sjukpenningdagar i stort sett är oförändrade framöver.

Färre med sjukersättning

Vid årets slut väntas antalet personer med aktivitets- eller sjukersättning uppgå till 233 100, motsvarande 3,7 procent av befolkningen. Antalet har minskat under flera års tid och väntas fortsätta minska under åren framöver. År 2022 beräknas antalet till 198 800 personer, eller 3,1 procent av befolkningen.

Diagram 18. Aktivitets- och sjukersättning

Källa: ESV

Orsaken till minskningen är främst ett fortsatt högt utflöde från sjukersättningen till ålderspension. Samtidigt förblir inflödet av nya personer till försäkringen lågt. På sikt räknar vi med att inflödet av personer till ersättningarna blir 0,25 procent av befolkningen (16–64 år), vilket motsvarar det beräknade genomsnittet för åren 2017–2019.

3.2.4 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (UO 12)

Området består till 80 procent av utgifter för barnbidrag och föräldraförsäkring. Realekonomiskt består utgifterna till 90 procent av transfereringar till hushåll.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet för familjer och barn fortsätter att öka snabbt i år, både till följd av att antalet barn ökar och att höjningen av barnbidraget från 1 mars förra året nu får helårseffekt. Kommande år ökar utgifterna långsammare.

Tabell 29. Utgiftsområde Ekonomisk trygghet för familjer och barn
Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Barnbidrag	31,7	33,0	33,2	33,5	33,7
Föräldraförsäkring	43,9	44,5	46,0	47,5	49,3
Underhållsstöd	2,6	2,7	2,6	2,5	2,5
Adoptionsbidrag	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Barnpension och efterlevandestöd	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Vårdbidrag för funktionshindrade barn	4,1	4,2	4,5	4,8	5,1
Pensionsrätt för barnår	7,4	7,3	7,6	7,7	8,1
Bostadsbidrag	4,6	4,7	4,8	4,8	4,7
Totalt	95,2	97,5	99,6	101,8	104,4

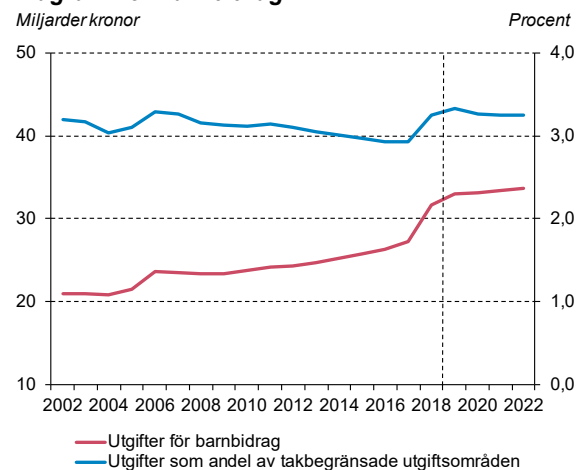
Källa: ESV

Fler barn och höjt barnbidrag ökar utgifterna

Förra året uppgick antalet barn under 16 år till cirka 2 miljoner.²² Antalet fortsätter att öka under 2019 och 2020 men i långsammare takt än de senaste åren. Detta i kombination med att barnbidragshöjningen nu får effekt på helåret, leder till att utgifterna för barnbidrag fortsätter att öka. Barnbidraget höjdes den 1 mars 2018 från 1 050 kronor till 1 250 kronor per barn och månad. Senast en bidragshöjning genomfördes var i oktober 2005²³. Förra året steg utgifterna för barnbidrag som andel av de takbegränsade utgifterna markant för första gången sedan 2006. I år når denna andel sin högsta nivå sedan 2002, men den planar ut under 2020–2022. Trots att antalet barn har ökat snabbt under senare år har utgifterna för barnbidrag som andel av de takbegränsade utgifterna snarare sjunkit före 2018. Det beror på att bidragsnivån har varit oförändrad i många år, samtidigt som de övriga

takbegränsade utgifterna har ökat i en högre takt än utgifterna för barnbidrag.

Diagram 19. Barnbidrag

Källa: SCB och ESV

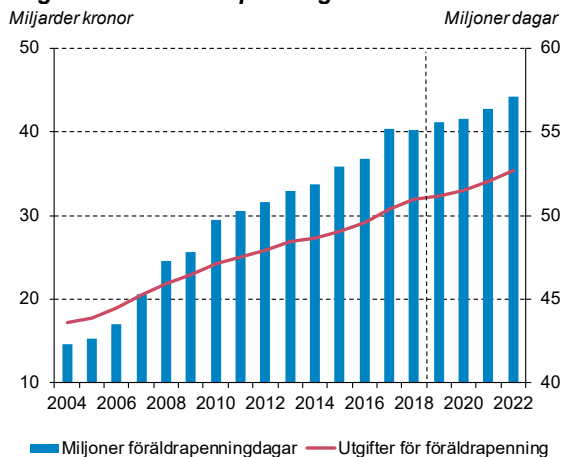
Fler uttagna dagar och stigande medelersättning ökar utgifterna för föräldrapenning

I föräldraförsäkringen ingår förutom föräldrapenning även tillfällig föräldrapenning, graviditetspenning samt statliga ålderspensionsavgifter. Utgiftsutvecklingen styrs främst av antalet uttagna föräldrapenningdagar och medelersättningen för dessa.

Uttaget av föräldrapenningdagar ökar eftersom antalet barn i åldrarna 0–12 år ökar framöver. Det drivs dock framför allt av antalet barn som föds. De allra flesta dagarna tas ut när barnet är 0–2 år. I år och åren framöver föds det fler barn jämfört med förra året. Antalet uttagna föräldrapenningdagar beräknas därför öka mer i år än nästa år, 0,8 procent respektive 0,3 procent. Medelersättningen för föräldrapenningdagarna beräknas också öka i år och under kommande år. En drivande faktor till ökningen är att uttaget av föräldrapenningdagar bland männen, som i genomsnitt har högre lön än kvinnor, ökar medan det minskar bland kvinnorna.

²² I antalet ingår hälften av de som under 2018 fyllde 16 år. Exkluderas dessa blir antalet under 16 år 1,93 miljoner.

²³ Flerbarnstillägget för det tredje barnet höjdes den 1 januari 2017 med 126 kronor till 580 kronor.

Diagram 20. Föräldrapenning

Källa: SCB och ESV

3.2.5 Arbetsmarknad och arbetsliv (UO 14)

Utgifterna inom området består till 48 procent av bidrag till arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd och kostnader för arbetsmarknadspolitiska program. Lönebidrag och bidrag till Samhall utgör 27 procent.

Realekonomiskt består utgifterna inom utgiftsområdet till 79 procent av transfereringar till framför allt hushålls- och företagssektorn.

Utgifterna inom området ligger i stort sett stilla under prognosperioden som en följd av de neddragningar som gjordes i den beslutade budgeten för 2019. I 2019 års ekonomiska vårproposition återförs endast en mindre del till området. Förutom Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag är det främst utgifterna för arbetsmarknadspolitiska program som minskar. Neddragningarna har lett till att Arbetsförmedlingen har varslat omkring 4 500 anställda i myndigheten. Dessutom kommer färre personer att få anställningsstöd i år och nästa år då Arbetsförmedlingen infört tillfälligt beslutsstopp för extratjänster och totalt stopp för moderna beredskapsjobb på grund av neddragningen. Utgifterna för bidrag till arbetslöshetsersättningen ökar både i år och nästa år till följd av högre ersättningsnivåer och fler som får a-kassa. Från och med nästa år stiger antalet öppet arbetslösa i åldern 16–64 år.

Tabell 30. Utgifter för Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Arbetsförmedlingens förvaltning	8,2	7,8	7,1	6,2	6,3
Aktivitetsstöd	10,7	10,9	10,8	10,6	10,2
Bidrag till arbetslöshetsersättning	12,8	13,7	14,5	15,2	16,0
Arbetsmarknadspolitiska program	13,0	10,6	8,1	7,8	7,6
Subventionerade anställningar	18,2	19,7	20,6	21,3	21,6
Lönegaranti	1,5	1,9	1,9	1,9	1,9
Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanst.	5,0	4,7	5,2	5,3	5,5
Övrigt	4,5	4,8	5,0	5,0	4,7
Totalt	73,9	74,1	73,1	73,3	73,7

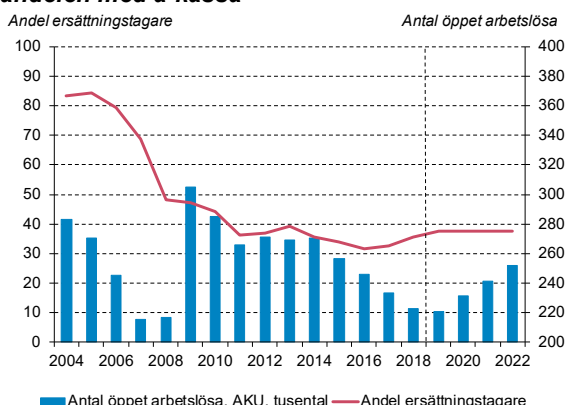
Källa: ESV

Färre personer med anställningsstöd

De totala utgifterna för personer i arbetsmarknadspolitiska program går ner relativt mycket jämfört med 2018. Beslut om minskade anslag har gjort att Arbetsförmedlingen infört ett tillfälligt stopp för nya beslut om extratjänster och totalt stopp för moderna beredskapsjobb. Detta leder till att det blir färre personer i arbetsmarknadspolitiska program och utgiftsnivån blir lägre i år och åren framöver. Även introduktionsjobben väntas minska något framöver på grund av det minskade anslaget.

Utgifterna för a-kassan ökar

Antalet öppet arbetslösa i åldern 16–64 år väntas i år uppgå till 221 000 personer, vilket är ungefär i nivå med 2018. Åren framöver stiger arbetslösheten. Dessutom beräknas ersättningsnivåerna bli högre. Även andelen öppet arbetslösa med rätt till arbetslöshetsersättning ökar efter att ha sjunkit under flera år. Andelen var som lägst 2016 då den uppgick till 32 procent. I år och framöver väntas andelen ligga omkring 37,5 procent. Sammantaget innebär detta att utgifterna för arbetslöshetsersättningen, som sjunkit under ett antal år, nu väntas stiga från 2019 och framåt.

Diagram 21. Antalet öppet arbetslösa och andelen med a-kassa

Källa: ESV och AF

Fler personer i jobb- och utvecklingsgarantin

Det tillfälliga stoppet för nya beslut om extratjänster och ett fortsatt inflöde av deltagare som tidigare tillhört etableringsuppdraget gör att antalet personer i jobb- och utvecklingsgarantin ökar i år och ligger kvar på samma nivå nästa år. Delvis motverkas ökningen av borttagandet av kravet på kollektivavtalsliknande förhållanden som gör att fler i jobb- och utvecklingsgarantin väntas kunna erbjudas anställning med nystartsjobb. Den tidigare nedåtgående trenden av nystartsjobb, efter bland annat beslutet om krav på kollektivavtal eller motsvarande från februari 2017, har nu planat ut och nästa år väntas antalet nystartsjobb öka igen.

Subventionerade anställningar ökar

Subventionerade anställningar är riktade till personer som har en funktionsnedsättning och personer med varaktig sjukdom. Dessa anställningar kan vara lönebidrag för anställning, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare, lönebidrag för utveckling eller lönebidrag för trygghet.

Utgifterna för subventionerade anställningsformer ökar i år och nästa år. Anslaget har utökats i de senaste budgeterna för att ge fler möjlighet till bland annat anställning vid Samhall och för att kunna höja ersättningsnivån för lönebidraget. Antalet subventionerade anställningar uppgår i år till 76 000 personer och ökar till 79 700 personer fram till 2022.

Tabell 31. Antal personer i program och sysselsättningsstöd
 Tusental

	2018	2019	2020	2021	2022
Jobb- och utvecklingsgarantin	93	99	99	96	92
Jobbgaranti för ungdomar	14	14	15	15	15
Etableringsprogrammet	19	28	24	21	17
Arbetsmarknadsutbildning	4	3	2	2	2
Start av näringsverksamhet	1	1	1	1	1
Förberedande insatser	26	15	15	15	15
Arbetspraktik	3	2	2	2	2
Totalt med aktivitetsstöd	164	166	160	155	147
Extratjänster	16	12	7	7	7
Introduktionsjobb	3	7	6	6	6
Moderna beredskapsjobb	2	1	0	0	0
Övriga anställningsstöd ¹	5	0	0	0	0
Totalt med anställningsstöd	25	19	13	13	13
Övriga i program	1	0	0	0	0
Konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program	190	185	173	168	160
Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanst.	33	32	35	35	36
Personer i program²	223	217	208	203	196
Lönebidrag	26	26	27	27	27
Offentlig skyddad anställning	2	2	2	2	2
Utvecklingsanställning	11	13	13	14	14
Trygghetsanställning	35	35	36	37	38
Totalt med subv. anställningar	73	76	79	80	80
Totalt i program och subv. anställningar	296	293	286	283	276

Källa: AF och ESV

¹ I övriga anställningsstöd ingår instegsjobb, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd, traineejobb välfärd och traineejobb brist. Dessa har ersatts med introduktionsjobb den 1 maj 2018.

² Summering av personer med aktivitetsstöd, anställningsstöd, övriga i program, nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar.

3.2.6 Andra utgiftsområden som förändras

Det finns några utgiftsområden som förändras mycket under prognosperioden, utöver de som beskrivs ovan.

Utgifterna för rättsväsendet ökar med drygt 3 miljarder kronor (7 procent) i år. Ökningen beror till största delen (drygt 2 miljarder kronor) på att Polismyndigheten har tilldelats ytterligare medel för att öka antalet anställda vid myndigheten, samt satsningar på höjda löner och förbättrad arbetsmiljö. Utgiftsökningen beräknas fortsätta under 2020–2022, men i lägre takt.

Utgifterna för Försvar och samhällets krisberedskap ökar med drygt 6 miljarder kronor (11 procent) i år. Ökningen beror främst på försvarsöverenskommelsen om satsningar för att stärka den operativa förmågan.

Utgifterna för Utbildning och universitetsforskning ökar med drygt 2 miljarder kronor (3 procent) 2019. Ökningen beror främst på satsningar i de senaste budgetarna inom bland annat barn-, ungdoms- och vuxenutbildning. En av orsakerna är ett nytt statsbidrag för att främja likvärdighet och kunskapsutveckling inom för- och grundskolan från 2018. Bidraget ökas successivt till år 2019.

Utgifterna för Samhällsplanering och bostadsförsörjning minskar med omkring 2 miljarder kronor (- 44 procent) 2019. Det beror framför allt på att det inte anslagits några medel på anslaget för utbetalningar av stöd till kommuner för bostadsinvesteringar. Dessa (1,3 miljarder kronor) togs bort i den beslutade budgeten för 2019. Även lägre utbetalningar av investeringsstöd för byggande av hyres- och studentbostäder påverkar utgiftsnivån i år, liksom stöd för att effektivisera och renovera flerbostadshus och utomhusmiljöer. Nästa år ökar utbetalningarna för investeringsstödet för byggande av hyresbostäder och bostäder för studerande.

Utgifterna inom kommunikationsområdet ökar med knappt 2 miljarder kronor (3 procent) 2019 och knappt 3 miljarder kronor 2020. Det är främst en följd av ökade investeringar i vägar, men allt högre utgifter för underhåll av infrastruktur bidrar också.

Utgifterna för Areella näringar, landsbygd och livsmedel ökar med nära en miljard kronor (4 procent) i år. Satsningar i budgetpropositionen på stöd till lantbrukare som drabbades av förra sommarens torra och på landsbygdspolitiska åtgärder bidrar

till ökningen.

Utgifterna för Allmänna bidrag till kommuner ökar med knappt 9 miljarder kronor (8 procent) under 2019. Det är främst en följd av extra resurser till primärkommunerna och kompensation till kommunerna och regionerna för ytterligare sänkt skatt för personer över 65 år.

En retroaktiv utbetalning av rabatter på EU-avgiften för åren 2014–2016 gjorde att EU-avgiften blev tillfälligt låg 2017. Även 2018 blev den lägre än vanligt till följd av att en ändringsbudget för 2017 innebar en återbetalning 2018. Från och med i år ligger utgifterna på en mer normal nivå²⁴.

3.3 Utgifter som inte är takbegränsade

Statsskuldräntorna (UO 26) och Riksgäldens nettoutlåning ingår bland utgifterna på statens budget, men omfattas inte av utgiftstaket.

3.3.1 Statsskuldräntor (UO 26)

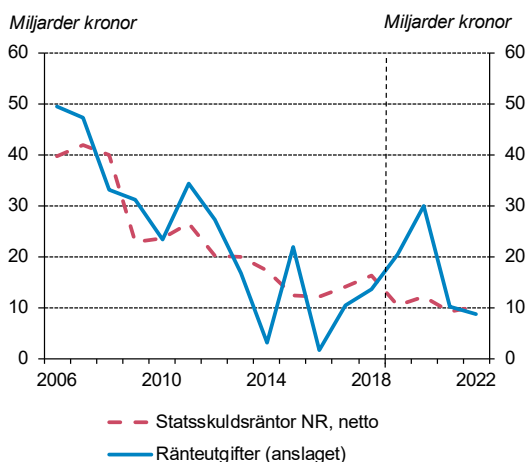
Utgiftsområdet utgörs nästan enbart av anslaget Räntor på statsskulden. *Ränteutgifterna* varierar kraftigt mellan åren, vilket framför allt beror på olika typer av kursdifferenser. Begreppet *Statsskuldräntor NR, netto*, har en jämnare utveckling än ränteutgifterna då räntebelastningen är periodiserad och kursdifferenser inte ingår. Se faktarutan om skillnaderna mellan utgiftsmässiga och kostnadsmässiga statsskuldräntor.

Realekonomiskt består området nästan uteslutande av räntor på statsskulden.

Ränteutgifterna har minskat markant under lång tid, framför allt som en följd av allt lägre marknadsräntor. Förra året var ränteutgifterna 14 miljarder kronor. I år väntas de bli 21 miljarder kronor. Nästa år stiger de ytterligare till 30 miljarder kronor. Därefter sjunker de igen.

²⁴ Eftersom EU:s långtidsbudget sträcker sig fram till 2020 är åren därefter endast en framskrivning. Dock har vi tagit bort Sveriges rabatter för BNI-avgiften och momsens för åren 2021–2022, vilket

bidrar med en nivåhöjning. ESV har inte räknat med Brexit och vad det skulle ha för effekt på Sveriges EU-avgift de kommande åren.

Diagram 22. Räntor på statsskulden

Källa: Riksgälden och ESV

Ökningen i år förklaras främst av valutakursförluster som uppstår då en valutaobligation förfaller, samt av kursförluster i samband med byten av realobligationer. Nästa år stiger räntebetalningarna ytterligare. Det beror huvudsakligen på en stor utbetalning av upplupen inflationskompensation i samband med att en realobligation förfaller. Under 2021 finns ingen motsvarande betalning, vilket medför att ränteutgifterna sjunker igen. Till följd av stigande marknadsräntor från i år finns en underliggande ökning av utgifterna som successivt slår igenom. Samtidigt sänker allt större budgetöverskott statsskulden, vilket leder till lägre ränteutgifter i slutet av prognosperioden.

Utgiftsmässiga och kostnadsmässiga statsskuld räntor

Ränteanslaget är utgiftsmässigt, i stort sett kassamässigt, och kraftigt volatilt. Det påverkas i hög grad av vilken upplåningsteknik Riksgälden använder och av valutakursförändringar. Det uppstår ofta stora kursdifferenser vid emission och vid Riksgäldens uppköp av egna obligationer samt valutakursdifferenser. Det finns därför ett behov av att jämföra anslagets volatila utgifter med en underliggande räntebelastning, vilket är ett kostnadsmässigt räntebegrepp som visar statsskuld räntorna avseende ett visst år (periodiserade till rätt år) exklusive kurseffekter.

Statsskuld räntor NR, netto visar hur statens finansiella

sparande enligt nationalräkenskaperna påverkas av statsskuld räntorna. De avser ett visst år och de exkluderar kurseffekter och även swappar (skuldbytesavtal). Det här kostnadsmässiga begreppet är liksom ränteanslaget netto redovisat med avseende på räntorna på Riksgäldens nettoutlåning. På anslaget redovisas ränteinkomsterna från utlåningen som inkomster och eliminerar de ränteutgifter som följer av den högre skuld som utlåningen medför. (Vice versa gäller för inlåningen.) I NR redovisas räntorna brutto, dvs. räntekostnader och ränteintäkter var för sig, men i det här kostnadsmässiga begreppet slås de ihop och redovisas netto för att bli jämförbart med ränteanslaget. I NR ingår även vissa andra räntor som påverkar sparandet, både ränteinkomster och ränteutgifter.

Sammanfattningsvis visar alltså ränteanslaget hur statsskuld räntorna påverkar budgetsaldot och Statsskuld räntor NR, netto visar hur de påverkar sparandet. Båda är netto begrepp och anpassade efter respektive saldo.

3.3.2 Riksgäldens nettoutlåning

Riksgäldskontorets nettoutlåning är en post på budgetens utgiftssida som har stor betydelse för budgetsaldot. Posten ligger utanför de 27 utgiftsområdena och omfattas inte av utgiftstaket. Den utgörs av nettot av ut- och inbetalningar i Statens internbank, det vill säga förändringen av alla lån och kontobehållningar. Nettoutlåningen innehåller både löpande statliga betalningar och tillfälliga poster. De senare beslutas ofta med kort varsel och är därför svårprognostiserade.

Riksgäldens nettoutlåning påverkar budgetsaldot och statsskulden fullt ut med de kassamässiga beloppen. Det finansiella sparandet påverkas av vissa delar av nettoutlåningen.

De senaste åren har nettoutlåningen i hög grad påverkats av Riksbankens lån för att stärka valutareserven, lån till länder med finansiella problem samt nya regler för resolutionsavgiften.

Under 2019 är det framför allt Riksbankens lån som medför att nettoutlåningen tillfälligt minskar kraftigt, då Riksbanken fattat beslut om att minska valutareservens storlek. Det innebär att de valutalån som förfaller efter deras beslut i år inte kommer att refinansieras. Detta påverkar nettoutlåningen i år med cirka 69 miljarder kronor.

Nästa år återgår nettoutlåningen till att vara positiv, där utlåningen till CSN och Trafikverket är de två största posterna.

Tabell 32. Riksgäldens nettoutlåning
Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Lån till Riksbanken	11,0	-67,4	4,9	3,3	-1,4
CSN, studielån	6,1	7,0	7,8	8,4	9,0
Infrastrukturlån Trafikverket	-1,6	1,0	4,9	5,5	3,1
Resolutionsavgifter	-9,1	-5,9	-3,3	-3,5	-3,6
Exportkreditnämnden	-5,3	-0,3	0,0	0,0	0,0
Public Service-konto	0,0	-0,7	-0,8	-0,9	-1,1
Övrigt	0,8	-1,0	-1,4	-1,0	-1,8
Totalt	2,0	-67,2	12,1	11,8	4,1

Källa: RGK och ESV

Riksbankens lån refinansieras ej fullt ut i år

För att stärka valutareserven lånade Riksbanken 2009 och 2013 totalt motsvarande cirka 200 miljarder kronor i dollar och euro i Riksgälden. Därefter har Riksbankens lån ökat markant till följd av kronförsvagningen under de senaste åren. Detta är en följd av att enskilda lån för Riksbankens räkning förfallit och refinansierats till en högre valutakurs. I år väntas dock Riksbankslånet minska med cirka 69 miljarder kronor då Riksbanken beslutat att minska valutareservens storlek genom att inte refinansiera de lån som förfaller i maj, juli och oktober.

Nästa år räknar dock ESV med att de lån som då förfaller refinansieras. De senaste årens kronförsvagning gör att dessa lån ökar mätt i svenska kronor.

Lån till andra länder

Sverige har sedan tidigare erbjudit Ukraina ett bilateralt lån på 100 miljoner dollar, motsvarande drygt 900 miljoner kronor. Lånet är kopplat till ett stödpaket från IMF. Vi räknar inte längre med att lånet kommer att tas upp även om optionen finns kvar.

Studielånen ökar

Studielån från CSN finansieras med lån i Riksgälden. Dessa lån ökar till följd av satsningar på utbildningsområdet i de senaste budgetarna. Samtidigt innebär den låga räntenivån att ökningstakten begränsas och amorteringarna därmed blir relativt stora.

Förbifart Stockholm ökar infrastrukturen

Trafikverket tar lån i Riksgälden för vissa infrastrukturinvesteringar. Lånen ökar något i år och ytterligare 2020–2021, framför allt på grund av vägprojektet Förbifart Stockholm. Lånen för detta projekt ska återbetalas med framtida inkomster av trängselskatt.

Resolutionsavgiften påverkas av Nordeas flytt och sänkta avgifter

Den 1 januari 2018 ändrades lagen om resolution, vilket gjorde att avgiften tillfälligt höjdes 2018. Därefter sänks den i två steg till 0,09 procent i år och till 0,05 procent från 2020. Avgift tas ut till dess att resolutionsreserven når en målnivå om 3 procent av de garanterade insättningarna. Målnivån är densamma som tidigare, men riskavgiften som skulle tas ut därefter är slopad.

Förutom den förändrade lagstiftningen beslutade Nordea i fjol att flytta moderbolaget från Sverige till Finland. Från i år kommer banken därmed inte längre att betala resolutionsavgift till Riksgälden, vilket innebär att avgiftsinkomsterna blir betydligt lägre.

Jämfört med förra året beräknas inkomsterna bli drygt 3 miljarder kronor lägre i år.

Radio- och TV-avgiften ersätts med avgift som tas ut via skatten

Från och med 2019 ersätts radio- och tv-avgiften till Radiotjänst med en avgift för Public Service som alla över 18 år med inkomst ska betala via inkomstskatten. Avgiften placeras tillfälligt på ett konto hos Riksgälden, för att sedan kunna finansiera den allmänna radio- och tv-verksamheten i Sverige. Behållningen på kontot väntas öka något under kommande år, vilket minskar nettoutlåningen.

3.4 Realekonomiskt fördelade utgifter

Utgifterna på statens budget kan, förutom att delas in i utgiftsområden, även delas in efter typ av ekonomisk aktivitet, så kallad realekonomisk fördelning. Det är ett annat sätt att redovisa hur utgifterna på statens budget används och speglar även hur utgifterna fördelas mellan ekonomins olika sektorer.

Förklaringarna till utgifternas nivåer och förändringar är dock desamma som tidigare har nämnts i detta kapitel.

Transfereringar ökar långsamt

Transfereringar utgör två tredjedelar av de totala utgifterna på statens budget. De ökar med 6 miljarder kronor (1 procent) under 2019 och 15 miljarder (2 procent) nästa år, det är främst transfereringar till utlandet som bidrar till ökningen.

Drygt hälften av transfereringarna går till hushållen. Hushållens transfereringar ökar bland annat till följd av att barnbidragen höjdes från och med 1 mars förra året.

En tredjedel av transfereringarna går till kommunerna. Den totala nivån på dessa utgifter är oförändrad 2019, eftersom ökningen av de allmänna bidragen till kommunerna motverkas av minskningar av ersättningen från staten för migration och integration.

Transfereringar till utlandet står för knappt en tiondel av de totala transfereringarna. I år bidrar en högre EU-avgift till att dessa utgifter ökar.

Högre löneutgifter ökar konsumtionen

Konsumtionen, där myndigheternas förvaltningsanslag ingår, står för en fjärdedel av de totala utgifterna på statens budget. Dessa ökar med 8 miljarder kronor (3 procent) under 2019.

Drygt hälften av konsumtionsutgifterna är lönekostnader inklusive sociala avgifter. Lönekostnaderna ökar mest i år och ökningstakten avtar sedan från 2020 och framåt. Det är främst försvaret och rättsväsendet som bidrar till ökningen.

Investeringarna stiger framöver

Statens investeringar utgörs nästan uteslutande av transportinfrastruktur och försvarsmateriel och anläggningar. Under 2019 ökar investeringarna med 2 miljarder kronor (6 procent). Ökningstakten tilltar 2020 och 2021 för att sedan avta.

Tabell 33. Realekonomisk fördelning av utgifterna på budgetens utgiftsområden

Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Transfereringar	681	687	702	704	707
<i>varav</i>					
Hushåll	312	314	318	321	324
Kommunsektorn	213	213	215	211	208
Utland	74	79	86	93	96
Företag	53	53	54	50	49
Statliga ideella org.	6	6	6	6	6
Ålderspensionssystemet	23	22	23	23	24
Konsumtion	248	257	262	268	272
<i>varav</i>					
Löner och sociala avgifter	143	148	151	154	156
Omkostnader	73	76	78	81	83
Lokalhyror (inkl. reparationer)	19	20	20	21	21
Sociala naturaförmåner	13	13	12	12	12
Investeringar	34	36	38	44	44
Finansiella transaktioner	25	33	43	23	22
<i>varav</i>					
Räntor	14	21	31	11	10
Övriga finansiella trans.	11	11	12	12	12
Summa utgiftsområden	989	1 012	1 045	1 039	1 045

Källa: ESV

4 Finansiellt sparande och budgetsaldo

Efter tre år med stora överskott i de offentliga finanserna blir överskottet betydligt mindre i år. Detta trots att svensk ekonomi fortfarande befinner sig i en högkonjunktur. Sparandet minskar i samtliga sektorer jämfört med föregående år. Statens sparande är dock fortsatt på en hög nivå, drygt en procent av BNP, trots att minskningen är störst i denna sektor. Underskottet ökar i kommunsektorn, och förblir relativt stort under hela perioden.

4.1 Offentliga sektorns finansiella sparande

Den offentliga sektorns finansiella sparande beräknas minska från 43 miljarder kronor till 1 miljard kronor i år. Det beror framför allt på en svagare utveckling av inkomsterna, som dämpas av skattesänkningar och en långsammare ökningstakt i skattebaserna. Inkomsterna sjunker som andel av BNP medan utgifterna utvecklas i ungefär samma takt som BNP. Överskottet i den offentliga sektorns sparande är litet mot bakgrund av att konjunkturläget fortfarande är starkare än normalt. Nästa år blir överskottet lite större igen då utgifterna ökar lite svagare än BNP samtidigt som inkomsterna ökar något starkare än BNP.

Sparandet minskar i samtliga sektorer jämfört med föregående år. Statens sparande är dock fortsatt på en hög nivå, drygt en procent av BNP, trots att minskningen är störst i denna sektor. I kommunsektorn blir det däremot relativt stora underskott under hela perioden.

Förstärkningen av sparandet i offentlig sektor 2021 och 2022 beror i hög grad på att ESV endast räknar med de förslag och aviseringar som regeringen presenterat i propositioner, se metodrutan om de principer och metoder som ESV tillämpar i beräkningarna.

Inkomsterna ökar långsammare

Den offentliga sektorns inkomster består i huvudsak av inkomster från skatt på arbete, kapital och konsumtion. Dessa inkomster utgjorde nästan 90 procent av de totala inkomsterna 2018. I frånvaro av ändrade skatteregler utvecklas dessa inkomster normalt i takt med BNP. Det förklaras av att de viktigaste skattebaserna, lönesumman och konsumtionen i stort sett följer utvecklingen i ekonomin som helhet.

Den offentliga sektorns inkomster väntas minska från 49,8 procent av BNP 2018 till 48,8 procent i år. Det beror främst på regelförändringar, bland annat det utökade jobbskatteavdraget och den höjda skiktgränsen för statlig inkomstskatt samt att hushållens kapitalvinster och bostadsinvesteringar minskar. Under resten av prognosperioden beräknas inkomstandelen i stort sett vara oförändrad.

Oförändrad utgiftskvot i år

Den offentliga sektorns utgifter består nästan uteslutande av konsumtion, transfereringar och investeringar. Utgifterna har inte samma koppling till svängningar i ekonomin som inkomsterna. Vid normal tillväxt utan konjunkturella störningar och med oförändrad politik kan de offentliga utgifterna väntas öka långsammare än ekonomin i sin helhet.

Utgiftskvoten, den offentliga sektorns utgifter som andel av BNP, beräknas bli 48,8 procent i år. Kvoten är därmed i princip oförändrad jämfört med 2018. Transfereringarna minskar dock som andel av BNP men det motverkas av något högre investeringar. Kvoten beräknas successivt minska under prognosperioden. Detta är till stor del ett resultat av ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik som innebär att utgifterna på längre sikt tenderar att minska som andel av BNP eftersom det förutsätts att inga nya utgiftshöjande beslut tillkommer.

Inkomster och utgifter i offentlig sektor

Miljarder kronor om inget annat anges

	2018	2019	2020	2021	2022
Inkomster	2 383	2 424	2 513	2 599	2 693
<i>Procent av BNP</i>	49,8	48,8	48,9	48,9	48,9
Skatter och avgifter	2 106	2 135	2 208	2 280	2 360
<i>Procent av BNP</i>	44,0	43,0	42,9	42,9	42,9
Kapitalinkomster	75	73	77	80	80
Övriga inkomster	202	217	228	239	252
Utgifter	2 340	2 423	2 500	2 563	2 618
<i>Procent av BNP</i>	48,9	48,8	48,6	48,2	47,6
Transfereringar och subventioner	828	851	875	893	904
varav hushåll	652	664	677	690	703
Konsumtion	1 253	1 300	1 338	1 370	1 401
Investeringar	231	246	257	267	274
Ränteutgifter	24	22	24	25	26
Övriga utgifter	4	5	6	7	14
Finansiellt sparande offentlig sektor	43	1	14	36	74
<i>Procent av BNP</i>	0,9	0,0	0,3	0,7	1,4
Staten	71	51	61	82	118
Kommunsektorn	-35	-52	-52	-53	-53
Ålderspensionssystemet	7	2	5	7	8

Källa: SCB och ESV

4.2 Sparandet i staten

Sparandet försvagas men överskottet består

Det finansiella sparandet i staten beräknas till 51 miljarder kronor i år, vilket motsvarar 1,0 procent av BNP. Det är en minskning med 20 miljarder kronor jämfört med 2018. Det beror på att inkomsterna sjunker som andel av BNP. Samtidigt minskar utgiftsandelen något under 2019, men inte tillräckligt för att motverka att sparandet minskar. Kommande år förbättras sparandet.

Lägre ökningstakt för både inkomster och utgifter

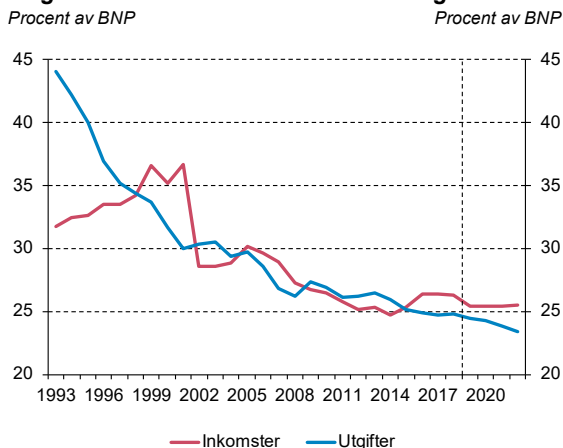
Statliga inkomster väntas i år minska till 25,4 procent av BNP från 26,3 procent 2018. Såväl inkomsterna från skatt på arbete, konsumtion och kapital ökar långsammare än BNP. Det beror främst på att skatt på arbete sänks och att hushållens kapitalvinster och bostadsinvesteringar minskar. Under resten av prognosperioden beräknas inkomstandelen vara i stort sett oförändrad.

Utgiftskvoten, statliga utgifter som andel av BNP, väntas minska något, från 24,8 procent förra året till 24,4 procent i år. Därefter innebär antagandet om oförändrad finanspolitik att kvoten beräknas minska successivt under prognosperioden.

Tabell 34. Inkomster och utgifter i staten
Miljarder kronor om inget annat anges

	2018	2019	2020	2021	2022
Inkomster	1 258	1 263	1 308	1 350	1 404
<i>Procent av BNP</i>	26,3	25,4	25,4	25,4	25,5
Skatter och sociala avgifter	1 104	1 097	1 136	1 172	1 217
Kapitalinkomster	28	28	29	30	28
Transfereringar	28	30	30	31	32
Tillräknade inkomster	98	108	112	117	128
Utgifter	1 186	1 212	1 248	1 268	1 286
<i>Procent av BNP</i>	24,8	24,4	24,3	23,8	23,4
Transfereringar och subventioner	746	756	774	780	780
Räntor	20	16	17	15	15
Konsumtionsutgifter	313	323	331	340	347
Investeringar (inkl. lager)	101	110	119	127	132
Anskaffning minus avyttring mark m.m.	1	1	1	1	1
Övrigt	6	6	6	6	12
Finansiellt sparande	71	51	61	82	118
<i>Procent av BNP</i>	1,5	1,0	1,2	1,5	2,2

Källa: SCB och ESV

Diagram 23. Statens inkomster och utgifter

Källa: SCB och ESV

Anm.: Statens inkomster var tillfälligt höga 1999–2001 till följd av överföringar från ålderspensionssystemet, vilka gjordes i samband med omläggningen av pensionssystemet. Därmed sjönk inkomstkvoten kraftigt 2002 när dessa tillfälliga effekter försvann.

Flera statliga utgifter minskar i relation till BNP om inga aktiva beslut tas om att höja utgifterna. Anledningen är att många transfereringar och andra anslag inte automatiskt räknas upp i takt med att ekonomin växer, till exempel vissa transfereringar till hushållen och statsbidrag till kommunerna. Utgifterna som andel av BNP har dock sjunkit under lång tid även när det har tagits aktiva beslut. Kvoten har nästan halverats sedan 1993. Det beror bland annat på beslut om att sänka vissa utgifter och att taket i vissa transfereringar till hushållen, som exempelvis arbetslöshetsersättningen, var nominellt oförändrad under lång tid samt betydligt lägre ränteutgifter. Även skatterna uttryckt som andel av BNP har minskat jämfört med de höga nivåerna på 1990-talet.

4.3 Saldot på statens budget

Stora engångseffekter påverkar budgetsaldot

I år beräknas ett överskott i statens budget på 98 miljarder kronor, vilket är knappt 20 miljarder kronor mer än föregående år. Samtidigt sjunker det

finansiella sparandet i staten lika mycket. Skillnaden mellan de två måtten förklaras framför allt av att Riksbanken har beslutat att minska valutareserven genom att inte refinansiera de valutalån hos Riksgälden vilka förfaller under perioden maj–december 2019. Beslutet innebär att budgetsaldot stärks med 67 miljarder kronor. Det påverkar däremot inte det finansiella sparandet eftersom det är en finansiell transaktion.

Nästa år försvagas budgetsaldot avsevärt och beräknas vara i balans. Saldot försvagas därmed betydligt mer än det finansiella sparandet (tabell 37). Även 2021 är budgetsaldot betydligt lägre än det finansiella sparandet.

Att budgetsaldot och sparandet utvecklas olika under prognosåren förklaras förutom av riksbankslånen även av kapitalplaceringar på skattekontot. Kapitalplaceringarna påverkar budgetsaldot men inte sparandet, se tabell 36. Många företag och även privatpersoner satte 2015–2018 in mer pengar än nödvändigt på sitt skattekonto eftersom inlåningsräntan var förhållandevis förmånlig. Kapitalplaceringarna har alltså under några år förstärkt budgetsaldot, men inte påverkat inte det finansiella sparandet²⁵.

Två saldomått för staten

Statens finansiella sparande är skillnaden mellan inkomster och utgifter som de definieras i nationalräkenskaperna. Ett annat mått är det saldo som definieras i statens budget, budgetsaldot, vilket motsvarar statens lånebehov. Ofta är det stora skillnader mellan dessa två saldomått, se diagram 24. Skillnaderna mellan de två saldobegreppen, *finansiellt sparande* och *budgetsaldo*, beror på olika avgränsningar, men även på olika sätt att periodisera utgifter och inkomster, se tabell 37. Budgetsaldo stärks – till skillnad från sparandet – av inkomster vid aktieförsäljning, till exempel 2008 då staten sålde aktierna i Vin & Sprit och Vasakronan. Budgetsaldo försvagas – till skillnad från sparandet – när staten lånar ut medel, exempelvis till Riksbanken 2009 och 2013. På motsvarande sätt stärks det vid återbetalning av lån. I det finansiella sparandet hänförs skatter och räntor till de år de avser, medan de på den statliga budgeten redovisas "kassamässigt", det vill säga utifrån de år som de betalas.

²⁵ I bron mellan saldot och sparandet ligger effekten av kapitalplaceringarna under Periodisering, se tabell 37.

Tabell 35. Statens budget i sammandrag
Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Totala inkomster	1 072	1 041	1 058	1 098	1 164
Skatteintäkter	1 098	1 107	1 045	1 182	1 227
Periodiseringar	22	-9	-32	-26	0
Varav placeringar på skattekontot	10	-5	-30	-26	0
Skatteinkomster	1 120	1 097	1 113	1 156	1 227
Övriga inkomster	-48	-56	-55	-58	-63
varav förs. egendom	2	0	0	0	0
Totala utgifter	992	943	1 057	1 051	1 049
Utg.omr. exkl. räntor	975	992	1 015	1 029	1 036
Statsskuld räntor	14	21	30	10	9
Kassamässig korrig.	2	-2	0	0	0
RGK:s nettoutlåning	2	-67	12	12	4
Budgetsaldo	80	98	0	47	115

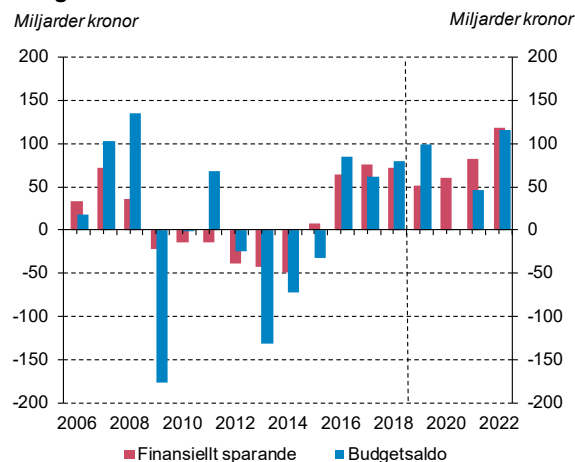
Källa: ESV

Eftersom räntan på skattekontot är sänkt till noll från och med 2017 och marknadsräntorna väntas stiga framöver bedömer vi att det placerade kapitalet kommer att börja tas ut från skattekontona i slutet av 2019. Uttagen fortsätter sedan under både 2020 och 2021. Uttagen av kapitalplaceringarna kommer under dessa år minska budgetsaldot, men inte påverka det finansiella sparandet. Kapitalplaceringarna redovisas i budgeten under skatteperiodiseringar.

Tabell 36. Stora tillfälliga effekter på budgetsaldot
Miljarder kronor

	2017	2018	2019	2020	2021
Minskat Riksbankslån i RGK			67		
Kapitalplaceringar på skattekontot	6	10	-5	-30	-26
Total effekt på budgetsaldot	6	10	62	-30	-26

Källa: ESV

Diagram 24. Statens finansiella sparande och budgetsaldo

Källa: SCB, RGK och ESV

Tabell 37. Bro mellan statens budgetsaldo och statens finansiella sparande
Miljarder kronor

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Budgetens saldo	62	80	98	0	47	115
Avgränsningar	8	15	-56	19	10	1
Periodiseringar	11	-28	9	42	26	3
Övrigt	-5	4	0	-1	-1	-1
Finansiellt sparande	75	71	51	61	82	118

Källa: ESV

4.4 Sparandet i kommunsektorn

Fortsatt underskott för kommunsektorn

Vi räknar med att kommunsektorns finansiella sparande försvagas med 17 miljarder kronor i år till ett underskott på 52 miljarder kronor. Kommande år är underskotten i stort sett lika stora som i år. De beräknade underskotten motsvarar ungefär 1,0 procent av BNP hela perioden. Försvagningen i år beror på att utgifterna ökar mer än inkomsterna. Svaga inkomstökningar framöver i kombination med en fortsatt hög investeringsnivå i sektorn

bidrar till att underskotten består. En växande befolkning, särskilt av yngre och äldre, kräver höga investeringar. Även modernisering av lokaler och utökad kollektivtrafik medför behov av investeringar. Investeringarna ökar dock betydligt mindre i år och kommande år än förra året.

Tillväxten i skatteunderlaget fortsätter sjunka

Den viktigaste inkomstkällan för kommunsektorn är skatteintäkterna. Dessa ökar lite långsammare i år än förra året. Nästa år bromsar ökningstakten ytterligare. Det följer av en svagare tillväxt i lönesumman, pensionerna och andra beskattningsbara transfereringar. Ökningstakten för lönesumman minskar med 1 procentenhet mellan 2018 och 2019. Åren därefter fortsätter den att öka i ungefär samma takt som i år, vilket är betydligt långsammare än de senaste åren

Den genomsnittliga kommunala skattesatsen, det vill säga summan av kommun- och regionskatt, har under perioden 2011–2018 höjts med 0,58 procentenheter och höjs med ytterligare 0,06 procentenheter 2019 (6 öre), ungefär lika mycket som förra året. Därefter antas den vara oförändrad (se metodrutan Beräkningsmetod för kommunsektorn).

Oförändrade statsbidrag 2019 och 2020

Sammantaget blir statsbidragen i år och nästa år ungefär lika stora som 2018. De migrationsrelaterade statsbidragen minskar dock med 8 miljarder kronor i år och med 4 miljarder kronor 2020. Övriga statsbidrag ökar samtidigt till följd av satsningar i de senaste budgetarna. En del av denna höjning är kompensation för ändrade skatteregler som reducerat kommunernas skatteunderlag. De generella statsbidragen antas vara nominellt oförändrade 2020 och 2021 (se metodruta Beräkningsmetod för kommunsektorn). De totala statsbidragen sjunker då till följd av att de migrationsrelaterade statsbidragen fortsätter sjunka.

Beräkningsmetod för kommunsektorn

På kort sikt bedömer vi den reala utvecklingen i kommunsektorn vad gäller konsumtionsutgifter, sysselsättning, investeringar med mera. På längre sikt görs prognosen under antagandet att kommunsektorn klarar balanskravet. Det innebär att inkomsterna styr utgifterna, med undantag för investeringsutgifter eftersom det endast är avskrivningarna som direkt påverkar resultatet. ESV:s prognoser baseras på gällande regelverk, förslag och aviseringar i propositioner samt tydliga och beräkningsbara beslut. På längre sikt hålls därför statsbidragen nominellt oförändrade. Detta medför med tiden en urholkning av statsbidragens reala värde, det vill säga hur mycket kommunal verksamhet som dessa inkomster kan bekosta.

Demografiskt betingade behov som ökar beaktas således inte i den beräknade konsumtionsvolymen i slutet av prognosperioden, 2021 och 2022. Det gäller exempelvis den växande befolkningen och att andelen yngre och äldre blir större.

Tabell 38. Kommunsektorns finanser
Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Inkomster	1 119	1 150	1 187	1 217	1 245
Inkomstskatt	728	751	777	802	828
Fastighetsavgift	18	19	19	20	21
Statsbidrag exkl. moms	207	203	204	201	199
Kapitalinkomster	11	14	15	16	16
Övriga inkomster	155	163	171	178	181
Utgifter	1 155	1 202	1 238	1 270	1 297
Konsumtionsutgifter	937	973	1 003	1 026	1 050
Volymförändring ¹	1,3	1,2	0,3	-0,3	-0,4
Investeringar	130	136	138	140	143
Transfereringar	86	89	90	93	92
därav till hushåll	45	46	48	50	50
Kapitalutgifter	4	6	7	11	11
Övriga utgifter	-1	-1	0	1	1
Finansiellt sparande	-35	-52	-52	-53	-53
Procent av BNP	-0,7	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0

Källa: SCB och ESV

¹ Kalenderkorrigerade termer.

Demografin anstränger kommunsektorn

Kommunsektorns utgifter består till 80 procent av konsumtion, främst avseende verksamheter inom skola, vård och omsorg. Det som driver konsumtionsökningen är främst demografin. Det demografiska behovet fortsätter att öka i relativt snabb takt kommande år. Dels ökar totalbefolkningen, dels ökar andelen yngre och äldre i befolkningen. Båda dessa grupper kräver mer resurser än genomsnittet. I år har kommuner och regioner utrymme att öka konsumtionen så att de kan tillgodose det demografiska behovet. Konsumtionsvolymen ökar därför ungefär lika mycket som förra året trots att de migrationsrelaterade utgifterna minskar.

Kommande år ökar inkomsterna så långsamt att det inte är möjligt att öka konsumtionen i takt med det demografiska behovet, givet oförändrade statsbidrag och oförändrad utdebitering.

Även ekonomiskt bistånd påverkas av demografin. De senaste 10 åren har ekonomiskt bistånd endast ökat med 1,5 procent per år i genomsnitt främst till följd av en god konjunktur. Framöver kommer demografin och den ekonomiska avmattningen göra att ekonomiskt bistånd ökar med 3 procent i snitt per år.

Investeringarna styrs inte direkt av inkomsterna eftersom kommunerna i hög grad lånar till investeringar och de inte påverkar resultatet som kommunernas balanskrav utgår från. Investeringarna ligger kvar på en hög nivå och håller nere det finansiella sparandet men de fortsätter inte öka i någon större utsträckning framöver.

Tabell 39. Nyckeltal inom kommunal konsumtion
Procentuell förändring om inget annat anges

	Nivå ¹					
	2018	2018	2019	2020	2021	2022
Konsumtion fp	939	1,3	1,2	0,3	-0,3	-0,4
Sysselsatta	1 195	1,0	0,3	-0,3	-0,9	-0,8
Medelarbetstid		1,2	0,8	-0,1	0,0	0,0
Arbetade timmar	1830	2,2	1,1	-0,4	-0,9	-0,8
Produktivitet		-1,9	-0,7	0,0	0,0	0,0
Förädlingsvärde fp	611	0,3	0,4	-0,4	-0,8	-0,8
Förbrukning fp	300	3,0	2,7	1,6	0,6	0,3
Sociala naturaförmåner fp	158	0,7	2,2	1,4	0,7	0,9
Konsumtion lp	937	5,1	3,8	3,1	2,3	2,3

Källa: SCB och ESV

Anm. Värdena i fasta priser är kalenderkorrigerade.

¹ Miljarder kronor resp. tusental (sysselsatta och arbetade timmar).**Tabell 40. Bro mellan kommunsektorns finansiella sparande och resultat**

Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Finansiellt sparande	-35	-52	-52	-53	-53
Netto, investeringsrelaterade poster	56	61	61	59	57
Netto, korrigerig av skatter och statsbidrag	-11	0	0	0	0
Netto, korrigerig av finansiella poster	5	-1	-1	-1	-1
Övrigt	1	1	-0	1	2
Resultatet	15	9	7	5	5
<i>Andel av skatter och bidrag, procent</i>	1,5	0,8	0,7	0,5	0,5

Källa: SCB och ESV

Anm.: Korrigeringsposterna beror på skilda redovisningsprinciper. Investeringsrelaterade poster inkluderar utgifter för årets investeringar, investeringsbidrag, köp och försäljning av mark och fastigheter samt avskrivningar. Korrigeringar av skatter och statsbidrag beror på periodiseringar och tidsmässiga avgränsningar. Korrigerig av finansiella poster beror på skilda avgränsningar gällande finansiella intäkter och kostnader samt utdelningar. Övrigt inkluderar bland annat korrigerig av statlig medfinansiering av infrastruktur, korrigerig av pensioner samt semesterlöneskuld.

Resultatet för kommunsektorn försvagas

Det redovisade resultatet för hela kommunsektorn blev 15 miljarder kronor 2018, vilket motsvarar 1,5 procent som andel av skatter och bidrag. Det är en kraftig försämring från 2017 då resultatet var 2,7 procent som andel av skatter och bidrag. Genomsnittet för de senaste tio åren är 2 procent. Sektorns resultat blir i år 9 miljarder kronor. Därmed ser vi en fortsatt försvagning som fortsätter även 2020.

Medan resultatet är betydligt högre än det finansiella sparandet är utvecklingen över tid mellan de två måtten relativt likartad under prognosperioden. Den enskilt största skillnaden mellan det finansiella sparandet och resultatet är investeringsutgifterna. Dessa påverkar det finansiella sparandet när de betalas medan de påverkar resultatet under en betydligt längre period, genom avskrivningar på investeringarna. Detta får stor betydelse nu när investeringarna har stigit markant. Eftersom investeringstakten dämpas i år och kommande år minskar gapet mellan de två saldon, finansiellt sparande och resultat.

4.5 Sparandet i ålderspensionssystemet

Tillfälligt svagare sparande i år

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet minskar med 4,4 miljarder kronor jämfört med förra året. Det är en följd av att intäkterna ökar mindre i år samtidigt som utgifterna i systemet ökar mer än förra året. Kommande år höjs sparandet och beräknas visa ett överskott som motsvarar 0,1 procent av BNP under hela perioden.

Utgifterna bestäms av pensionsutgifter som årligen stiger av att antalet pensionärer ökar samtidigt som genomsnittspensionerna stiger. Ökningen av den genomsnittliga pensionen förklaras till stor del av att nytillkommande pensionärer i genomsnitt har högre intjänade pensionsrätter. Ytterligare en förklaring är att de utbetalda

pensionerna följsamhetsindexeras varje år med snittinkomsterna i ekonomin.²⁶

Uppräkningen av pensionerna, efter ett normavdrag på 1,6 procent, beräknas uppgå till knappt 1,4 procent per år i genomsnitt under perioden 2019–2022. Detta är i linje med den långsiktiga trenden för indexeringen av pensioner men samtidigt betydligt långsammare än 2016 och 2017. Dessa år räknades pensionerna upp extra snabbt i samband med att pensionerna återställdes efter en period med långsam framskrivning 2010–2015. Den automatiska balanseringen av pensionssystemet aktiverades 2010 och innebär att pensionsindexeringen hölls nere tills 2015. Åren 2016 och 2017 var uppräknningen snabbare tills balansindex var i nivå med inkomstindex. Sedan 2018 har systemet återgått till att indexera pensioner med inkomstindex.

Även inkomsterna, vilka domineras av socialförsäkringsavgifter som drivs av lönesumman i ekonomin, stiger i stadig takt. Ålderspensionssystemets inkomster beräknas 2019–2022 växa med i genomsnitt 3,1 procent årligen.

Tabell 41. Inkomster och utgifter i ålderspensionssystemet

Miljarder kronor om inget annat anges

	2018	2019	2020	2021	2022
Inkomster	317	323	333	345	357
Socialförsäkringsavgifter	256	266	275	284	294
Statliga ålderspensionsavgifter	23	22	23	23	24
Räntor, utdelningar m.m.	38	34	36	38	40
Utgifter	310	320	329	338	349
Pensioner	304	314	322	331	341
Övriga utgifter	6	6	7	7	8
Finansiellt sparande	7	2	5	7	9
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>

Källa: SCB och ESV

²⁶ Följsamhetsindexeringen innebär att pensionerna följer den genomsnittliga inkomstutvecklingen bland personer i åldrarna 16–64 år efter avdrag för den så kallade normen på 1.6 procent.

5 Den offentliga skulden

Maastrichtskulden sjönk till 39 procent av BNP 2018. I år faller den med ytterligare 5 procentenheter till 34 procent, till stor del beroende på engångseffekter. Den fortsätter sedan att sjunka under hela prognosperioden till följd av att statens skuld minskar.

Den konsoliderade statsskulden beräknas minska med 4 procentenheter i år till 21 procent av BNP. Nästa år minskar den betydligt mindre än statens del av Maastrichtskulden. Det förklaras främst av att statsskulden, till skillnad mot Maastrichtskulden, påverkas av att företag och privatpersoner väntas ta ut kapital som tillfälligt placerats på skattekontona.

5.1 Maastrichtskulden

Den offentliga sektorns bruttoskuld (Maastrichtskulden) faller för femte året i rad som andel av BNP. Den sjunker i år med 5 procentenheter till 34 procent av BNP. Nästa år faller den med knappt 2 procentenheter. Minskningen beror på att statens del av skulden sjunker.

Tabell 42. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden)

Miljarder kronor om inget annat anges

	2018	2019	2020	2021	2022
Statens skuld	1 350	1 146	1 089	1 015	912
Kommunsektorns skuld	528	564	598	633	672
AP-fondernas statspapper	-18	-18	-18	-18	-18
Offentliga sektorns kons. bruttoskuld	1 859	1 692	1 669	1 630	1 565
Procent av BNP	38,8	34,1	32,4	30,6	28,5

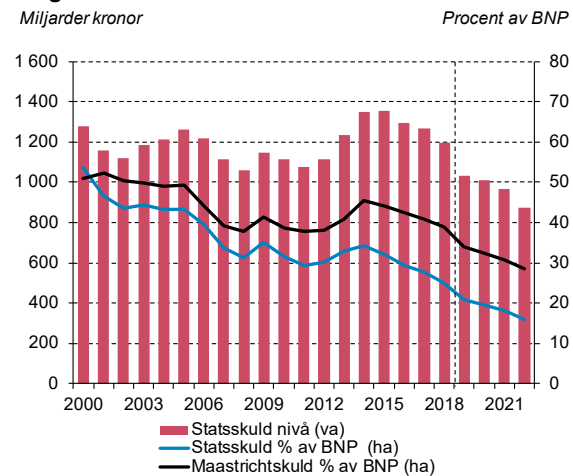
Källa: SCB och ESV

Anm. Statens del av Maastrichtskulden skiljer sig definitionsmässigt från statsskulden, se faktaruta.

Maastrichtskulden utgörs till största delen av statens skuld och till en mindre del, cirka en tredjedel, av kommunsektorns skuld. Maastrichtskulden har minskat kraftigt sedan mitten av 1990-talet,

med undantag för vissa tillfälliga uppgångar²⁷. Kommunernas del av Maastrichtskulden låg fram till 2010 relativt stabilt kring 6 procent av BNP. Därefter har nivån stigit successivt, bland annat till följd av stora investeringar i kommunsektorn. I slutet av prognosperioden beräknas kommunernas andel av skulden motsvara 12 procent av BNP.

Diagram 25. Statsskuld och Maastrichtskuld

Källa: SCB och ESV

Sverige har lägre skuld än många EU-länder

Sveriges Maastrichtskuld är betydligt lägre än EU-kravet som innebär att skulden inte får överstiga 60 procent av BNP. Endast sex länder har en lägre skuld än Sverige. Den genomsnittliga skulden för alla EU-länder är 80 procent av BNP. Genomsnittet har sjunkit något de senaste åren, från som högst 88 procent av BNP 2014.

Förändringen av den svenska Maastrichtskulden de senaste två decennierna står i skarp kontrast till utvecklingen i många andra EU-länder. Sedan 1999 är det bara sex länder som har minskat sin skuldkvot och endast Bulgarien har minskat den mer än Sverige. För utförligare information kring

²⁷ År 2009 och 2013 till följd av Riksbankens lån i Riksgälden och 2014 främst till följd av ändrade placeringsregler för några obligationsförvaltande statliga myndigheter.

Maastrichtskulden och internationella jämförelser se fördjupningsavschnitt på sidan 61.

5.2 Statsskulden

Den konsoliderade statsskulden uppgick vid årsskiftet till knappt 1 200 miljarder kronor. Den beräknas i år sjunka med hela 164 miljarder kronor, se tabell 43. Minskningen beror främst på ett stort budgetöverskott, till stor del beroende på en positiv engångseffekt till följd av minskade riksbankslån, men även skulddispositioner m.m. bidrar.

I begreppet skulddispositioner m.m. ryms främst tillgångarna i Riksgäldens likviditetsförvaltning, förändring av orealiserade valutakursdifferenser, affärs- och likviditetsjusteringar och upplupen inflationskompensation.

Under 2017 och början av 2018 var det stor efterfrågan på Riksgäldens marknadsvårdande repor, vilka erbjuds oavsett statens lånebehov²⁸. Den stora volymen repor höjde då såväl skulden, som förvaltningstillgångarna. Förvaltningstillgångarna minskade sedan under andra halvan av 2018 och beräknas fortsätta minska i år, vilket sänker skulden.

Tabell 43. Statsskuldens förändring och nivå
Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Statsskuldens förändring	-68	-164	-24	-42	-93
<i>varav till följd av:</i>					
Budgetsaldot (omvänt tecken)	-80	-98	0	-47	-115
Orealiserade valutakursdifferenser	15	-2	-14	-8	-6
RGK:s förvaltningstillgångar	-43	-22	0	10	28
Övriga skulddispositioner. m.m.	40	-41	-10	2	0
Konsoliderad statsskuld vid årets utgång	1 197	1 033	1 009	967	874
<i>procent av BNP</i>	<i>25,0</i>	<i>20,8</i>	<i>19,6</i>	<i>18,2</i>	<i>15,9</i>

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Skulden minskar i år också på grund av en stor justering mellan affärs- och likviditetsgällande transaktioner i Riksgäldens likviditetsförvaltning. Affärsdagsjusteringar uppstår av att upplåningen

²⁸ För en mer utförlig beskrivning av Riksgäldens marknadsvårdande repor, se ESV:s aprilprognos 2018 sidan 50.

redovisas på affärsdag medan nettolånebehovet påverkas först på likviddagen. Justeringen höjde den bokförda skulden med knappt 40 miljarder kronor i slutet av 2018 och minskade den med samma belopp i början av innevarande år. Totalt sett har statsskuldens nivå alltså inte påverkats.

Under 2020 fortsätter skulden att sjunka, men i långsammare takt, framför allt till följd av att engångseffekter försvagar saldot. Därefter sjunker statsskulden snabbare igen när budgetöverskottet blir successivt större 2021 och 2022²⁹.

Skuldkvoten sjunker

Skuldkvoten, det vill säga statsskulden i relation till BNP, låg som högst på 74 procent efter de statsfinansiella problemen i början av 1990-talet. Därefter har skuldkvoten successivt sjunkit, med undantag för några tillfälliga uppgångar främst till följd av Riksbankens lån i Riksgälden. I slutet av 2018 uppgick kvoten till 25 procent.

Skuldkvoten fortsätter nedåt, med drygt 4 procentenheter, till 21 procent i år. Fram till 2022 sjunker sedan skuldkvoten med i genomsnitt 2 procentenheter per år.

Tabell 44. Dekomponering av skuldkvotens förändring
Procentenheter av BNP

	2018	2019	2020	2021	2022
Skuldkvotens förändring	-2,6	-4,2	-1,2	-1,4	-2,3
<i>Bidrag från:</i>					
BNP-tillväxten	-1,2	-0,9	-0,7	-0,6	-0,6
Budgetsaldot	-1,7	-2,0	0,0	-0,9	-2,1
varav engångseffekter	0,0	-1,3	0,7	0,6	0,0
Skulddispositioner m.m.	0,2	-1,3	-0,5	0,1	0,4

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

BNP-tillväxten viktig för kvotens utveckling

Skuldkvotens utveckling beror dels på själva skuldens utveckling, dels på BNP-tillväxten. Skuldens utveckling kan i sin tur delas upp i två faktorer: budgetsaldot respektive skulddispositioner m.m.

En av utgifterna som påverkar budgetsaldot är statsskuld räntorna, som i sin tur beror på både statsskuldens storlek och på marknadsräntor m.m.

²⁹ ESV:s prognosmetod innebär vanligen en allt större "automatisk budgetförstärkning" under prognosperioden.

Marknadsräntorna har varit mycket låga de senaste åren, vilket stärkt budgetsaldot och hållit nere skuldkvoten.

Under 2018 sjönk skuldkvoten till följd av en stark BNP-tillväxt och ett stort överskott i budgeten. Skulddispositioner m.m. bidrog däremot till en ökad skuldkvot, främst som en följd av en stor affärs- och likviddagsjustering, se ovan.

I år sjunker statens skuldkvot med drygt 4 procentenheter, vilket till ungefär hälften förklaras av budgetöverskottet. Minskande förvaltningstillgångar och övriga skulddispositioner sänker kvoten med över en procentenhet. Nästa år minskar kvoten betydligt mindre än i år. Det beror på att budgetsaldot försvagas till följd av negativa engångseffekter, samtidigt som förvaltningstillgångarna är tillbaka på en normal nivå och därmed inte påverkar skuldförändringen nämnvärt.

Engångseffekter har stor påverkan

Statsskulden påverkas normalt av det faktiska budgetsaldot då det är identiskt med statens lånebehov (med omvänt tecken). Därmed påverkas skuldens utveckling som regel även av de engångseffekter som påverkar budgetsaldot. Vissa år är engångsposterna stora, exempelvis när staten säljer aktier eller vid förändringar i utlåningen till Riksbanken.

Tabell 45. Engångseffekters påverkan på budgetsaldot och statsskuld

Miljarder kronor

	2018	2019	2020	2021	2022
Kapitalplaceringar på skattekontot	10	-5	-30	-26	0
Lån till Riksbanken	-11	67	-5	-3	1
varav återbetalning		69	0	0	0
Exportkreditnämndens konto	5	0	0	0	0
Övrigt	-3	1	1	0	0
Totala engångseffekter	1	64	-34	-29	2

Källa: ESV

Förra året var nettot av engångseffekterna litet och påverkade budgetsaldot positivt med endast 1 miljard kronor. I år däremot stärker de budgetsaldot med hela 64 miljarder kronor. Nästa år och året därpå bidrar de i stället negativt med 34 respektive 29 miljarder kronor. Därefter antas

de vara relativt marginella. Engångsposter är oftast inte kända lång tid i förväg.

En stor engångseffekt som påverkat budgetsaldot positivt de senaste åren är att många företag och även privatpersoner har placerat pengar på sina skattekonton eftersom inlåningsräntan på kontot varit förhållandevis förmånlig. Kapitalplaceringarna har byggts upp under åren 2015–2018 och bedöms ha uppgått till drygt 60 miljarder kronor i slutet av 2018. Eftersom marknadsräntorna väntas stiga framöver bedömer vi att det placerade kapitalet kommer att börja tas ut från skattekontona i slutet av 2019. Majoriteten av uttagen sker sedan under de efterföljande två åren. Hela det placerade kapitalet beräknas vara uttaget i slutet av 2021. Kapitalplaceringarna påverkar budgetsaldot och statsskulden, men inte Maastrichtskulden.

Riksbankens lån i Riksgälden har varit en stor negativ engångseffekt de senaste åren. I år uppstår i stället en stor positiv engångseffekt eftersom Riksbanken beslutat att minska valutarenservens storlek. Det innebär att Riksbanken minskar sina lån i Riksgälden genom att de lån som förfaller mellan maj och december 2019 inte refinansieras. Återbetalningen innebär att lånen minskar med 69 miljarder kronor. Budgetsaldot stärks och statsskulden minskar med samma belopp.

Någon ytterligare återbetalning har inte beaktats i prognosen. Riksbankskommittén har i uppdrag att förtydliga i lag på vilka villkor Riksbanken får förstärka valutarenserven genom lån i Riksgälden. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2019. ESV kommer att ta hänsyn till förslagen när proposition om detta har lämnats.

Ursprungligen togs lån på motsvarande cirka 200 miljarder kronor för att stärka valutarenserven 2009 och 2013, vilket i stor utsträckning förklarar den ökade skuldkvoten dessa år. När ett enskilt lån för Riksbankens räkning refinansieras till aktuell dollar- eller eurokurs påverkas nettoutlåningen av valutakursens förändring sedan lånet togs. Till följd av försvagningen av kronan de senaste åren har Riksbankens lån ökat och totalt belastat nettoutlåningen med 243 miljarder kronor vid utgången av 2018.

Exportkreditnämndens kontobehållning i Riksgälden ökade med drygt 5 miljarder kronor

2018 när myndighetens valutakonton flyttades från kommersiella banker till konto i Riksgälden.

Olika skuld- och förmögenhetsbegrepp

Begreppet **okonsoliderad statsskuld** består av Riksgäldens alla utestående skuldinstrument. Riksgälden använder även ett skuldbegrepp med avdrag för vissa finansiella tillgångar; utlåningen till Riksbanken och till andra stater (s.k. vidareutlåning) och förvaltningstillgångar.

I begreppet **konsoliderad statsskuld** har statliga myndigheters innehav av statspapper räknats bort från den okonsoliderade statsskulden. Det visar den egentliga statliga skuldsättningen och används bland annat i budgetpropositionen och i ESV:s prognoser. Skillnaden mellan den konsoliderade och den okonsoliderade skulden utgörs framför allt av Kärnavfallsfondens och Insättningsgarantinämndens statspappersinnehav. Skillnaden uppgick 2018 till 65 miljarder kronor eller drygt 1 procent av BNP.

I begreppet **offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden)** ingår hela den offentliga sektorns skulder. Interna skulder inom och mellan de tre delsektorerna staten, kommunsektor och ålderspensionssystemet är borträknade. Skulden värderas till nominellt värde. Detta mått definieras av EU-regler och används vid bedömningen av medlemsländernas offentliga finanser. Kravet är att skulden inte får överstiga 60 procent av BNP.

Förutom dessa rena skuldbegrepp, som ESV gör prognoser på, finns begreppet den **offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet**. Det utgör skillnaden mellan finansiella tillgångar och skulder (marknadsvärderade) enligt regelverket för nationalräkenskaperna. Begreppet påverkas exempelvis inte av att staten (Riksgälden) lånar ut medel, eftersom den ökade skuld som utlåningen ger upphov till motsvaras av en lika stor ökning av de finansiella tillgångarna. Sedan 2005 är nettoförmögenheten positiv, tillgångarna överstiger alltså skulderna. År 2018 uppgick nettoförmögenheten till 25 procent av BNP.

6 De budgetpolitiska målen

Det strukturella sparandet ligger i underkant i förhållande till målnivån i år. Maastrichtskulden ligger i linje med skuldankaret och utgiftstaken ser ut att klaras med god marginal samtliga år. Kommunsektorn som helhet antas klara balanskravet alla år. Utsikterna för enskilda kommuner och regioner att klara balanskravet försämras däremot framöver.

De budgetpolitiska målen

Det finanspolitiska ramverket syftar till att upprätthålla ett starkt förtroende för de offentliga finanserna. Ramverket innehåller fyra budgetpolitiska mål: ett överskottsmål för den offentliga sektorns finansiella sparande, ett skuldankare för den konsoliderade offentliga sektorns bruttoskuld (Maastrichtskulden), ett utgiftstak för statens och ålderspensionssystemets utgifter samt ett balanskrav för kommuner och regioner. I detta avsnitt kommenteras hur de budgetpolitiska målen efterlevs.

6.1 Överskottsmålet för offentlig sektor

Det strukturella sparandet i underkant

Det strukturella sparandet, det vill säga det finansiella sparandet justerat för konjunkturella variationer och engångseffekter, beräknas till -0,2 procent av trend-BNP i år. Detta är i underkant i förhållande till målnivån på en tredjedels procent av BNP, även med hänsyn tagen till ett osäkerhetsintervall på $\pm 0,5$ procentenheter (se faktaruta om överskottsmålet nedan). Vi räknar med att det strukturella sparandet förstärks nästa år, till 0,1 procent av trend-BNP. Det är något under målnivån men inom intervallet. Utrymmet för satsningar som försvagar det strukturella sparandet är därför begränsat nästa år.

Även det bakåtblickande åttaårsgenomsnittet av det finansiella sparandet, som i efterhand ska användas för att utvärdera överskottsmålet, ligger under målnivån ända till 2021. Det beräknas till -0,1 procent av BNP 2011–2018. Att åttaårssnittet av sparandet ligger under målnivån kan till viss del förklaras av att konjunkturläget i genomsnitt varit svagt dessa år (BNP-gapet har varit negativt).

Åttaårssnittet av sparandet beräknas stiga framöver i takt med att år med lägre sparande ersätts av år med högre sparande (se diagram 26). Snittet förblir dock under målnivån även 2021 trots att konjunkturläget under perioden 2013-2020 beräknas ha varit balanserat. Även om det åttaåriga snittet ligger under målnivån fortsätter Maastrichtskulden att sjunka. År 2020 ligger den under riktvärdet på 35 procent av BNP, se avsnittet om skuldankaret nedan.

Tabell 46. Offentligt sparande och indikatorer för uppföljning av överskottsmålet
Procent av BNP resp. procent av trend-BNP

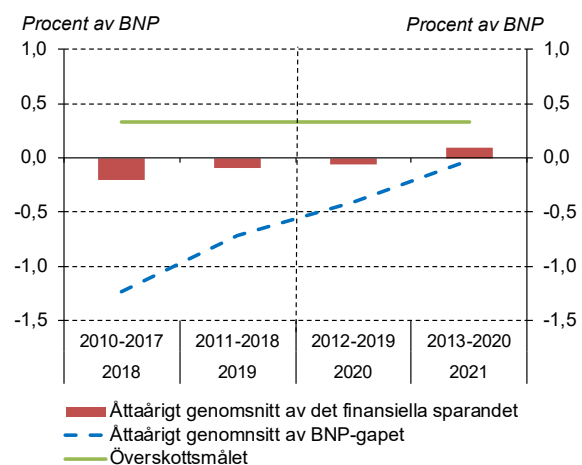
	2018	2019	2020
Finansiellt sparande	0,9	0,0	0,3
Bakåtblickande åttaårssnitt, finansiellt sparande	-0,1	-0,1	0,1
Strukturellt sparande ¹	0,2	-0,2	0,1
BNP-gap ²	1,5	1,2	0,7
Bakåtblickande åttaårssnitt, BNP-gap	-0,7	-0,4	0,0

Källa: ESV

¹ Procent av trend-BNP. Trend-BNP är inte samma mått som ESV:s bedömning av potentiell BNP. Uppskattningen av trend-BNP är baserad på ett HP-filter.

² Procent av potentiell BNP

Diagram 26. Åttaårssnitt av det finansiella sparandet och BNP-gapet

Källa: ESV

Överskottsmålet – för den offentliga sektorns finansiella sparande

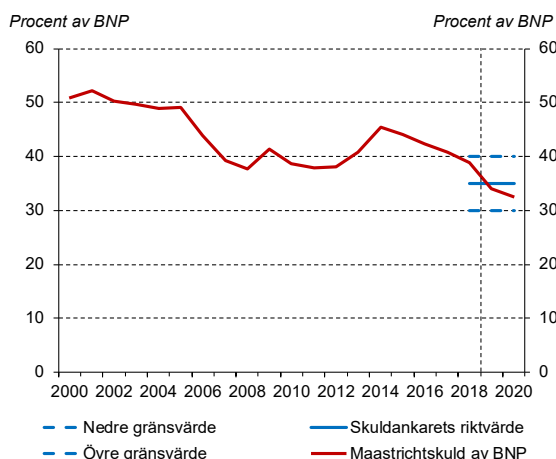
Från och med 2019 tillämpas ett nytt lägre överskottsmål. Den offentliga sektorns finansiella sparande ska uppgå till en tredjedels procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Det strukturella sparandet, det vill säga det finansiella sparandet justerat för konjunkturella variationer och engångseffekter, ska användas för att följa upp överskottsmålet i ett framåtblickande perspektiv. För att i efterhand utvärdera om överskottsmålet uppnåtts används ett åttaårigt bakåtblickande genomsnitt av det finansiella sparandet. En målavvikelse ska anses föreligga om det strukturella sparandet tydligt avviker från målet innevarande eller nästkommande år. En avvikelse anses vara tydlig om det strukturella sparandet avviker med mer än 0,5 procent av BNP från målnivån, upp eller ner. Denna gräns för tydlig avvikelse tar hänsyn till den osäkerhet som beräkningen av det strukturella sparandet är förknippad med.

6.2 Skuldankaret för den offentliga sektorns bruttoskuld

Det nya skuldankaret klaras

Maastrichtskulden minskade 2018 och bedöms fortsätta att minska till 34 procent av BNP 2019. I slutet av nästa år beräknas skuldkvoten uppgå till 32 procent av BNP. Maastrichtskulden ligger således inom skuldankarets gränsvärden, 30–40 procent av BNP. Uppföljningen av skuldankaret avser föregående, innevarande och nästkommande år.

Diagram 27. Maastrichtskulden och skuldankaret

Källa: ESV

Maastrichtskulden som andel av BNP har minskat betydligt sedan millennieskiftet. Som framgår i fördjupningsavsnittet om Maastricht-

skulden (s. 61) förklaras huvuddelen av minskningen av skuldkvoten av att ekonomin vuxit under denna period.

Skuldankaret – för den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld

Från och med 2019 finns ett skuldankare för den konsoliderade offentliga sektorns bruttoskuld (Maastrichtskulden). Skulden ska på medellång sikt uppgå till 35 procent av BNP. Skuldankaret ska inte betraktas som ett operativt mål utan ett riktmärke. En avvikelse anses föreligga om skulden avviker från skuldankaret med mer än fem procentenheter, upp eller ner, föregående, innevarande eller nästkommande år.

6.3 Utgiftstaket i statens budget

God marginal till utgiftstaket

Utgiftstaket ser ut att klaras med god marginal samtliga år.

Eftersom prognoser är osäkra rekommenderar ESV att utgifterna framöver understiger utgiftstaken med en säkerhetsmarginal. Denna säkerhetsmarginal bör uppgå till 1 procent av utgiftstaket i början av innevarande år för att därefter öka med 0,5 procenenheter per år framöver.

Tabell 47. Uppföljning av de takbegränsade utgifterna

Miljarder kronor om inget annat anges

	2018	2019	2020	2021	2022
Utgiftstak	1 337	1 351	1 388	1 439	1 498
<i>i procent av BNP</i>	27,9	27,2	27,0	27,1	27,2
Takbegränsade utgifter	1 282	1 309	1 340	1 363	1 380
<i>i procent av BNP</i>	26,8	26,4	26,1	25,6	25,1
Marginal till utgiftstaket	55	42	48	76	118
<i>i procent av utgiftstak</i>	4,1	3,1	3,4	5,3	7,9
Säkerhetsmarginal		14	21	29	37
<i>i procent av utgiftstak</i>		1,0	1,5	2,0	2,5
Kvarvarande marginal		28	27	47	80
<i>i procent av BNP</i>		0,6	0,5	0,9	1,5

Källa: ESV.

Anm.: Utgiftstaken för 2019–2021 är beslutade. För 2022 finns inget fastställt utgiftstak, endast regeringens bedömning i vårpropositionen 2019. Säkerhetsmarginalen är ESV:s rekommendation för hur stor marginal som behövs för att klara oväntade utgiftsökningar.

De takbegränsade utgifterna beräknas med god marginal bli lägre än dessa nivåer. Den kvarvarande marginalen, det vill säga efter ESV:s rekommenderade säkerhetsmarginal på en procent, är

som minst i år och nästa år. Denna kan tolkas som en indikation på utrymme för ytterligare utgiftsökningar, under förutsättning att dessa samtidigt är förenliga med överskottsmålet. Att det strukturella sparandet i år och nästa år ligger lägre än en tredjedels procent av BNP innebär dock att det finns ett begränsat utrymme för ofinansierade satsningar, se tabell 46.

Utgiftstaket – för statens och ålderspensionssystemets utgifter

Utgiftstaket omfattar alla utgiftsområden på statens budget förutom statsskuldsräntorna. Dessutom ingår utgifterna inom ålderspensionssystemet. Utgiftstaket syftar främst till att sätta en gräns för storleken på statens utgifter. Detta understödjer överskottsmålet.

Enligt budgetlagen ska regeringen föreslå och riksdagen besluta om utgiftstak för minst tre år framåt i tiden. Regeringens förslag ska presenteras i budgetpropositionen varje år.

Utgiftstaket begränsar den faktiska förbrukningen av anslagsmedel. Det betyder att även utnyttjande av anslagsparande och anslagskrediter ska rymmas därunder.

För att behålla utgiftstakets ursprungliga begränsning justeras beslutade taknivåer så att effekten av budgettekniska förändringar som påverkar utgifterna neutraliseras. Detta sker genom så kallade tekniska justeringar, vilka normalt föreslås i budgetpropositionen. Vid två regeringsskiften har det också gjorts reella justeringar av utgiftstak. Se prognostabellen Utgiftstak och förändringar av dessa på ESV:s webbplats.

6.4 Balanskravet i kommunsektorn

Sämre förutsättningar att klara balanskravet

Resultatet för kommunsektorn som helhet sjönk 2018, från rekordhöga nivåer 2017, och fortsätter att sjunka även 2019. Det blir allt svårare för kommunsektorn att klara balanskravet framöver.

Kommande år bestäms konsumtionsutgifterna utifrån de beräknade inkomsterna samt antagandet om att kommunsektorn som helhet når upp till balans, se ruta Beräkningsmetod för kommunsektorn.

För att uppnå god ekonomisk hushållning siktar kommuner och regioner ofta på ett resultat som är högre än balans. SKL rekommenderar ett resultat som motsvarar 2 procent av totala skatte- och bidragsinkomster. År 2021 och 2022 beräknas denna andel ligga på 0,5 procent för hela sektorn, se tabell 40 i avsnitt 4.4, det vill säga långt under det rekommenderade resultatet.

Balanskravet – för kommuner och regioner

Balanskravet gäller för enskilda kommuner och regioner sedan 1998. Detta innebär att alla kommuner ska upprätta budgetar för nästkommande år så att kostnaderna inte överstiger intäkterna. Kommunerna kan alltså inte budgetera underskott. Det balanskravsresultat som då utvärderas är årets resultat rensat för vissa poster som inte avser den egentliga verksamheten. Om ett underskott uppstår ska det balanseras med överskott under de tre kommande åren.

Sedan 2013 finns det, under vissa förutsättningar, möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat till en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna kan sedan användas om underskott uppstår efterföljande år. Utöver balanskravet ska kommuner och regioner leva upp till regler som infördes 2005 i kommunallagen under benämningen "god ekonomisk hushållning". Bland annat krävs att finansiella mål som är av betydelse för att leva upp till god ekonomisk hushållning anges och följs upp.

7 Revideringar

Jämfört med föregående prognos har statens budgetsaldo reviderats ner för samtliga prognosår, och särskilt för 2020–2021. Det beror på att skatteintäkterna ökar långsammare än i föregående prognos samtidigt som flera av de takbegränsade utgifterna reviderats upp. Den makroekonomiska bilden är i stort sett oförändrad.

7.1 Revideringar sedan marsprognosen

Makroekonomisk utveckling

Konjunkturbilden är i stort sett densamma som i föregående prognos. Prognosen för BNP-tillväxten har höjts något 2019 men sänkts åren därefter. Bedömningen för sysselsättningen är i stort sett oförändrad på kort sikt. Potentiell sysselsättning är dock höjd vilket innebär att sysselsättningen och antalet arbetade timmar ökar snabbare på lite längre sikt. Potentiell produktivitetstillväxt är samtidigt sänkt vilket innebär att potentiell BNP är oförändrad.

Tabell 48. Makroekonomiska nyckeltal, revideringar sedan marsprognosen
Procentenheter om inget annat anges

	2019	2020	2021	2022
BNP, fasta priser	0,2	-0,1	-0,1	-0,2
Sysselsatta, 15-74 år	-0,1	0,0	0,3	0,3
Antal arbetade timmar	0,1	0,0	0,3	0,3
Löner enligt KL	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Lönesumma	-0,4	-0,1	0,2	0,2
KPIF	0,0	-0,2	-0,2	-0,1
Reporänta ¹	-0,25	-0,25	-0,75	-1,00
SEK/Euro	0,2	0,4	0,3	0,1

Källa: ESV

¹ Värde vid årets slut.

- BNP-tillväxten har höjts med två tiondelar i år, främst på grund av en högre export. Hushållens konsumtion och investeringarna har däremot sänkts. Nästa år har tillväxten reviderats ner med en tiondel. Även då är det framför allt hushållens konsumtion som har sänkts samtidigt som nettoexporten ger ett något större bidrag än i föregående prognos.

- Prognoserna för sysselsättningen och antalet arbetade timmar är i stort sett oförändrade för i år och nästa år. På lite längre sikt har de dock höjts eftersom potentiell sysselsättning nu bedöms vara högre. Vi räknar nu med att sysselsättningsgraden kan ligga kvar på en högre nivå vid ett normalt konjunkturläge än vad vi räknade med i marsprognosen.
- Det höga resursutnyttjandet har ännu inte slagit igenom i en högre löneökningstakt. Därför har vi sänkt prognosen för löneökningstakten på kort sikt. Vi gör också bedömningen att den kommer att förbli lägre än tidigare väntat även på längre sikt.
- Eftersom timlöneökningen har sänkts har även prognosen för lönesumman sänkts i år. År 2021 och 2022 ökar den dock mer än tidigare eftersom den höjda prognosen för antalet arbetade timmar motverkar sänkningen av timlönen.
- Såväl Riksbanken som Fed och ECB har sänkt sina räntebanor, vilket har föranlett att vi har sänkt prognosen för både svenska och utländska räntor. Detta gäller såväl korta som långa räntor.
- Kronan har fortsatt att försvagas mot både euron och den amerikanska dollarn. Vi väntar oss att den ska vara svagare än tidigare både kortsiktigt och på längre sikt.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Jämfört med föregående prognos har skatteintäkterna reviderats ner för samtliga prognosår. De största justeringarna består av sänkta kapitalskatteintäkter från hushållen samt ökade intäkter från skatt på bolagsvinster. Statens skatteinkomster har reviderats ner i år på grund av att skatteintäkterna 2018 har reviderats ner. Även 2021 har statens inkomster reviderats ner, vilket till största del beror på periodiseringar.

Tabell 49. Inkomster i statens budget, revideringar sedan marsprognosen
Miljarder kronor

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Skatt på arbete	0,0	1,4	-2,8	-6,8	-3,3	-0,1
Skatt på kapital	0,0	-8,2	5,6	3,2	3,3	0,2
varav						
skatt på kapital, hushåll	0,0	-7,9	0,7	-0,5	1,2	1,2
skatt på bolagsvinster	0,0	-0,3	3,8	5,2	5,0	3,7
avkastningsskatt	0,0	0,0	0,0	-2,6	-3,9	-5,7
Skatt på konsumtion och insatsvaror	0,0	-1,2	1,3	2,7	0,6	-1,3
varav						
mervärdesskatt	0,0	-0,7	-0,5	-0,7	-2,2	-3,3
övriga skatter på energi och miljö	0,0	0,0	0,7	2,0	2,0	2,0
Restförda och övriga skatter	0,4	-0,6	-5,4	-0,8	-0,7	-0,5
Offentliga sektorns skatteintäkter	0,3	-8,6	-1,2	-1,8	-0,3	-2,0
varav						
kommunalskatt	0,0	1,7	-0,2	-0,9	0,2	1,4
ålderspensions-systemet	0,0	0,1	-0,7	-1,6	-0,5	-0,2
Statens skatteintäkter	0,3	-10,4	-0,4	0,8	0,1	-3,2
Periodisering av skatter	-0,3	10,4	-6,4	0,2	-10,9	1,8
Övriga inkomster staten	0,0	0,0	-1,1	1,4	1,9	4,4
Totala inkomster statens budget	0,0	0,0	-7,9	2,3	-9,0	3,0

Källa: ESV

- Skatt på arbete har reviderats ner i år och kommande två år på grund av att lönesumman har reviderats ner.
- Hushållens kapitalskatter har reviderats ner 2018 till följd av att det preliminära taxeringsutfallet indikerar att hushållens kapitalvinster var lägre än tidigare beräknat. Kommande år har ränteinkomsterna och schablonintäkterna reviderats ner till följd av sänkta marknadsräntor. Detta motverkas dock av lägre ränteutgifter och därmed lägre ränteavdrag.

- Skatt på företagsvinster har reviderats upp 2019–2022. Det beror främst på att lönesumman i näringslivet har reviderats ner mer än förädlingsvärdet. Avkastningsskatten har reviderats ner 2020–2022. Det är en följd av att lågränteläget beräknas hålla i sig längre.
- Ändrad redovisningsskyldighet för energiskatt på el ger upphov till en omperiodisering av utfallet för 2018, som omfattar 14 månader i stället för 12. Då justeringen är av teknisk karaktär påverkas inte banan för skatteintäkterna bortom innevarande år. Utan omperiodisering skulle utfallet för 2018 följa utvecklingen från tidigare år och prognosen för skatteintäkterna vara stigande även 2019.
- Skatt på spel har reviderats upp 2019–2022. Det beror på att omregleringen av spelmarknaden 2019, baserat på hittillsvarande utfall, väntas medföra större skatteintäkter än vad som beräknades i propositionen. Samtidigt har inlevererat överskott från Svenska Spel reviderats ner, vilket medför att de totala skatteintäkterna endast påverkas marginellt.
- Statens inkomst av Riksbankens inlevererade överskott har reviderats upp för åren 2020–2022. Lägre internationella marknadsräntor höjer marknadsvärdet på Riksbankens obligationer, vilket ger ett större överskott och därmed ett utökat utdelningsutrymme.

Utgifterna i statens budget

Jämfört med föregående prognos har statens utgifter reviderats upp samtliga år. Revideringarna är särskilt omfattande för 2020 och 2021 och förklaras främst av högre utgifter för Arbetsmarknad och arbetsliv samt av högre utgifter för avgiften till EU.

Tabell 50. Utgifter på statens budget, utgiftsområden som har reviderats mest sedan marsprognosen

Miljarder kronor

	2019	2020	2021	2022
Migration	0,5	0,3	-0,3	-0,9
Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-0,3	-0,3	-0,5	-2,6
Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-0,5	1,8	1,2	1,0
Arbetsmarknad och arbetsliv	2,3	3,2	4,2	4,5
Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-1,0	1,0	1,3	1,6
Kommunikationer	0,4	0,2	-0,3	-0,8
Statsskuldsräntor m.m.	0,0	1,0	0,0	-3,1
Avgiften till Europeiska unionen	-0,1	1,5	5,8	5,5
Summa takbegränsade utgiftsområden	2,2	8,9	13,1	8,0
Totala utgifter statens budget	1,2	12,7	16,6	4,4
Totala inkomster statens budget	-7,9	2,3	-9,0	3,0
Statens budgetsaldo	-9,1	-10,4	-25,5	-1,4

Källa: ESV

- Utgifterna för Migration har höjts i år men sänkts åren 2021–2022. I vårändringsbudgeten satsades det pengar på domstolsprövningar i utlänningsärenden vilket har höjt prognosen för 2019. Fler ärenden i domstolarna leder till fler rättsliga biträden vilket även det har höjt utgifterna. Samtidigt har prognosen för genomsnittligt antal inskriva i mottagningsystemet sänkts vilket minskar kostnaderna för Ersättningar och bostadskostnader åren 2021–2022.
- Utgifterna för Hälsovård, sjukvård och social omsorg har reviderats ner samtliga år. För 2019 beror revideringen till stor del på förslag i vårändringsbudgeten. För åren 2020–2021 beror revideringen främst på lägre utgifter för den statliga assistansersättningen till följd av färre brukare. För 2022 beror revideringen i första hand på att en personalsatsning om 2 miljarder kronor inom anslaget Bidrag till folkhälsa och sjukvård avslutas efter 2021. Tidigare räknade vi med att den skulle pågå även under 2022.
- Utgifter för Ekonomisk trygghet vid ålderdom har reviderats ner 2019 och upp kommande år. Sänkningen av prognosen 2019 beror på att ESV nu räknar med att den höjning av bostadstillägget som ingick i den av riksdagen beslutade budgeten träder i kraft tidigast 2020. Kommande års upprevideringar beror främst på den

nu lagda propositionen om förbättrat grundskydd för pensionärer.

- Utgifterna för Jämställdhet och nyanlända invandras etablering har höjts samtliga år. Åtgärder mot segregation har höjts i år efter satsningar i vårändringsbudgeten för att infria alla åtaganden för 2019. Fler kommunmottagna 2020 höjer utgifterna för de resterande åren.
- Utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv har reviderats upp samtliga år. Andelen arbetslösa som får a-kassa har höjts hela perioden och den genomsnittliga inkomstrelaterade dagpenningen är också något högre. Från och med nästa år räknar vi med fler öppet arbetslösa. Även utgifterna för Samhall revideras upp alla år då antalet platser väntas bli fler. Från och med nästa år räknar vi också med högre utgifter för nystartsjobb då kravet på kollektivavtalsliknande förhållanden tagits bort.
- Utgifterna för Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande revideras ner i år men upp följande år. Det är främst anslaget Investeringssöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande som har reviderats. Förskjutning av utbetalningar av stödet från 2019 till 2020 gör att utgifterna revideras ner i år och upp nästa år. För 2021 och 2022 föreslår regeringen ökade medel i den ekonomiska vårpropositionen, vilket ger högre utgifter dessa år.
- Utgifterna för EU-avgiften har höjts åren 2020–2022. En svagare eurokurs har höjt utgifterna för samtliga dessa år. EU:s långtidsbudget sträcker sig fram till 2020, därefter är det oklart vad som händer med Sveriges rabatter. Vi har därför tagit bort Sveriges rabatt på BNI och momsavgifterna, vilket vi inte hade gjort i förra prognosen. Det innebär att utgifterna höjts åren 2021–2022.
- Riksgäldens nettoutlåning har reviderats ner i år. En förändrad upplåningstakt och återbetalning av lån för vissa infrastrukturinvesteringar har sänkt utlåningen något. Dessutom bidrar låga utfall till att nettoutlåningen justeras ner. För 2020 och 2021 revideras nettoutlåningen upp, främst på grund av valutakursförändringar som ökar Riksbankens lån.

De offentliga finanserna

Den offentliga sektorns finansiella sparande har reviderats ner såväl innevarande år som framåt.

Tabell 51. Offentliga sektorns sparande, revideringar sedan marsprognosen
Procent av BNP

	2018	2019	2020	2021	2022
Staten	0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1
Kommunsektorn	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1
Ålderspensionssystemet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentliga sektorn	0,2	-0,2	-0,3	-0,4	-0,3

Källa: ESV

- Utfallet för sparandet i den offentliga sektorn 2018 blev högre än föregående prognos. För samtliga prognosår har sparandet dock reviderats ner. Det är både sparandet i staten och i kommunsektorn som har sänkts. I staten är detta huvudsakligen en effekt av lägre inkomster och i kommunsektorn av högre utgifter än i föregående prognos.

8 Fördjupningsavsnitt

- Maastrichtskulden

Maastrichtskulden

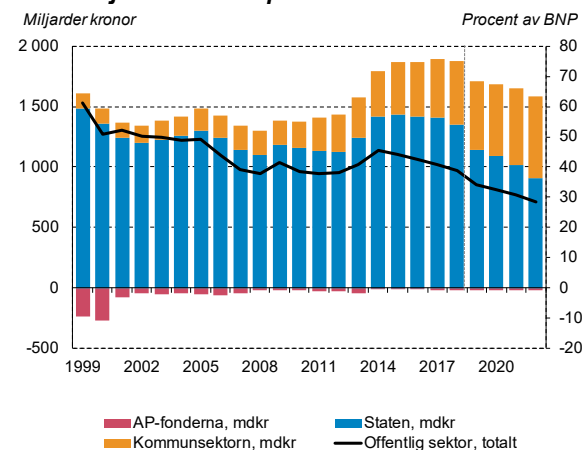
Maastrichtskulden – den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld – har minskat markant som andel av BNP sedan 1999. År 2018 uppgick den till 38,8 procent och prognosen för 2019–2022 visar på en fortsatt nedgång. BNP-tillväxten i kombination med ett positivt finansiellt sparande sett över hela perioden förklarar nedgången. Nominellt har skulden i kommunsektorn successivt ökat över tid, medan statens skuld har minskat sedan 1999 även om nivån har varierat en del mellan åren. I avsnittet beskrivs utvecklingen av Maastrichtskulden och de faktorer som bidragit till den i nuläget historiskt sett låga skuldkvoten. Vidare förs en diskussion om skuldankaret³⁰ och prognosen för Maastrichtskulden de närmaste åren. Avslutningsvis visas att Sveriges skuld som andel av BNP är bland de lägsta i EU.

Maastrichtskulden avser den offentliga sektorns bruttoskuld reducerat med AP-fondens innehav av statsobligationer, det vill säga den konsoliderade skulden. Skulden består i dagsläget till knappt tre fjärdedelar av statens skuld. Under perioden 1999–2018 har skuldnivån i kronor förändrats både upp och ner. År 2017 nådde den sin högsta nivå sedan 1999, 1 870 miljarder kronor. Den kommunala sektorns skuld har ökat stadigt, särskilt sedan 2010. Den statliga skulden har däremot varierat mer i nivå men låg förra året lägre än 1999 (diagram 1). Minskningen av statens skuld förklaras till stor del av överskott i det finansiella sparandet, men också av olika engångseffekter, till exempel försäljning av statlig egendom. Överföringen av medel från AP-fonderna till staten är också en engångseffekt som har minskat statsskulden. Däremot har överföringen inte förändrat den offentliga sektorns totala konsoliderade skuld, det vill säga Maastrichtskulden.

Även om Maastrichtskulden ökat i kronor har den minskat i förhållande till BNP under nästan hela perioden, särskilt de senaste åren (diagram 2). Pro-

gnosen för statens skuld visar på en fortsatt minskning 2019–2022. Kommunsektorns skuld förväntas däremot fortsätta öka framöver.

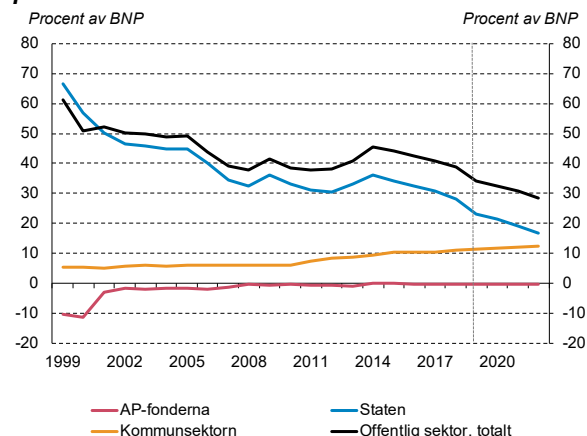
Diagram 1. Maastrichtskulden som andel av BNP och i miljarder kronor per sektor 1999–2022

Källa: ESV:s bearbetning av SCB-data

Anm.: I konsolideringen dras AP-fondernas innehav av statsobligationer av. Från 2001 är den posten betydligt mindre än tidigare eftersom en stor del av statsobligationerna då överförts till staten i samband med omläggning av pensionssystemet.

Diagram 2. Maastrichtskulden som andel av BNP per sektor 1999–2022

Källa: ESV:s bearbetning av SCB-data

³⁰Riktmärket för skuldens nivå i det finanspolitiska ramverket, skuldankaret, är satt till 35 procent av BNP på medellång sikt med en

avvikelsemarginal på 5 procentenheter uppåt eller nedåt. Skuldankaret infördes med det nya finanspolitiska ramverket 2019.

Olika skuldbegrepp

Maastrichtskulden: Definieras av EU-regler. Den består av den offentliga sektorns *konsoliderade* bruttoskuld, det vill säga. staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet (AP-fonderna) efter justering av interna skulder dem emellan. Enligt EU:s finanspolitiska regler får skulden inte överstiga 60 procent av BNP.

Konsoliderad statsskuld: Innebär att skulden justeras för statliga myndigheters innehav av statspapper. Det är framför allt Kärnavfallsfondens och Insättningsgarantinämndens innehav av statspapper som konsolideras. Skuldbegreppet används bland annat i regeringens budgetpropositioner och i ESV:s prognoser.

Okonsoliderad statsskuld: Består av värdet av Riksgäldens alla utestående skuldinstrument. Riksgälden redovisar även en variant med avdrag för vissa finansiella tillgångar: vidareutlåning till Riksbanken och andra stater samt avdrag för förvaltningstillgångar.

Exempel på skillnader: Kapitalplaceringar i skattekonton samt kontobehållning i Riksgälden för den tillfälliga förvaltningen av premiepensionsmedlen är exempel på poster som sänker både den konsoliderade och okonsoliderade statsskulden. Posterna läggs dock till i den statliga skuld som ingår i Maastrichtskulden eftersom dessa medel inte tillhör staten.

Maastrichtskulden har ökat i kronor sedan 1999

Faktorer som påverkar utvecklingen av Maastrichtskulden

Förändringen av den offentliga sektorns bruttoskuld beror dels på det finansiella sparandet, dels på faktorer som bara påverkar skulden men inte det finansiella sparandet, så kallade stock-flow förändringar (se nedan). BNP-utvecklingen påverkar skuldkvoten, dvs. skulden som andel av BNP.

Maastrichtskulden har ökat med 488 miljarder kronor mellan 1999 och 2018 (tabell 1). Den offentliga sektorns finansiella sparande har totalt sett bidragit till att sänka skulden med 321 miljarder kronor. Statens och AP-fondernas finansiella sparande har tillsammans bidragit till att sänka skulden med 456 miljarder kronor, medan kommunsektorn har höjt den med 135 miljarder kronor.

Tabell 1. Förändring av Maastrichtskulden och bidrag till förändringen 1999–2018

Miljarder kronor

	1999	2004	2009	2014	2018	1999-2018
Skuld	1 371	1 372	1 361	1 792	1 859	
Skuldförändring			1	-11	430	67
Förklaras av						
Finansiellt sparande			-51	-274	157	-153
Stock-flow			52	263	274	221
						809

Källa: ESV, Riksgälden och SCB

Anm.: Stock-flow avser poster som påverkar Maastrichtskulden men inte det finansiella sparandet. Det gäller till exempel försäljning av aktier och Riksbankens lån i Riksgälden.

Den så kallade stock-flow-posten har bidragit till en ökning av Maastrichtskulden med 809 miljarder kronor mellan 1999 och 2018. I stock-flow ingår sådana poster som påverkar Maastrichtskulden men som inte påverkar det finansiella sparandet. Ett exempel är försäljningsinkomster (bolag, aktier och mark) och extraordinära utdelningar vilka minskar skulden men inte påverkar sparandet. Ett annat exempel är Riksgäldens lån till Riksbanken som höjer statens skuld vid utbetalning av lånen, men minskar den lika mycket när lånen återbetalas. Förändringar till följd av periodiseringar av räntor och skatter samt Riksgäldens skulddispositioner ingår också i stock-flow-posten. Många av dessa går dock åt olika håll vid olika år och tenderar att jämnas ut över tid.

Den enskilt största posten bland dessa flöden är Riksgäldens lån till Riksbanken för att stärka valutareserven. Lånen togs i dollar och euro under 2009 och 2013 och ökade från cirka 199 miljarder kronor 2014 till 243 miljarder kronor 2018 (tabell 1). Uppgången under dessa år berodde till stor del på försvagningen av kronan.

CSN-lånen är ytterligare en stock-flow-post som har varit betydande. Den har ökat Maastrichtskulden med 130 miljarder kronor under perioden. En annan post är att kommuner och regioner tar upp lån för vidareutlåning till egna bolag. Sedan 2002 har denna vidareutlåning ökat med 258 miljarder kronor. Repor och förutbetalda skatter har ökat skulden med drygt 220 miljarder kronor.

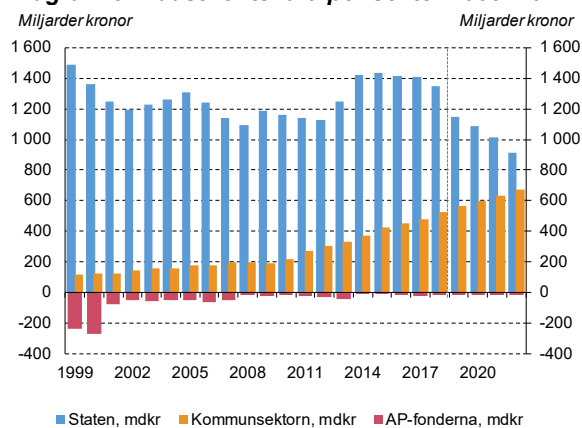
Försäljningsinkomster och extraordinära utdelningar i staten har tvärtom minskat skulden. Det är

engångsposter som har sänkt Maastrichtskulden och statskulden med 335 miljarder kronor.³¹

Stigande skuld i kommunsektorn ökar Maastrichtskulden

Den kommunala sektorns skuld har ökat över tid och därmed bidragit till att höja Maastrichtskulden. Ökningen av kommunsektorns skuld har pågått under hela perioden sedan 1999, men den är särskilt tydlig under 2010-talet (diagram 3).

Diagram 3. Maastrichtskuld per sektor 1999–2022

Källa: ESV:s bearbetning av SCB-data

Kommunskuldens komponenter

Skulden i den kommunala sektorn består till största del av de lång- och kortfristiga skulder som kommunerna, regionerna och de kommunala förbunden redovisar i sina balansräkningar.³² Utöver det räknas också skulder i kommunala bolag som ingår i den offentliga förvaltningen enligt SCB:s klassificering. Av totalt 1 970 bolag inom kommun- och landstingssektorn ingick 7 procent i den offentliga förvaltningen 2017.³³ Under perioden 2015–2017 har andelen ökat från 4 till 7 procent. Pensionspremier klassas enligt Maastrichts bestämmelser som en skuld. Den totala skulden i kommunsektorn konsolideras inom sektorn och mot de övriga sektorerna, staten och AP-fonderna.³⁴

Skulden har ökat från 118 till 528 miljarder kronor mellan 1999 och 2018. I förhållande till BNP var skulden i princip oförändrad, runt 5–6 procent fram till 2010. Därefter har den successivt ökat till 11 procent som andel av BNP 2018.

Det senaste decenniets ökade behov av investeringar har bidragit till en större grad av extern finansiering och därmed en högre skuldsättning för kommunsektorn. En stor del av ökningen kan härledas till finansiering av investeringar i kommunala bolag.³⁵ Sektorns skuld påverkas om dessa bolags investeringar finansieras genom att kommunerna eller regionerna tar lån som sedan slussas vidare till bolagen, så kallade vidareutlåning.

Investeringsbehoven drivs framför allt av befolkningstillväxten. En ökande befolkning ställer krav på uppbyggnad av infrastruktur, lokaler, bostäder och vägar med mera. Investeringar i fastigheter, bostäder och infrastruktur står för mer än hälften av de totala investeringarna.

BNP-tillväxten har bidragit mest till den sjunkande kvoten för Maastrichtskulden

Minskningen av skuldkvoten, Maastrichtskulden som andel av BNP, beror till stor del på en positiv BNP-utveckling och ett ökat finansiellt sparande över tid (tabell 2). Sammantaget har BNP-utvecklingen bidragit till en minskning av skuldkvoten med 34 procentenheter och det finansiella sparandet har bidragit med 10 procentenheter. Stock-flow-posterna har tvärtom bidragit till en höjning av skuldkvoten med 22 procentenheter.

³¹ Försäljningarna avsåg främst en del av ägandet i Telia Sonera 2000–2011 (87 mdkr), hela Vin & Sprit och Vasakronan 2008 (50 respektive 25 mdkr) samt resterande innehav i Nordea 2005–2013 (62 mdkr).

³² Efter avdrag för leverantörsskulder inom regionerna men inte kommunerna samt justeringar utifrån de nominella värderingsprinciperna som gäller för Maastrichtskulden.

³³ SCB:s statistiska databaser om kommunalt och regionalt ägda företag efter län, region och sektor.

³⁴ SCB konsoliderar skulden med hjälp av information från en årlig enkät som kommunerna och regionerna får där de bland annat får svara på vilka skulder och fordringar de har gentemot varandra.

³⁵ Se exempelvis Kommuninvests rapporter om den kommunala låneskulden åren 2013–2017.

Tabell 2. Olika bidrag till förändring av kvoten för Maastrichtskulden mellan 1999 och 2018
Procent respektive procentenheter

Skuldkvot 1999 (procent av BNP)	61,3
Bidrag till förändringen (procentenheter)	
Finansiellt sparande	-10,1
Varav:	
Ränteutgifter	27,0
Finansiellt sparande exklusive ränteutgifter	-37,1
Stock-flow	22,1
Nominell BNP	-34,5
Skuldkvot 2018 (procent av BNP)	38,8

Källa: ESV:s bearbetning av SCB-data.

Anm.: Stock-flow avser poster som påverkar Maastrichtskulden men inte det finansiella sparandet. Det gäller till exempel försäljning av aktier och Riksbankens lån i Riksgälden.

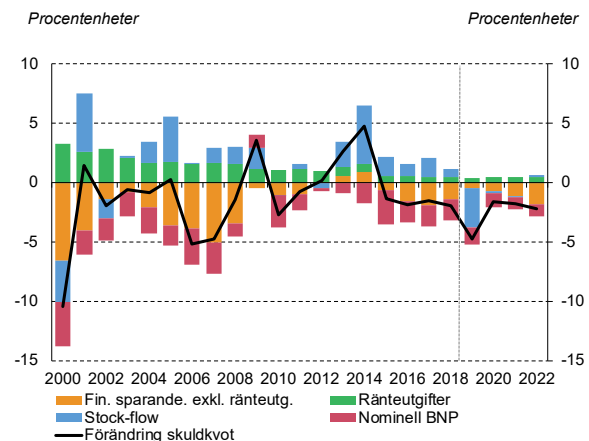
Överskottsmålet för den offentliga sektorns finansiella sparande, som infördes år 1996 och tillämpades första gången 1997, har bidragit till att sänka skulden men det största bidraget står alltså BNP-tillväxten för.³⁶ Målet om ett överskott på 1 procent av BNP över en konjunkturcykel (som tillämpades till och med 2018) uppfyllades inte. Om målet hade nåtts skulle det ha inneburit att skulden amorterats i större utsträckning.

Förändringar i både finansiellt sparande exklusive ränteutgifter och nominell BNP-utveckling har bidragit till att minska skuldkvoten under nästan samtliga år (diagram 4). Bidraget från stock-flow-posten har varierat mer än övriga poster över tid men har totalt sett höjt skuldkvoten. Ett exempel då stock-flow-posten höjde skuldkvoten relativt mycket var 2014. Skuldkvoten höjdes då med närmare 5 procentenheter. Det berodde bland annat på att tillgångsförvaltande myndigheter fick ha utestående repor över årsskiftet.³⁷ Sammantaget uppgick dessa till 70 miljarder kronor.³⁸ Förändringar i skulddispositioner m.m.³⁹ bidrog 2014 med ytterligare 45 miljarder kronor till höjningen av skulden.

³⁶ Ursprungligen var överskottsmålet 2 procent av BNP. År 2007 sänktes målet till 1 procent efter ett beslut av Eurostat som innebar att sparandet i premiepensionssystemet inte längre fick räknas med i den offentliga sektorns sparande. Från och med 2019 är målet 0,33 procent av BNP.

³⁷ En repa (repurchase agreement) innebär att tillgångar säljs samtidigt som ett avtal ingås om att återköpa dessa tillgångar vid en bestämd tid. Här kan det handla om exempelvis Kärnavfallsfonden som säljer obligationer och förbinder sig att återköpa dessa inom några dagar eller veckor.

Diagram 4. Årlig förändring av skuldkvoten för Maastrichtskulden och bidrag till förändringen 1999–2022

Källa: ESV och ESV:s bearbetning av SCB-data

Anm.: Stock-flow avser poster som påverkar Maastrichtskulden men inte det finansiella sparandet. Det gäller till exempel försäljning av aktier och Riksbankens lån i Riksgälden. Staplarna visar förändringar mellan åren. Första stapeln till vänster visar förändringen mellan 1999 och 2000.

Ränteutgifternas årliga påverkan på skuldkvoten har avtagit över tid (diagram 4).⁴⁰ I början av perioden, mellan 1999 och 2000, bidrog ränteutgifterna till att höja skuldkvoten med 3,3 procentenheter. Två decennier senare ökar skuldkvoten med endast 0,5 procentenheter på grund av ränteutgifterna. Det är framför allt en följd av att marknadsräntorna har fallit under perioden 1999–2018. Räntan på en 5-årig statsobligation var i genomsnitt 5 procent 1999, men endast 0,1 procent 2018. Det har successivt sänkt ränteutgifterna för såväl staten som kommunerna.

Prognosen 2019–2022 visar på en fortsatt årlig minskning av skuldkvoten, särskilt 2019. Förändringen i stock-flow-posten är enligt prognosen tydligt negativ och beräknas bidra till en minskning av skuldkvoten för första gången sedan 2012. En viktig förklaring är att Riksbankslånen minskar med närmare 70 miljarder kronor 2019 på grund av Riksbankens beslut att inte refinansiera de valutalån som förfaller mellan maj och december i år. Till

³⁸ Maastrichtskulden påverkades av dessa repor men inte statsskulden. Se ESV:s prognos juni 2015 s. 30.

³⁹ Bland statens skulddispositioner ryms främst tillgångarna i Riksgäldens likviditetsförvaltning, förändring av realiserade valutadifferenser, affärs- och likviditetsjusteringar och upplupen inflationskompensation.

⁴⁰ Ränteutgifterna bruttoredovisas men kan också redovisas netto. I så fall inkluderas även ränteintäkterna från t.ex. AP-fondernas innehav.

detta kommer ett nästan lika stort bidrag från skuld-dispositioner m.m. som beräknas sänka stats-skulden respektive Maastrichtskulden med ytterli-gare 65 miljarder kronor.

Prognosen för Maastrichtskulden närmar sig nedre gränsen för skuldankaret

ESV:s prognos för 2019 visar att den nedåtgående trenden för Maastrichtskulden som andel av BNP håller i sig (diagram 1 och 2). Med ett antagande om oförändrad politik pekar prognosen på att skuldkvoten kommer att hamna under den nedre gränsen för skuldankaret, det vill säga under 30 procent av BNP. Prognosen visar dock att skulden ligger inom skuldankarets gränsvärden alla år förutom 2022. Då beräknas skuldkvoten falla under 30 procent. (Se kapitel om offentliga skulden). Detta är till stor del en effekt av ESV:s prognosmetod där budgetöverskotten successivt stiger till följd av att finanspolitiken antas vara oförändrad. Det går dock inte att utesluta att andra, ännu okända, faktorer skulle kunna medföra att skulden faller under 30 procent av BNP. Vid en sådan avvikelse skulle regeringen behöva lämna en skrivelse till riksdagen och förklara vad som orsakat avvikelsen och hur den ska hanteras. Några fasta regler för hur en avvikelse ska åtgärdas finns inte.

Att skuldankaret har en övre gräns för skuldkvoten är förståeligt, men att det också finns en nedre gräns kan tyckas märkligt. Det finns dock negativa konsekvenser av en alltför låg skuldsättning. Det rör främst statens skuld eftersom statspapper är viktiga för kapitalmarknadernas funktionssätt. En väl fungerande statspappersmarknad bidrar med en riskfri jämförelseränta och innebär att det finns säkra tillgångar i det finansiella systemet. Tillgången på statspapper påverkar därför i förlängningen även kreditgivningen till företag och privatpersoner.

Det finns även beredskapsmässiga skäl att inte minska skulden allt för mycket. Om staten skulle sluta ge ut statspapper under en längre period skulle investerare sluta handla i svenska obligationer samtidigt som statens låneberedskap skulle minska. Det riskerar att medföra sämre finansieringsmöjligheter och högre räntekostnader i en framtid där ekonomin försämras och lånebehoven ökar igen.

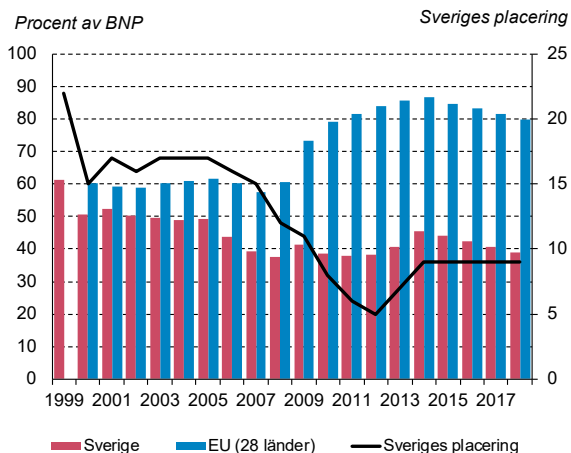
Skuldkvoten påverkas, som visats tidigare, också av engångseffekter som inte alltid är direkt kopplade till den ekonomiska utvecklingen, exempelvis de lån som staten tagit upp för Riksbankens räkning för att förstärka valutareserven. Eftersom staten har en fordran på Riksbanken på motsvarande belopp utgör vidareutlåningen egentligen inte en skuld för staten som helhet. Förändringar i riksbankslånen påverkar dock skuldankaret och orsakar svängningar i skulden som inte beror på den ekonomiska politiken. Om Riksbanken exempelvis skulle återbetala samtliga utestående lån skulle skuldkvoten minska med nära 5 procentenheter och därmed riskera att avvika från skuldankaret. En sådan avvikelse bör rimligen hanteras annorlunda och mer mekaniskt än en avvikelse som beror på svängningar i det finansiella sparandet. Det kan till exempel handla om att göra tekniska justeringar av skuldankaret på samma sätt som skett med utgiftstaket vid flera tillfällen.

Sveriges Maastrichtskuld är bland de lägsta i EU

Sveriges Maastrichtskuld ligger på en betydligt lägre nivå än 60 procent av BNP, som är den högsta tillåtna nivån i EU enligt reglerna i stabilitets- och tillväxtpakten.⁴¹ I jämförelse med andra EU-länder placerar sig Sverige bland de tio med lägst skuld som andel av BNP mellan 2010 och 2018 (diagram 5).

⁴¹ Utöver en högsta nivå för Maastrichtskulden har ytterligare ett krav tillkommit 1997. Budgetunderskottet får inte vara större än tre procent av BNP. Fjorton länder uppfyller för närvarande båda kraven.

Diagram 5. Maastrichtskulden i Sverige och i EU:s 28 länder 1999–2018⁴²

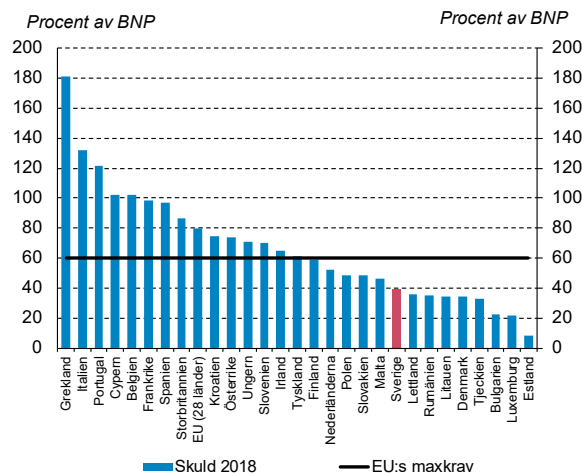

Källa: ESV:s bearbetning av Eurostat

Sveriges skuldkvot har minskat med 22 procentenheter, från 61,3 till 38,8 procent av BNP mellan 1999 och 2018.⁴³ EU-genomsnittet (28 länder) har tvärtom ökat med 20 procentenheter mellan 2000 och 2018. Ökningen var tydlig 2009 och de närmast följande åren, vilket hänger samman med de statsfinansiella problem ett flertal europeiska länder fick i efterdyningarna av den globala konjunkturedgången som inleddes i samband med finanskrisen i USA 2008. Gapet mellan Sveriges och EU-ländernas genomsnittliga skuldkvot har således ökat avsevärt. Från att ha haft en skuld över genomsnittet i EU åren 1999–2006 så är Sveriges skuldnivå numera betydligt lägre än genomsnittet. Många länder i EU har dock haft höga skulder under hela 2000-talet, och skuldbördan utvecklades till en skuld- och bankkras.

År 2018 översteg hälften av EU-ländernas Maastrichtskuld EU-kravet på 60 procent av BNP (diagram 6). Grekland, Italien, Portugal, Cypern och Belgien hade en skuldkvot på över 100 procent. Estland, Luxemburg och Bulgarien utmärkte sig genom en mycket låg skuldkvot. Estlands skuldkvot har varit den lägsta under hela perioden 1999–2018. År 2007 var den så låg som 3,7 procent av BNP.

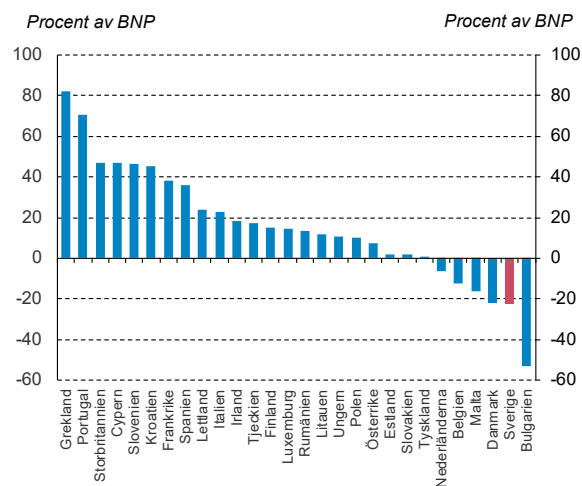
Diagram 6. Maastrichtskulden per EU-land 2018

Källa: ESV:s bearbetning av Eurostat

Under perioden 1999–2018 har 22 av de 28 EU-länderna ökat sin skuldkvot (diagram 7). Enbart sex länder har minskat den, varav Bulgarien utmärker sig med en minskning på över 53 procentenheter följt av Sverige, Danmark, Malta, Belgien och Nederländerna.

Diagram 7. Förändring av EU-ländernas Maastrichtskuld 1999–2018

Källa: ESV:s bearbetning av Eurostat

statsbudgeten. Överföringar av statsobligationer har däremot inte påverkat Maastrichtskulden. Se AP-fonden och det reformerade ålderspensionssystemet, Ds 1998:7.

⁴² År 1999 saknas statistik angående genomsnittet för EU (28 länder).
⁴³ Mellan 1999 och 2000 minskade Maastrichtskulden till följd av överföringar av likvida medel och bostadspapper från AP-fonden till

Tabeller över inkomster och utgifter på statens budget

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget 2013–2022

Miljarder kronor	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Skatt på arbete	972,4	993,7	1 049,8	1 137,1	1 194,1	1 242,6	1 269,3	1 310,3	1 353,7	1 399,0
Direkta skatter	523,0	530,3	558,3	607,1	635,3	657,4	663,4	685,9	708,1	731,4
Kommunal skatt	581,9	602,7	635,7	669,6	700,1	727,7	751,2	776,7	801,8	828,1
Statlig skatt	44,8	47,4	50,8	55,6	58,5	59,6	56,0	56,6	57,5	58,4
Jobbskatteavdrag	-85,8	-100,2	-104,0	-105,1	-109,1	-113,4	-127,0	-130,4	-133,5	-136,6
Husavdrag	-17,5	-19,2	-23,7	-12,7	-13,8	-14,5	-15,2	-16,0	-16,7	-17,5
Övrigt	-0,5	-0,5	-0,6	-0,3	-0,3	-2,0	-1,7	-1,0	-1,0	-1,0
Indirekta skatter	449,4	463,4	491,5	530,1	558,7	585,3	605,9	624,4	645,6	667,6
Arbetsgivaravgifter	454,3	471,1	491,6	515,7	540,5	566,5	588,5	608,9	629,2	650,6
Egenavgifter	11,5	11,6	11,8	11,5	11,8	12,2	12,5	12,7	13,0	13,2
Särskild löneskatt	36,8	37,0	40,3	43,6	46,0	48,2	48,6	49,0	50,6	52,3
Nedsättningar	-22,9	-25,1	-19,1	-5,7	-3,2	-3,4	-3,9	-4,5	-4,5	-4,6
Tjänstegruppliv m.m.	0,7	0,7	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5
Avgifter till premiepensionssystemet	-31,0	-31,9	-33,6	-35,6	-36,9	-38,8	-40,2	-42,3	-43,1	-44,6
Skatt på kapital	172,7	200,2	245,0	246,0	263,1	262,8	263,4	274,6	284,0	299,1
Skatt på kapital, hushåll	32,3	48,0	69,1	74,6	80,4	65,7	59,5	61,6	66,5	69,5
Skatt på bolagsvinster	89,0	96,5	119,6	115,2	127,1	137,7	144,5	153,5	154,3	160,7
Avkastningsskatt	6,9	10,2	8,4	4,6	4,2	5,8	5,8	5,4	7,9	11,5
Fastighetsskatt	31,6	32,0	32,4	33,4	32,9	32,9	32,7	32,7	33,5	34,9
Stämpelskatt	8,9	9,3	10,9	12,3	12,1	12,1	11,8	12,1	12,5	12,8
Kupongskatt m.m.	4,1	4,2	4,6	5,7	6,4	8,5	9,1	9,2	9,4	9,6
Skatt på konsumtion och insatsvaror	460,7	475,5	507,8	539,3	561,0	582,6	597,3	617,6	636,9	657,4
Mervärdesskatt	339,5	355,0	380,3	406,5	427,2	446,1	456,6	472,1	487,7	505,3
Skatt på tobak	11,1	11,4	11,8	11,9	11,9	12,4	12,5	12,7	12,8	12,9
Skatt på etylalkohol	4,0	4,1	4,2	4,2	4,3	4,5	4,4	4,4	4,4	4,3
Skatt på vin m.m.	4,9	5,2	5,7	5,7	6,0	6,1	6,2	6,2	6,3	6,3
Skatt på öl	3,3	3,5	3,9	4,0	4,1	4,3	4,4	4,4	4,4	4,4
Energiskatt	40,6	39,1	40,7	44,8	46,8	49,7	52,6	54,2	56,0	57,9
Koldioxidskatt	24,0	23,3	24,6	24,1	23,5	23,0	22,0	22,8	22,9	23,1
Övriga skatter på energi och miljö	4,4	4,4	4,8	5,2	4,1	3,6	4,1	4,5	4,5	4,5
Skatt på vägtrafik	16,5	16,8	18,8	19,7	19,9	19,8	21,2	22,8	24,1	24,6
Skatt på import	5,2	5,8	6,3	6,1	6,3	6,5	6,8	7,0	7,2	7,4
Övriga skatter	7,2	6,8	6,8	7,0	6,9	6,5	6,5	6,6	6,7	6,8
Restförda och övriga skatter	11,6	7,1	6,8	16,4	14,2	16,4	19,4	20,9	20,8	21,4
Restförda skatter	-6,6	-5,9	-4,3	-4,7	-5,8	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
Övriga skatter	18,2	13,0	11,1	21,1	20,0	21,1	24,1	25,6	25,5	26,1
Totala skatteintäkter	1 617,5	1 676,5	1 809,4	1 938,7	2 032,3	2 104,4	2 149,4	2 223,4	2 295,4	2 376,8
EU-skatter	5,2	5,8	6,3	6,1	6,3	6,5	6,8	7,0	7,2	7,4
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 612,3	1 670,7	1 803,1	1 932,7	2 026,1	2 097,9	2 142,7	2 216,3	2 288,2	2 369,5
Kommunalskatt	597,3	618,2	651,7	685,9	717,0	745,8	770,0	795,9	821,8	848,6
Avgifter till ålderspensionssystemet	207,5	213,7	224,1	233,9	245,0	257,0	266,0	274,9	284,3	293,6
Statens skatteintäkter	807,4	838,8	927,3	1 012,8	1 064,0	1 095,1	1 106,6	1 145,4	1 182,1	1 227,2

Fortsättning

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Statens skatteintäkter	807,4	838,8	927,3	1 012,8	1 064,0	1 095,1	1 106,6	1 145,4	1 182,1	1 227,2
Periodiseringar	-20,8	-23,6	-33,4	31,2	-13,9	24,8	-9,2	-32,3	-25,8	-0,3
Uppbördsförskjutningar	13,8	-7,3	-29,3	9,2	-0,8	25,5	8,5	7,4	2,5	9,1
Betalningsförskjutningar	-34,7	-16,3	-3,5	22,2	-13,4	1,3	-15,6	-37,7	-26,2	-7,4
varav kommuner	-15,0	-8,1	6,8	-1,0	-6,3	4,9	-0,4	-0,4	8,0	0,8
varav ÅP-systemet	-0,2	-0,4	0,7	1,8	1,0	1,6	-0,5	1,1	0,8	0,8
varav privat sektor	-20,2	-7,9	-11,4	20,5	-8,5	-4,9	-14,6	-39,5	-36,1	-10,2
varav kyrkan	0,6	0,1	0,3	0,9	0,4	-0,3	-0,1	1,1	1,1	1,1
varav EU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anstånd	0,1	0,0	-0,6	-0,3	0,4	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
1000 Statens skatteinkomster	786,6	815,2	893,9	1 044,0	1 050,1	1 119,9	1 097,5	1 113,1	1 156,4	1 226,9
Övriga inkomster	4,0	-25,0	-34,4	-41,3	-48,7	-47,8	-56,1	-55,5	-58,5	-62,7
2000 Inkomster av statens verksamhet	48,1	41,7	39,0	31,3	27,4	32,8	35,0	35,6	35,4	34,4
3000 Inkomster av försäld egendom	20,8	0,2	0,1	0,2	0,0	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	1,1	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6
5000 Kalkylmässiga inkomster	9,9	9,9	9,7	10,8	11,4	12,2	14,2	15,9	17,1	18,7
6000 Bidrag från EU m.m.	10,3	11,9	9,7	11,0	10,5	12,4	12,8	13,0	12,3	10,2
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-78,7	-81,6	-85,8	-95,4	-98,8	-107,7	-118,8	-120,6	-123,9	-126,5
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	-7,6	-8,0	-8,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala inkomster	790,5	790,2	859,5	1 002,7	1 001,4	1 072,1	1 041,4	1 057,7	1 097,9	1 164,2
Totala utgifter	921,4	862,4	892,2	917,4	939,6	992,1	943,0	1 057,4	1 051,0	1 049,1
Budgetsaldo	-130,9	-72,2	-32,6	85,3	61,8	80,0	98,4	0,2	46,9	115,1

Källa: SKV och ESV

Anm.: Samtliga belopp redovisas i innevarande års budgetstruktur.

Utgifter på statens budget 2013–2022

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2012	2021	2022
1 Rikets styrelse	11,8	12,9	12,3	12,7	13,3	14,3	14,7	14,4	14,6	15,3
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	16,1	14,2	14,5	15,1	15,3	16,0	17,0	17,6	18,2	18,6
3 Skatt, tull och exekution	10,4	10,4	10,8	10,8	11,0	11,4	11,6	11,7	11,9	12,1
4 Rättsväsendet	39,3	40,2	40,4	42,3	44,1	45,9	49,2	51,8	54,5	55,5
5 Internationell samverkan	1,8	1,7	1,9	2,1	2,0	1,9	2,3	2,0	2,0	2,0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45,4	48,0	48,3	49,4	50,4	53,5	59,5	63,7	68,8	70,0
7 Internationellt bistånd	30,8	31,0	32,2	32,0	36,7	42,8	44,2	45,7	47,7	49,6
8 Migration	9,9	12,6	18,7	41,3	40,0	19,6	12,9	10,2	9,2	8,5
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	59,0	61,6	65,0	63,4	67,4	78,4	79,7	83,5	82,9	81,7
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	96,4	99,0	102,6	105,6	101,9	99,7	98,5	98,0	97,3	96,8
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	40,0	39,3	38,1	35,9	34,7	34,8	34,4	36,6	35,8	35,6
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	78,5	80,8	82,9	86,1	88,7	95,2	97,5	99,6	101,8	104,4
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	8,8	12,2	15,4	19,2	23,9	22,2	16,3	11,6	8,3	7,2
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	69,7	66,9	65,0	72,5	71,6	73,9	74,1	73,1	73,3	73,7
15 Studiestöd	20,6	20,0	19,2	19,5	19,7	21,1	22,5	22,9	24,1	25,2
16 Utbildning och universitetsforskning	56,3	59,3	62,8	66,0	71,1	76,0	78,2	80,4	81,1	81,9
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12,9	13,0	13,4	14,1	14,5	16,0	15,7	15,8	15,1	15,2
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1,0	1,1	1,1	3,1	3,8	4,6	2,6	3,4	3,0	3,0
19 Regional tillväxt	3,3	2,9	2,2	2,6	2,8	3,6	3,6	3,4	3,1	2,8
20 Allmän miljö- och naturvård	4,8	5,1	5,9	7,3	7,8	10,4	9,9	9,7	9,8	9,8
21 Energi	2,6	2,9	2,3	2,7	3,0	3,5	3,3	3,0	2,2	2,2
22 Kommunikationer	43,6	45,9	47,2	50,0	53,2	56,6	58,4	61,2	66,8	67,6
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16,0	16,2	13,4	15,9	17,2	19,6	20,3	19,7	15,3	14,1
24 Näringsliv	5,2	5,4	5,5	5,9	6,4	7,5	7,3	7,0	6,8	6,8
25 Allmänna bidrag till kommuner	88,9	93,6	102,0	93,3	105,6	111,4	120,1	124,2	124,9	124,9
26 Statsskuld räntor m.m.	16,8	3,3	21,9	1,7	10,6	13,6	20,6	30,1	10,2	8,8
27 Avgiften till Europeiska unionen	37,4	41,6	44,2	30,3	24,2	35,0	38,0	44,9	50,4	51,5
Summa utgiftsområden	827,4	840,9	889,3	900,8	940,7	988,5	1 012,4	1 045,1	1 039,9	1 044,6
Summa utgiftsområden exklusive räntor	810,6	837,5	867,4	899,1	930,2	974,9	991,8	1 015,0	1 028,8	1 035,9
Riksgäldskontorets nettoutlåning	96,2	22,0	10,1	14,8	-2,9	2,0	-67,1	12,1	11,8	4,1
Kassamässig korrigerig	-2,2	-0,5	-7,3	1,8	1,8	1,6	-2,2	0,3	0,3	0,3
Totala utgifter	921,4	862,4	892,2	917,4	939,6	992,1	943,0	1 057,4	1 051,0	1 049,1
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	256,7	258,0	267,5	285,4	299,1	307,4	317,2	325,1	334,3	344,3
Summa takbegränsade utgifter	1 067,3	1 095,5	1 134,9	1 184,5	1 229,3	1 282,3	1 309,0	1 340,2	1 363,0	1 380,2
Totala inkomster	790,5	790,2	859,5	1 002,7	1 001,4	1 072,1	1 041,4	1 057,7	1 097,9	1 164,2
Budgetsaldo	-130,9	-72,2	-32,6	85,3	61,8	80,0	98,4	0,2	46,9	115,1

Källa: ESV

Anm. Utgiftsområdena redovisas enligt strukturen i budgetpropositionen för 2019

Kontaktpersoner

Prognos Statens budget och de offentliga finanserna produceras av Avdelningen Analys och prognoser. I redaktionen för denna budgetprognos ingår Anna Daniels, redaktör, 08-690 44 16 och Daniel Stedt, 08-690 44 33. Redaktionen är i första hand behjälplig med övergripande frågor.

Utgifter

1. Rikets styrelse	Karin Edlund	08-690 44 58
2. Samhällsekonomi och finansförvaltning	Karin Edlund	08-690 44 58
3. Skatt, tull och exekution	Anna Daniels	08-690 44 16
4. Rättsväsende	Lina Landström	08-690 43 71
5. Internationell samverkan	Håkan Carlsson	08-690 44 48
6. Försvar och samhällets krisberedskap	Lina Landström	08-690 43 71
7. Internationellt bistånd	Anna Daniels	08-690 44 16
8. Migration	Anna Daniels	08-690 44 16
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Stefan Gehlin	08-690 45 43
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	Lina Landström	08-690 43 71
11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom	Marcela Cohen Birman	08-690 44 39
12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn	Marcela Cohen Birman	08-690 44 39
13. Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	Anna Daniels	08-690 44 16
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	Karin Edlund	08-690 44 58
15. Studiestöd	Peter Kvarfordt	08-690 43 62
16. Utbildning och universitetsforskning	Lina Landström	08-690 43 71
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	Stefan Gehlin	08-690 45 43
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	Karin Edlund	08-690 44 58
19. Regional tillväxt	Lina Landström	08-690 43 71
20. Allmän miljö och naturvård	Håkan Carlsson	08-690 44 48
21. Energi	Karin Edlund	08-690 44 58
22. Kommunikationer	Lina Landström	08-690 43 71
23. Areella näringar, landsbygd och livsmedel	Peter Kvarfordt	08-690 43 62
24. Näringsliv	Stefan Gehlin	08-690 45 43
25. Allmänna bidrag till kommuner	Anna Daniels	08-690 44 16
26. Statskuldsräntor m.m.	Håkan Carlsson	08-690 44 48
27. Avgiften till Europeiska unionen	Anna Daniels	08-690 44 16
Kassamässig korrigerering	Karin Edlund	08-690 44 58
RGK:s nettoutlåning	Karin Edlund	08-690 44 58

Inkomster

Direkta skatter på arbete, periodiseringar	Michael Lemdal	08-690 44 42
Indirekta skatter på arbete	Michael Lemdal	08-690 44 42
Kapitalskatter hushåll	Björn Andersson	08-690 44 01
Företagsskatter	Daniel Stedt	08-690 44 33
Punktskatter, Inkomster av statens verksamhet	Kira Bergheden	08-690 44 57
Fastighetskatt, stämpelskatt	Björn Andersson	08-690 44 01
Fordon-, tobak- och alkoholskatt	Peter Höglund	08-690 44 37
Mervärdesskatt	Peter Höglund	08-690 44 37
Utdelningar statliga bolag, återbetalning av lån	Michael Lemdal	08-690 44 42
Kommunala utjämningsavgifter	Anna Daniels	08-690 44 16
Skattenedsättningar	Michael Lemdal	08-690 44 42
Bidrag från EU	Peter Kvarfordt	08-690 43 62
Kalkylmässiga inkomster, försäljningar	Björn Andersson	08-690 44 01

Makroekonomisk utveckling

Ann-Sofie Öberg 08-690 43 88

Makroekonomisk utveckling

Patrik Jonasson 08-690 43 76

Kommunsektorns finanser

Patrik Jonasson 08-690 43 76

Ålderspensionssystemets finanser

Marcela Cohen Birman 08-690 44 39

Offentliga sektorns finanser

Peter Kvarfordt 08-690 43 62

Offentliga skulden

Håkan Carlsson 08-690 44 48

Avdelningen analys och prognoser e-post: fornamn.efternamn@esv.se, prognos@esv.se

Ekonomistyrningsverkets prognos visar att konjunkturen i svensk ekonomi fortfarande är god men har passerat toppen. Den ekonomiska tillväxten bromsar in 2019 och skatteintäkterna ökar i långsammare takt medan de takbegränsade utgifterna ökar måttligt. Detta innebär att den offentliga sektorns finansiella sparande försvagas i år. Även det strukturella sparandet minskar i år och är i underkant i förhållande till det mål som gäller från 2019. Sparandet förstärks nästa år men är fortfarande lägre än målnivån. Samtidigt är skulden låg och ligger inom ramen för skuldankaret.

Prognosen baseras på den av riksdagen beslutade budgeten för 2019 samt på vårändringsbudgeten för 2019.

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.